

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

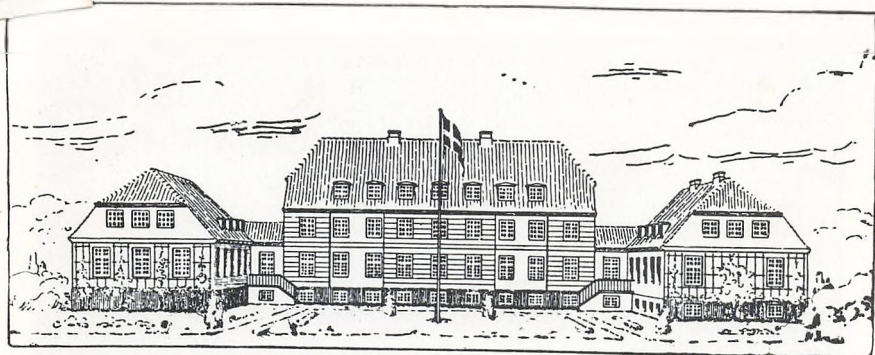
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GRAASTEN

The background of the cover features a faded, sepia-toned photograph of a large, multi-story building, likely a school, with a prominent gabled roof and several windows. The building is partially obscured by the silhouettes of trees and foliage in the foreground, which are rendered in a darker, more prominent shade. The overall aesthetic is that of a vintage yearbook or school publication.

LANDBRUGSSKOLE

ÅRSKRIFT 1973

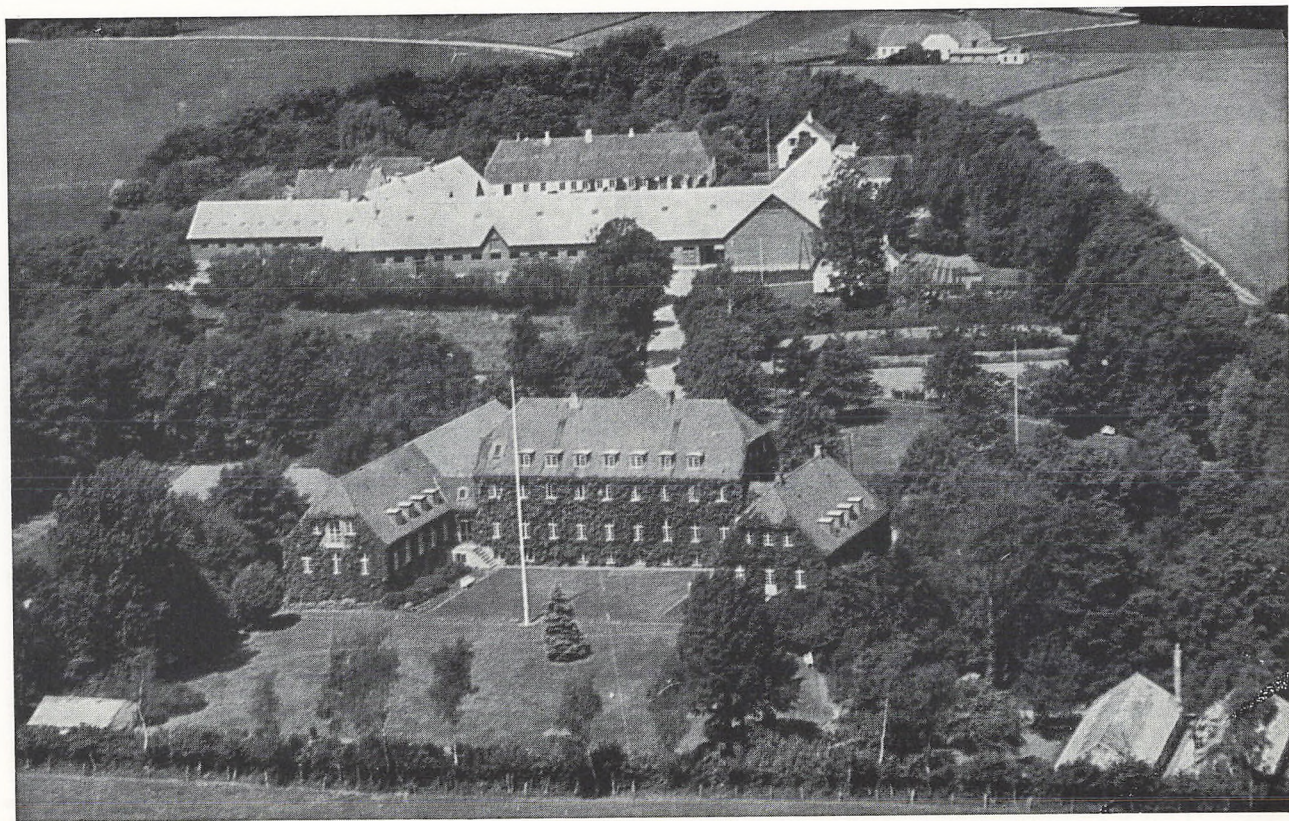
»GRAASTEN ELEVERS«S
ÅRSSKRIFT

1973

A. RASMUSSENS BOGTRYKKERI
RINGKJØBING

Om at vente

*Vist skal du hente
kun ved at vente
vor sommer ind.*

Sådan skriver *Brorson* i sin kernesalme: »Her vil ties . . .«. Her er tænkt på det åndelige, men noget lignende gælder på andre måder og giver sig talrige udtryk i litteraturen og vore sange, f. eks. på nationalt og folkeligt område i sætningen: »*Der har slet ingen hast for den som tror*«.

På mangfoldige måder er værdien og det store i at kunne vente udtrykt på forskellig vis. Man kan ikke alene blive konge af Sverige, men også komme i besiddelse af en lang række andre egenskaber og ydelser ved at vente.

Og dog er der kun få i vor tid, der tager sig ro til at vente, alle jager efter hurtigst muligt at opnå ønskede forbrugsgoder, deraf »ræset«, der ikke alene giver *stress*, men også går udover familie- og folkeliv, men også kan skade helbredet. Vi har ikke tid! Mon ikke vi skulle lære at tage den rent forbrugsmæssigt lidt mere med ro. Det gør jo ikke noget, om man får det farvefjernsyn, det sommerhus eller får bilen fornyet m. m. et år før eller senere, når man har pengene til det, ja det bliver én det kærere, når det er betalt. Det er ikke altid sundt, når det går for let.

Men værre bliver det, når *det offentlige* går foran i ræset (forbrugt), så øver det indflydelse på alle (skatterne).

Selvfølgelig skal vi have en storebæltsbro og en øresundsbro, motorveje, nye sygehuse og råduse o. m. m., men har vi ikke pengene eller mulighed for at låne dem til en rimelig rente, er det måske klogt at vente lidt. Også det offentlige må lære den kunst at vente. Ellers

lægges milliard efter milliard på gælden og skydes ud til næste eller næstnæste slægtled.

Skatterne sammen med for stort forbrug stiller meget store krav til den enkeltes økonomi. Enten må der lånes eller tjenes mere, ræset er i gang, og følgerne bliver let: arbejdsstridigheder, strejker og spekulation, inflation og høj rentefod, der gør det hele usolidt og utrygt. Tænk om alle fik lært at vente.

Rent landbrugsmæssigt kan udgifterne dog deles i to grupper: produktionsmæssigt (investering) og forbrugsmæssigt. Til det første må der lånes, og det kan være rigtigt og nødvendigt, til det sidste er det klogt at spare penge op. Nu er ikke alle produktionsudgifter lige vigtige eller nødvendige. Først kommer kunstgødning og foderstoffer. Her kan man ikke godt vente, så kan anskaffelse af en ny maskine eller bygning bedre trækkes lidt ud. Det er ikke rart, når regningen hos foderstofforretningen bliver for stor, det har bragt mange ellers meget dygtige producenter i ulykke. I det hele taget er begrebet regninger ikke altid erhversfremmende, derfor skal man så vidt muligt undgå dem. Sættes en skilling i banken *giver* det øgede indtægter (renter), lånes der penge, så *tager* det renter, ofte endda store. Derfor må det begrænses til det, det giver størst fordel at investere i. Navnlig skal der passes på det, der løber rundt, siger en gammel erfaring

Danske landmænd har efterhånden fået økonomikonsulenter, og på møderne svirrer det med økonomiske spørgsmål: forrentningsprocenter, familiens arbejdsfortjeneste, dækningsbidrag o. s. v., og det er rigtigt at følge pulsslaget i bedriften. Men til at vælge det rette kræves en *sjette sans*, den økonomiske, når der skal investeres. Her kniber det nogle steder (opdragelsen).

Danske landmænd har i almindelighed lettere ved at sætte indtægterne op end ved at holde udgifterne nede.

De allerfleste gamle Graasten-elever er det imidlertid en nydelse at høre om. Det har ofte været strengt, men det er utroligt, hvad der kan opnås, når tingene gribes rigtig an. Hertil hører også i nogle tilfælde begrebet *at vente*, derfor disse betragtninger, der vist egentlig mere har ærinde til andre grupper end til danske landmænd og Graasten-elever, fra en gammel landbrugslærer.

De hjerteligste hilsener til gamle elever med ønsket om en god jul.

L. Lauridsen.

Selvejer, forpagter eller funktionær -

Antallet af unge, der uddanner sig som driftsledere i landbruget, synes nu at have stabiliseret sig på et niveau på omkring 1000 i hver årgang; det er ca. $2\frac{1}{2}$ % af en årgang unge mænd.

Dette tal udtrykker landbrugets talmæssige betydning ad åre, men er forhåbentlig ikke et udtryk for landbrugets økonomiske betydning.

Vi har ca. 130.000 landbrugsbedrifter, deraf 93.000 der er over 10 ha. På de brug, der er over 10 ha, er gennemsnitsalderen på driftslederne 50 år, og ca. halvparten af dem er 50 år eller mere.

Fra nu og til år 2000 skal, med få undtagelser, alle bedrifter have ny driftsleder; som ovenfor nævnt uddannes der kun 1000 årlig; de vil da kun kunne slå til som driftsledere på ca. 30.000 landbrug eller mindre end en fjerdedel af det nuværende antal landbrugsbedrifter.

Om de får råd til at købe disse ejendomme er vel ingenlunde givet, men der kan ikke herske tvivl om, at det er de uddannede landmænd, der skal være driftslederne.

Vi har oplevet en voldsom prisstigning på landejendomme de seneste år:

	1968-71	1971-72
Procent prisstigning	16	20

Prisstigningen det seneste år har været så stor, at det i dag, trods bedre produktpriser, er meget vanskeligt at lægge et holdbart budget for en ejendomsovertagelse, når køberen må ud på det frie marked.

I 1972 var der mange ejendomshandler, en væsentlig årsag dertil var den $2\frac{1}{2}$ % ejendomssalgssafgift der blev indført 1. oktober 1972.

Der blev i 1972 foretaget 3283 familiehandlere og 5479 ejendomme blev solgt i fri handel.

Familiehandlerne har hovedsagelig været til unge landmænd, der

har været fri for direkte konkurrence på prisen; men indirekte påvirkes deres pris af den prisdannelse, der sker på det frie marked.

De unge landmænd, der skal ud på det frie marked, har derimod fundet sig i stærk konkurrence med dels byboere, der ønskede at erhverve landbrugsejendom, dels etablerede landmænd, der ønskede at udvide den bestående bedrift; begge disse kan, i modsætning til den unge landmand, nøjes med, og – i inflationstider – endda være tilfredse med om ejendommen kan hvile i sig selv i de første år. Men det kan den unge landmand ikke.

Byboeres køb af landbrugsejendomme i fri handel:

År	Antal handler	Procent ejendomme købt af ikke landmænd			Ialt
		1-10 ha	10-100 ha	Over 100 ha	
1966	4580	43	24	45	33
1967	4215	49	26	40	37
1968	3216	53	28	37	39
1969	3426	60	31	35	43
1970	3645	61	32	53	41
1971	4109	69	39	65	51
1972	5478	65	43	49	52

Disse tal viser med al tydelighed, at landbrugsministeren (d. 11/11 1973) har ret i sin påstand om, at byboeres stigende interesse for køb af landbrugsejendomme er et alvorligt problem for den unge endnu ikke etablerede landmand.

Med virkning fra 15. august 1973 fik vi revision af landbrugsloven, lov nr. 300 af 6. juni 1973.

Det væsentligste afsnit i loven var ændring i erhvervsregler. Med henblik på at begrænse byboeres køb af landbrugsejendomme har loven følgende bestemmelser:

1. Bopælspligt:

Køberen skal inden for 6 måneder efter købet tage fast bopæl på ejendommen.

2. Hovederhverv:

Køberen skal have eller fra købstidspunktet tage landbrug som hovederhverv; hvilket vil sige, at den pågældende må lægge mindst halvdelen af sin arbejdstid i landbruget og at mindst halvdelen af dennes indkomst skal komme fra landbruget.

Hvis ejendommen er under 5 ha eller under 35.000,00 kr. grundværdi, skal kun det første punkt opfyldes.

Vil loven virke?

Ifølge foranstående tabel, var ca. halvdelen af købere af landbrugs-ejendomme, der var i fri handel, ikke landmænd. Hvis disse byboere kan udelukkes, vil det uden tvivl betyde en lettelse i købspreset på landbrugsejendomme, og dermed også en mindskelse af prisernes himmelflugt. Men vil den virke efter hensigten?

1. *Bopælspligten* vil for de fleste byboere være en kær pligt. En væsentlig grund til købet har jo netop ofte været ønsket om at bosætte sig i dette landbomiljø, samt måske dette at få en skattemæssig lav værdi af egen bolig.

Kun ejendomme, der ligger meget langt fra bysamfund, udelukkes af den grund.

2. Landbrug som hovederhverv kan omgås i alle de tilfælde hvor hustruen er uden erhverv; idet hun da kan være køberen. Man må jo ikke kønsdiskriminere.

Loven kommer næppe til at virke efter hensigten.

Det ville også være ønskeligt, om man kunne opretholde den frie etableringsret, også når det gælder landbrug.

Jeg havde hellere set, at man havde søgt problemet løst ad skatteteknisk vej, ikke blot ved at fjerne den skattemæssige fordel, det kan være for en bybo, at have landbrugsejendom; men ved at skærpe lystgårdsbegrebet så meget, at der måske endda blev pålagt en slags »forlystelsesafgift« eller forbrugsafgift på dette at være bylandmand, hellere dette end et forbud. Man forbyder jo heller ikke tobak og spiritus; men holder igen på forbruget gennem afgifter.

At begrænse inflationen ville dog være det mest effektive middel mod ejendomsprisernes himmelflugt.

Opsparing i pengeinstitut og opsparing i obligationer er at lade andre få konjunkturgevinsten. Modsat er dette at låne kapital til anbringelse i fast ejendom, at overtage rettigheden til at få konjunkturgevinst på andres opsparing. Det er der efterhånden mange, der har opdaget, derfor det store efterspørgselspres på ejendom og kapital.

De få, der sparer op, må derfor tage sig godt betalt for at låne penge ud, høj rente, lave kurser.

Da der skal svares skat af indvundne renter, og da inflationen i de seneste par år har andraget 8-9 % årlig, skal man i dag have 23-24 % i rente af udlånt kapital for blot at holdes skadesløs for inflationen.

Inflationssikrede obligationer:

Mon da ikke tiden er moden til at kreditforeningerne lavede serier af inflationssikrede obligationer. Obligationer, der fik deres pålydende opskrevet med konjunkturstigningen på fast ejendom, således at det var spareren, der fik konjunkturgevinsten af sin egen opsparing.

Sparerer kunne da med fordel nøjes med en meget lav rente; en 3-4 % obligation ville sikkert let kunne sælges til pari. Sparelysten ville stimuleres. Købelysten til fast ejendom aftage. Den unge landmand ville få sin rentebyrde mere end halveret, vurderet på samme ejendomspris; til gengæld vil han kun få konjunkturgevinst på sin egen kapital.

Det ville betyde et brud med den gamle regel om »at leve fattigt, for at dø rig«.

Jeg har en fornemmelse af, hvis det kunne lykkes, ville det falde i de fleste unge landmænds smag.

Kan det gå at købe ejendom på det frie marked?

En ejendom med et produktionsapparat, der kan tilfredsstille en ung landmand, er dels meget svær at finde, dernæst er det jo nok svært at få den til under 1 mill. kr. Har den unge landmand en egenkapital på 100.000 kr., er det kun 10 % af købsprisen, han råder over; og det må man normalt kalde for lidt; 20 % som egenkapital vil være et mere realistisk grundlag at starte på.

Skal han da i stedet vælge en forpagtning? måske forpagte den samme gård som ovenfor nævnt i 6 år?

Det vil vel være realistisk at regne med at hovedparten af det løse, der er på forpagtningsejendommen ved forpagtningens udløb, er forpagterens.

Hans kapitaldannelse er da følgende:

	Formue	Skattepligtig formue
40 køer à 4.000,00	160.000,00	56.000,00
40 ungdreure	80.000,00	40.000,00
Svin	80.000,00	40.000,00
Maskiner	100.000,00	40.000,00
Avl	20.000,00	15.000,00
Løs gæld	÷ 40.000,00	÷ 40.000,00
Ialt kr.	400.000,00	151.000,00

Den unge landmands kapitalforhold er bedret med 300.000,00 men i samme periode er ejendommen sikkert steget fra 1 million til 1,6 million, den er altså steget med det dobbelte af forpagterens kapitaldannelse.

Forpagteren er altså blevet sorteper.

Men er det alligevel ikke det rigtige han har gjort?

Nok ser det ud som om inflationen er løbet fra ham, men med sine 400.000,00 har han dog 25 % af ejendommens handelspris, i stedet for de 10 % han rådede over, på det tidspunkt, hvor han valgte forpagtningen. Jeg tror han har gjort det rigtige, men jeg tror også han efter denne forpagtningsperiode skal »vove pelsen« og købe ejendom, for med 25 % af købspris som egenkapital, vil han være det man i fagsprog kalder en seriøs køber.

Funktionærer i landbruget.

Med større produktionsenheder i landbruget vil der også blive et stigende antal funktionærstillinger, så som bestyrere, fodermestre, forvaltere, inspektører m. m.

Det vil ofte være stillinger med et betydeligt ansvar og en høj grad af selvstændighed, men også til en løn der kan stå mål med, hvad der kan tjenes i andre erhverv.

Det største problem ved disse interessante stillinger er nok, at landbruget mere end andre erhverv har haft svært ved at byde på acceptable retræteposter for ældre funktionærer.

Der er nok et større behov for at førtidspensionere disse landbrugsfunktionærer, end de selvstændige landmænd.

Selvejer – forpagter – eller funktionær?

Svaret bliver –ja– for der bliver brug og plads for dem alle, og når det er så lille en part som 2½ % af landets mandlige ungdom, der uddanner sig til landmænd, vil de få at mærke, at også på dette punkt gælder den gamle, liberale regel om, at en mangelvare betales godt.

Med disse strøtanker om mulighederne for den ungdom, der i dag uddanner sig til landbogeringen, sender vi vore bedste hilsner til alle gamle Graasten-elever.

Kirsten og Filt Jensen.

Mon det denne gang vil lykkes for majsen?

Da man for en halv snes år siden begyndte at agitere for en mere udbredt dyrkning af hestebønner, var der mange landmænd, som spidsede ører. Ikke mindst på de efterhånden så talrige kvægløse brug øjnede man en chance for at opnå en forbedring af de efterhånden meget anstrengte sædskifter. Andre lagde mere vægt på den mulighed, de her fik for selv at avle noget af det dyre protein. Og endelig var der dengang – som der er nu – en del, der gerne ville være med til at prøve noget nyt.

I hestebønnen mente man at have den rigtige plante. Hestebønnen hører til bælgplanterne til forskel fra vore fire kornarter, der hører til græsfamilien. Hestebønnen måtte altså være velegnet til snering af sædskifter, hvor kornet var den dominerende afgrøde. Man forudså kort og godt, at dyrkningen af hestebønner ville medføre et øget udbytte af kornet.

Som protein producent måtte hestebønnen også være værdifuld. Forsøg viste således, at man i en vellykket bønnemark kunne hente lige så mange foderenheder, som i en bygmark af samme størrelse, men med tre gange så meget protein. Der var altså vægtige argumenter bag, når man anbefalede dyrkning af hestebønner.

Til trods for alt dette, har hestebønnen dog langt fra opnået den udbredelse, som den efter ovenstående fortjener. Arealet har været underkastet store svingninger gennem årene, men hestebønnen har ikke på noget tidspunkt spillet nogen dominerende rolle til trods for, at man endog har forsøgt at stimulere interessen for den ved at give arealtilskud. Dette arealtilskud bortfaldt ved Danmarks tilslutning til E.F., og i år var arealet med hestebønner så beskedent, at det må formodes, at hestebønnen er på vej ud af dansk landbrug igen.

Dette sker på et tidspunkt, hvor der er stigende interesse for en helt anden afgrøde – nemlig majs. Det ville imidlertid være forkert at slutte, at der følgerig må være en forbindelse mellem disse to ting.

Majsen er slet ikke, som mange tror, ny eller ukendt her i landet. Gennem en længere årrække er majsen med mellemrum på 20-25 år dukket op i Danmark for så efter nogle års forløb at forsvinde igen. Sidste gang vi prøvede majsen var i halvtredserne, så det var næsten til at forudse, at den snart måtte være på trapperne igen. Og en erstatning for eller konkurrent til hestebønnen kan majsen aldrig blive. Som tidligere nævnt er bønnen en bælgplante og som sådan proteinrig men jo desværre også med bælgplanternes skavanker, majsen hører til græsfamilien akkurat lige som vore fire almindelige kornarter.

Da man i halvtredserne sidst var interesseret i majsen, var det som erstatning for de arbejdskrævende roer. Afvandringen fra landbruget havde gjort det ønskeligt at finde en afgrøde, der kunne afløse roerne, og folk, der kom hjem fra rejser i udlandet, kunne berette om hvilke kæmpeudbytter, der kunne høstes i majsen og, hvad der næsten var det bedste af alt, med en meget beskeden arbejdsindsats. Endvidere var det forlængst rygtedes, at man nu gennem forædling havde fremstillet majstyper, der skulle være dyrknings sikre under danske forhold. Jo, majs måtte lige være sagen.

Successen blev dog langt fra ubetinget. I somre med gunstigt vejr for majsen, blev udbyttet pænt. Men i våde og kølige somre gav majsen for lidt. I gennemsnit af en årrække opnåede man således i majsen kun ca. 60 % af det udbytte, man i de samme år nåede i roemarken. Og i det dårligste år – 1956 – lå udbyttet af majs betydeligt under 4000 f.e./ha. Et lille plaster på såret var det selvfølgelig, at majsen ikke var så arbejdskrævende som roerne. Glæden herover varede imidlertid kun kort. Da man kom til at regne på tingene, viste det sig nemlig, at når arbejdsforbruget blev regnet ud pr. produceret foderenhed, kom man til nøjagtig samme resultat for både roer og majs. Det kølnede lidt på kærligheden til majsen.

Men nu spøger majsen altså igen, og mange føler sig overbeviste om, at majsen denne gang er kommet for at blive. Og der synes at være noget hold i denne antagelse. Således er man ved fortsat dygtigt forædlingsarbejde nu i besiddelse af majsformer, der bedre end nogle af de tidligere egner sig under vore klimaforhold. At der virkelig er opnået et og andet på dette område, kan man se alene af den kendsgerning, at majsen i de senere år er vandret nordpå og allerede for nogle år siden nåede den danske landegrænse. Og man vægrer sig naturligt nok ved at tro, at den plante, der kan tåle klimaet ved Flensborg ikke skulle kunne dyrkes ved Åbenrå eller Sønderborg.

Selve dyrkningen af majs er ikke indviklet. Når man ser bort fra de lave samt de helt lette jorder, kan majsens gro overalt, hvor kulturtilstanden er i orden. Majsens synes dog at foretrække letmuldede jorder frem for de stive lerjorder. Den stiller stort set samme krav til gødning som de roer, den skal erstatte. Såningen bør ske på ca. 50 cm rækkeafstand og under forudsætning af en udsædsmængde på 45-50 kg/ha, er en senere udynding ikke nødvendig. På grund af et meget højtliggende rodsystem tåler majsens dårligt at blive radrenset. Da man i majsens kan bruge de samme hormonnmidler, som man anvender i kornet, må ukrudtet vel kunne holdes i ave ad denne vej.

Under danske forhold egner de nu kendte majstyper sig bedst til ensilering (eller som i Holland til tørring og presning i briketter) og bør altid finsnittes. Ensileringen er let. Ensilagen ædes gerne af dyrene, men det kan under tømningen af siloen volde vanskeligheder at holde iltningstabet nede på en acceptabel størrelse, medmindre der tages særlige hensyn.

Alt i alt er majsens altså ret let at arbejde med, og har man lyst til at gøre et forsøg, kan man på vore forsøgsstationer hente råd og vejledning. Eller man kunne måske, hvad der sikkert ville være mindst lige så godt, kontakte de danske konsulenter syd for grænsen. De har i al fald erfaring på området og er altid flinke til at hjælpe.

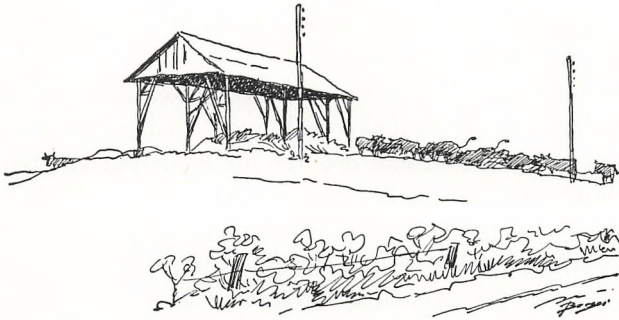
Nu kunne det være fristende at prøve at spå om, hvorvidt det denne gang lykkes for majsens at få fast fodfæste i Danmark. En nøgtern vurdering af mulighederne og sammenligning mellem majsens og hestebønnen, giver efter min mening ikke anledning til den helt store optimisme. En sammenligning punkt for punkt mellem disse to afgrøder viser nemlig, at hestebønnens svage sider genfindes hos majsens. Som hestebønnen er majsens ømfindtlig overfor lave temperaturer under spiringen. For majsens vedkommende er det endda i en grad, så spiringen først kan gennemføres, når jordtemperaturen kommer op på ca. 10°. Såningen kan derfor i almindelighed først ske i maj, og sen såning er ikke særlig populær.

Da majsens hører til samme plantefamilie som kornarterne, vil majsens ikke være nær så værdifuld som hestebønnen rent sædskiftemæssigt set. På baggrund af proteinprisernes himmelflugt er det også et minus, at majsens på dette område er hestebønnen langt underlegen. Dertil kommer så, og det er måske det værste af det hele, at majsens akkurat ligesom hestebønnen først bliver høsttjenlig i september-oktober. Nævnes bør det vel også, at majsens, efter at man

er begyndt at dyrke roer efter de moderne arbejdsbesparende metoder, har mistet et af sine gode kort.

Om majsen kan der altså siges både pro et contra. Men tåbeligt ville det selvfølgelig være, om vi af den grund afskrev den på forhånd. Vi må hurtigst muligt have undersøgt, om den skulle være blevet tilstrækkelig dyrkningssikker under de forhold, vi kan tilbyde den. Ingen er da vel så modige, at de med det samme tør droppe roerne til fordel for majsen. Nej, lad os hellere gøre som bondemanden i Anton Berntsens lille digt: Føst prøw me en rad eller tow.

Chr. Gedbjerg.

Elevmødet 1973

Elevmødet holdt vi i år onsdag d. 4. juli, og vejret artede sig endnu en gang pænt. – Hvad andet kunne vi vel vente i sådan en tørketid, som det var.

Dagen begyndte med morgensang, hvorefter Karlskov bød velkommen til de mange fremmødte.

Karlskovs beretning om skole og landbrug er der altid stor lydhørhed for, og der blev sandelig også lyttet med interesse i år. Sluttelig i Karlskovs tale bød han det nye forstanderpar Kirsten og Filt Jensen velkommen til arbejdet.

Ved den efterfølgende generalforsamling i foreningen Graasten Elever blev Gedbjerg valgt til dirigent. Efter indlæg af formanden og kassereren var der valg til bestyrelsen. I år var Finn Schou, Filt Jensen og P. Trier Hansen på valg. Filt Jensen ønskede ikke genvalg og i stedet valgtes Håkon Friederichsen, Jejsing, (elev 1970-71). Finn Schou og Trier blev genvalgt. Som revisor valgtes Filt Jensen i stedet for Karlskov, som ikke ønskede genvalg. Generalforsamlingen forløb i god ro og orden – takket være en god dirigent.

Efter generalforsamlingen var der et fagligt foredrag, og det var i år blevet lærer Anton Mortensens tur. Han holdt et meget interessant foredrag om gødningens udbredelse og anvendelse.

Klokken 12 var der middagsmad og efter en lille hvilepause, var der mark- og staldtur, hvor man glædede sig over at alt, som sædvanlig, var i fineste orden.

Kaffen blev serveret kl. 14.30, hvorefter der var foredrag af henholdsvis den afgående og den tiltrædende forstander d. v. s. Karlskov Jensen og Filt Jensen.

Dagen sluttede som sædvanlig med en hyggelig sammenkomst for skolens 10-års jubilarer.

Mads Schmidt Eriksen.

Samarbejde om efteruddannelsen

Inden for alle områder tales der efteruddannelse, og der arrangeres en mængde kurser af forskellig art. Stort set er alle enige om, at med den hurtige udvikling, er det nødvendigt med mellemrum at supplere den allerede erhvervede viden op inden for de allerfleste områder, for ikke at sakke agterud.

Det gælder også inden for landbruget. Et 9 mdr.s landbrugsskoleophold vil for modtageren, inden for ganske få år trænge til at følges op inden for et eller flere områder.

For mange melder spørgsmålet om mere viden sig ret hurtigt efter at vedkommende selv er blevet leder af et landbrug. Vel nok fordi kravene til viden på det tidspunkt for alvor melder sig.

Den viden der spørges efter vil være meget forskellig, afhængig af de problemer den enkelte står overfor i sin bedrift, og eventuelle »huller« der trænger til at blive fyldt ud.

Nogle vil sige at der er så mange faglige tidsskrifter, hvor et utal af emner belyses, og nyheder bringes til læsernes kendskab, at det vil være tilstrækkeligt for at følge med. Det viser sig, at kun de færreste er i stand til, ad denne vej, at holde sig ajour, så de føler det er tilstrækkeligt. De vil se sig om efter et kursus eller lignende, hvor de kan deltage. Her er der samtidig mulighed for at diskutere problemerne med andre i samme situation.

Udbudet af kurser må være ret varieret for at dække behovet, og der tilbydes da også de fleste steder mange forskellige kurser. Udbudet retter sig i nogen grad efter, om der findes egnet undervisningsmateriale.

Men kører hele dette efteruddannelsesarbejde tilfredsstillende. Udnyttede ressourcerne godt nok, sker der for mange overløbninger, er der for mange om buddet, er samarbejdet og samkøringen i orden. Hvis ikke disse og andre forhold er nogenlunde i orden, kan det let

medføre, at det går ud over antallet af gennemførte kurser, til skade for de kursussøgende.

Organiseringen er noget forskellig i forskellige egne af landet. Men der er ingen tvivl om, at der mange steder kan vindes en del ved en bedre samordning af arbejdet.

Ser vi på et større område under et, må målet være inden for dette område, at tilbyde så mange, og så gode kurser som muligt, og med størst mulig udnyttelse af ressourcerne. Med ressourcer tænkes her på undervisningsfaciliteter i form af lokaler, materialer og udstyr, samt lærere.

Inden for sådan et område er der ofte flere organisationer, foreninger og skoler, der tilbyder stort set enslydende kursusrækker i hvert sit mindre område. Hvis ikke der her koordineres og samarbejdes, vil det let komme til at gå ud over nogle af de kursussøgende. Nogle kurser vil f. eks. ikke kunne samle tilstrækkelig tilslutning til at kunne gennemføres. Måske sker det for samme kursustype i to naboområder. Et samarbejde her, vil ofte give mulighed for at gennemføre eet fælleskursus. De kursussøgende vil først og fremmest være interesseret i, at det kursus de har tilmeldt sig gennemføres. Det må derfor være op til arrangørerne, at samarbejde over større områder, så der gennemføres så mange kurser, som den samlede tilmelding giver grundlag for.

Der kan indvendes at afstandene for nogle bliver længere på den måde, men afstanden spiller nok ikke den store rolle, og da slet ikke hvis alternativet er ingen kursus.

Et sådant bredere samarbejde ville også kunne give en bedre udnyttelse af lærerkræfterne. Et kursus skal være på mindst 24 timer for at kunne godkendes under fritidsloven. I mange tilfælde sættes der een lærer på et sådant kursus. Men da det i reglen er store og brede stofområder, der behandles, ville det i mange tilfælde være mere naturligt, og nok en fordel for alle, såfremt der var flere om at dække et kursus. De kunne så til gengæld være med ved flere kurser, og dermed komme i kontakt med et større antal deltagere, et ønske der nok deles af mange.

Der er her peget på nogle af de fordele, der kan opnås ved et bredere samarbejde, i bestræbelserne på at give landbrugets udøvere så god en uddannelse som muligt. Det er en stor opgave, men en opgave der helst skal blive inden for landbrugets egne rækker.

Jens Stisen.

Problemer vedrørende fravæning af smågrise

Det har i mange år været praksis at fravænne smågrisene ved 8 ugers alderen. At denne forholdsvis lange diegivningstid er fastholdt i de fleste sobesætninger, skyldes sikkert først og fremmest sundhedsmæssige problemer, og det må da også allerede her fastslås at disse ikke løses ved at afkorte diegivningstiden.

De store investeringer, som i de senere år er foretaget i nyt staldbyggeri, og de fremstød der gøres for at bedre sundheden i svinebesætningerne, må imidlertid øge chancerne for at en tidligere fravæning kan udnyttes til en forbedring af produktiviteten i flere sobesætninger end tilfældet er idag.

I forsøg herhjemme og i udlandet er der arbejdet med forskellige former for tidlig fravæning spændende fra helt kunstig ernæring til mere moderate nedskæringer i diegivningsperiodens længde. Den kunstige ernæring hvor smågrisene tages fra ved fødslen, og i det hele taget fravæning før 4-5 ugers alderen, kræver stor omhu i et specielt opdrætningsmiljø. Desuden viser det sig at en diegivningstid under 4 ugers varighed medfører en nedgang i antal lev. fødte grise pr. årssø. (Tabel I).

Tabel I.

Fravæning ved	Antal lev. fødte grise pr. årssø
8 uger	20,5
5 »	22,0
4 »	23,5
2 »	22,5

Årsagerne til denne nedgang er dels unormale brunst- og drægtighedsforhold dels mindre kuldstørrelse. Den meget tidlige fravæn-

ning øger således problemerne med søerne samtidig med at der stilles større krav til pasning og miljø.

Som kriterium for hvornår grisene skal fravænnens er det vel mest almindeligt at bruge alderen, men meget ofte tages der tillige hensyn til vægt og sundhedstilstand, samt evt. tørfoderoptagelsen. Hvor det er muligt at holde kontrol med smågrisenes tørfoderoptagelse, må det være et af de bedste grundlag at vurdere grisenes evne til at klare sig selv på, idet soen kan betragtes som en slags fordyrende mellemlid, når smågrisene har opnået den alder hvor de selv er i stand til at dække deres foderbehov i tørfoder og vand (mælk). Hertil må dog føjes at somælken giver en vis sikkerhed for at smågrisenes behov for samtlige næringsstoffer bliver dækket. En tidligere fravænnning vil derfor stille større krav til tilskudsfoderets beskaffenhed. Specielt er det af betydning at proteinindholdet er tilstrækkeligt højt, da proteinbehovet i forhold til behovet for foderenheder er størst i den første del af vækperioden. Foderets smag har stor indflydelse på smågrisenes ædelyst, og der skal derfor helst være tilsat appetitvækkere som f. eks. sukker og mælkepulver til foderblandingen.

I tabel II er vist to eksempler på smågriseblandinger, som kan anvendes, når der fravænnens ved 5-6 ugers alderen.

Tabel II.

Fodermiddel	Blanding (sammensætning, pct.)	
	I	II
Byg	28,70	43,50
Hvede	30,00	—
Majs	—	10,00
Skm.m.pulver	10,00	16,00
Sildemel	5,00	4,50
Sojaskrå	12,00	14,00
Tørgær	2,00	2,00
Hørfrømel	3,00	—
Farin	5,00	5,00
Svinefedt	2,00	4,00
Vit. + min.bl.	2,30	1,00
Ialt	100,00	100,00

Blanding I indeholder 157 g ford. renprotein pr. kg og blanding II indeholder 177 g ford. renprotein pr. kg. Begge blandinger vil være

forholdsvis dyrere end de blandinger, som anvendes ved normal fravæning og dette må naturligvis indgå i overvejelserne før man gennemfører en tidligere fravæning.

Som nævnt i indledningen løses problemerne i en sobesætning ikke ved at afkorte diegivningstiden, men det er en mulighed, som kan overvejes i besætninger, hvor 8 ugers fravæning i forvejen gennemføres med godt resultat.

Poul Erik Nielsen.

Kommentar til forureningsdebatten

Der står miljø og forurening som overskrift på en betydelig del af dagens debat. En debat der spiller på hele spektret fra videnskabelig dokumenteret saglighed til hvad der ind imellem kan ligne sekterisk hysteri.

Men ingen af os er vel i tvivl om de alvorlige kendsgerninger, som debatten bygger på: At det moderne samfund med dets måde at eksistere på, samtidig med at øge velfærd og gode eksistensmuligheder, belaster det miljø, vi er en del af, med affaldsprodukter, støj og meget andet, der, hvis vi ikke løser disse problemer efter som de opstår, udmærket kan gøre det til en tvivlsom verden at eksistere i, uanset hvor mange gode bekvemmeligheder, vi i øvrigt kan anskaffe os.

At jeg her i dette års elevskrift finder anledning til et par kommentarer til dette emne er bl. a. foranlediget af loven om miljøbeskyttelse, der efter planen skal træde i kraft 1. april 1974. I 1971 fik vi et ministerium for forureningsbekæmpelse, 1. april 1972 oprettedes miljøstyrelsen og nu fra 1. april næste år, kommer så loven om miljøbeskyttelse; 3 væsentlige udtryk for, at man fra statsmagtens side søger at skabe lovmæssig grundlag for et leveværdigt miljø.

Den nye lov giver mulighed for effektivisering, det er en bred rammelov, der skal inkorporere hidtidig lovgivning vedrørende miljø- eller forureningssspørgsmål og hidtil administreret af mange instanser. Fremover vil administrationen centralt blive styret af ministeriet for forureningsbekæmpelse og miljøstyrelsen og lokalt overtages den af kommunalbestyrelserne. Det er væsentlig her at bemærke at sundhedskommissioners og landvæsenskommissioners hidtidige opgaver for en meget stor del skal overgå til kommunalbestyrelsen. Det kan indebære en væsentlig forøgelse af arbejdet i de lokale råd. Måske kan man sætte et spørgsmålstegn ved det rimelige i, at enhver bor-

ger, uden udgift for sig selv, kan rejse sag uanset sagens størrelse og almene interesse, men praksis bliver vel sådan.

Landbruget har jo mange gange været inddraget i den løbende forureningsdebat. Det er uundgåeligt for et erhverv, der arbejder i så nær kontakt med naturen, og som gennem ændring af naturgivne betingelser på afgørende måde har øget produktionen til gavn for alle. Mange mere eller mindre alvorlige angreb er blevet rettet mod landbrugets produktionsmetoder og hvad der synes mig typisk i debatten er, at mange gange er angrebene blevet stående uimodsagte. Det kan jo selvfølgelig til tider skyldes, at angrebene er af en karakter, som ikke er værd at svare på, men det kan på den anden side måske engang imellem have været fordi at landbrugserhvervet ikke selv vidste for meget om eller havde tænkt på de forhold, man blev angrebet for. Vi vil i landbrugserhvervet stå os vel i, samtidig med at skabe produktionsmetoder, der højner effektivitet, også at undersøge, hvordan miljøet i øvrigt påvirkes.

Må jeg til eksempel trække et forhold frem, der ofte drages frem som en forurenende faktor. Der sættes tit lighedstegn mellem stigende anvendelse af plantenæringsstoffer i staldgødning og kunstgødning pr. arealenhed og forurening af vandløb og søer ved høj biologisk aktivitet på grund af for næringsrigt vand og dermed følgende algevækst og andre ulemper. Det man med et fremmedord kalder eutrofiering. Kan landbruget tilbagevise en sådan påstand? Eller må det erkendes at sådan forholder det sig? I sidstnævnte tilfælde må vi under skærpede forureningsbestemmelser få en vanskelighed indført i praktisk landbrug i mange egne af landet.

Det er egentlig forståeligt, når man fra andre samfundsgrupper fremsætter en sådan påstand med hensyn til plantenæringsstoffer. Uden at jeg her behøver at bruge tal, må vi tænke på de sidste snes års stigning i anvendelse af plantenæringsstoffer. Når mere eller mindre udenforstående ser en sådan statistik og sammenholder med andre oplysninger om forhold, der har indflydelse på forurening, så må det være fristende at sætte føromtalt lighedstegn og lade kampagnen køre.

Men eksemplet med plantenæringsstoffer er også et eksempel på at forureningsrevserne engang imellem skyder over målet, men tillige at vi i landbruget har brug for at vide noget mere. De få undersøgelser, vi har at støtte os til herhjemme, viser gennemgående lave koncentrationer af plantenæringsstoffer i afstrømningsvand fra landbrugsarealer. Større tilførsler af kalium kan rigtignok på let-

tere jorder betyde udvaskning af dette næringsstof, men anses ikke som forureningsfaktor. Fosfor tilbageholdes, selv i stort overskud, i planternes rodzone – i hvert fald på hvad vi kan kalde normale agerjorder. På ekstremt kalkfattige jorder kan der dog ske fosforudvaskning i større målestok.

Men det er jo kvælstofgødskningen, der tiest er i søgelyset. Nitrat som hidhører fra ammoniak- eller nitratholdig kunstgødning, fra husdyrgødning m. v. kan ikke fastholdes i jorden og overskud vil derfor i et fugtigt klima som vort nemt udvaskes og nedvaskes. Det er givet, at nitrat virker fremmende på eutrofieringen, og det må også bemærkes, at for højt indhold af nitrat i drikkevand gør dette uegnet.

Har der da som følge af den temmelig store stigning i anvendelsen af kunstgødningskvælstof været en stigning i de uheldige gener i samme målestok? Foreløbig er der ikke generelle tegn på det. De større afgrøder har jo også en tendens til at lægge beslag på nitrat i samme målestok. Det kan vises ved analyseresultater. Men er afgrøden hæmmet af mangel på andre produktionsfaktorer – kan det betyde dårlig udnyttelse af kvælstof og give nedvaskning af en vis størrelse. Alligevel finder man endnu ikke store mængder nitrat i grundvand. Geologerne antager at der sker en reduktion af nitrat under nedsivning og derfor ikke er at konstatere i forventet mængde.

Men et sådant spørgsmål, og med det mange andre, er ikke fuldt klarlagt. Det er derfor en god ting at konstatere, at vore forskningsvirksomheder i disse år søger at skaffe dokumentation for landbrugsgets andel i det samlede samfunds forurening. Ikke for blot at konstatere dette, men også for på de rette felter at kunne yde sit bidrag til et leveværdigt miljø.

Anton Mortensen.

Det nye SI system

SI er en forkortelse for »Det internationale enhedssystem«. Systemet skal anvendes i Danmark fra 1. jan. 1978. Da det erfaringsmæssigt tager lang tid at vænne sig til noget nyt, og at nogle vil begynde at bruge de nye betegnelser, vil jeg prøve at redegøre for det, af det nye system der vedrører specifikationer for traktorer og landbrugsmaskiner.

Begrundelsen for at gå over til SI er, at det skulle være nemmere at regne med, (når man først får det lært) og at det er internationalt. De gamle længdeenheder er valgt ud fra nærliggende enhedsmål, hvilket navne som tomme og alen vidner om. Desværre varierer disse mål fra land til land, således er en engelsk tomme 25,4 mm og en dansk 26,1 mm, et forhold der gang på gang har givet anledning til fejltagelser. Nu er det en hel misforståelse, at nulevende mennesker kender disse mål, for ifølge en overenskomst mellem 17 nationer, skulle metermålet indføres fra 1875, men nu fra 1978 skal det altså være alvor.

Længdeenhed: 1 meter (1 m)

skal der ikke laves om på, den er fast defineret og i orden. Men så står der, ved valg af andre på meteren baserede enheder bør der vælges sådanne, der er 1000 gange større eller mindre, altså fortrinsvis km og mm, og i mindre omfang cm og dm. Det, at man foretrækker spring på 1000 gange, er også et generelt ønske ved alle andre SI enheder.

Tidsenhed: 1 sekund (1 s).

Traditionelt har vi her enhederne minut, time og dag, men de er ikke decimalt afledt af grundenheden og bør derfor i rimelig omfang undgås, da en benyttelse medfører omregningsfaktorer, som ikke er decimale.

Hastighedsenhed: 1 meter pr. sekund (1 m/s).

Naturligvis kan en kørehastighed, som den kendes fra bilen i kilometer pr. time også anvendes, men ved de relativt langsomt kørende landbrugsmaskiner, forekommer enheden m/s meget praktisk. Og landbrugsmaskinernes kørehastighed vil i fremtiden ikke blive opgivet som km/t men i m/s.

Enheden omdrejninger pr. minut forsvinder også, det kommer til at hedde omdrejninger pr. sekund. F. eks. en traktors kraftoverføringsaksel, der nu går 540 omdr./min., skal opgives til 9 omdr./s., en mejetærskers cylinder, der nu går 1200 omdr./min., skal opgives til 20 omdr./s. Altså betegnelsen er omdrejninger pr. sekund eller omdrejningsfrekvens.

I mange tekniske beregninger vil man i stedet for omdrejningsfrekvens foretrække at angive vinkelhastigheden, den fremkommer ved at gange omdrejningsfrekvensen med 2π (ca. 6,3). Vinkelhastigheden angiver i virkeligheden hvor mange enhedsvinkler, der gennemløbes pr. sekund. Enhedsvinkler angives i radianer, et eksempel: Tænker man sig en cylinder på en mejetærsker, der går med en periferihastighed på 30 m/s, cylinderens radius er 0,15 m, blir vinkelhastigheden $30 \text{ m} : 0,15 \text{ m} = 200$ radianer pr. sekund (rad/s). Det vil også sige, hvor mange gange en roterende genstand drejer sig $57,3^\circ$ pr. sekund.

Accelerationsenhed:

En acceleration er som bekendt defineret som hastighedsændring pr. tidsenhed, grundenheden afledes altså af enhederne for længde og tid, og den bliver 1 meter pr. sekund pr. sekund (1 m/s^2).

Tyngdeaccelerationen, ofte betegnet med g , er ca. $9,81 \text{ m/s}^2$, men den varierer lidt med den geografiske placering. Den spiller en stor rolle i det tekniske målesystem, men gav også ofte anledning til misforståelse, da den også optrådte som en ren omregningsfaktor.

Masseenhed: 1 kilogram (1 kg).

1 kilogram er uændret enhed for masse (vægt). 1 kg refererer til den prototype, der ligesom meteren findes i Paris. Det nye i SI systemet er, at 1 kg fremover kun kan være enhed for masse, medens det i det tekniske system også ofte blev opfattet som enhed for kraft, omend man i de senere år har lappet på systemet ved at kalde 1 kilogramkraft for 1 kilopond (1 kp). Det har dog aldrig her i landet slået igennem, og bør nu helt forlades.

Kraftenhed:

Medens de første fysiske begreber er lette at anskueliggøre, er det noget vanskeligt at tydeliggøre, hvad en kraft egentlig er. Det var

den engelske fysiker Isaac Newton der fandt frem til, at en kraft kan betragtes som et afledet begreb defineret ved

$$\text{Kraft} = \text{Masse} \times \text{Acceleration}$$

Eks. Når en traktor med en masse på 3000 kg bremses med en negativ acceleration på 3 m/s^2 kræves dertil en kraft på $3000 \times 3 = 9000$ kraftenheder. Kraftenheden i SI systemet kaldes en Newton (1 N) og er defineret som den kraft der kan give et kg lod en acceleration på 1 m/s^2 .

1000 N = 1 kilo Newton (1 kN) bruges ved større enheder, idet en løftekraft på 1000 kp (ca. kg) herefter vil blive angivet som 10 kN
1 kilopond = 9,81 Newton eller 1 Newton = 0,102 kilopond.

Specielt må man vænne sig til, at traktorens masse (vægt) i kg nu ikke længere kan angives med så og så mange kg på for- og bagaksel. Akseltrykkene er kræfter og skal som sådanne opgives i Newton eller kiloNewton.

Eks. En traktor har en masse på 3000 kg. Forakseltrykket er f. eks. 10 kN og bagakseltrykket 20 kN, idet summen i alle tilfælde skal være 30 kN.

I første omgang virker det fremmed, men til gengæld vil vi blive fri for begrebsforvirringer som f. eks. vægtoverføring, når der i virkeligheden er tale om ændringer i akseltryk p. g. a. redskabskraftens indvirkning.

Enhed for mekanisk effekt:

1 SI effektenhed = 1 Newton $\times$ 1 meter pr. sekund = 1 N/m.s.
Denne svarer netop til den fra elektronikken velkendte enhed 1 Watt, altså 1 Watt = 1 Nm/s hvorved man konstaterer den konsekvente forbindelse mellem mekaniske og elektrotekniske måleenheder. Ved angivelse af traktors effekt vil man ligesom ved elektromotorer med fordel bruge den større enhed 1 kW = 1000 W eller 1 kW = 1 kNm/s.

Den hidtil anvendte effektenhed 1 HK, som nok er godt indarbejdet, men alligevel ret tilfældig valgt, er defineret ved

$$1 \text{ HK} = 75 \text{ kpm/s} = 75 \times 9,81 \text{ nm/s} = 736 \text{ W} = 0,736 \text{ kW}$$

Ændringer fra HK til den lidt større enhed kW vil næppe give større praktiske problemer.

kW	7,4	14,7	22,1	29,4	36,8	44,2	51,5	58,9	66,2	73,6
HK	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Enhed for drejningsmoment:

Ved angivelse af effekt i forbindelse med en roterende aksel (f. eks. en kraftoverføringsaksel) er det ofte praktisk at benytte begrebet drejningsmoment, som er produktet af en kraft og dens afstand til omdrejningsakselens midte. Drejningsmoment = kraft $\times$ arm. SI-enhed: N $\times$ m = Nm. Effekten som præsteres beregnes nu som drejningsmoment gange vinkelhastighed, altså Effekt = Drejningsmoment $\times$ Vinkelhastighed

$$1 \text{ W} = 1 \text{ Nm pr. sekund}$$

og det er meget nemmere at regne med end det vi havde i det gl. system.

Enhed for mekanisk arbejde og energi:

Når en motor, der præsterer en vis effekt, har arbejdet et bestemt afgrænset tidsrum, er der præsteret et mekanisk arbejde, der kan beregnes ved: Mekanisk arbejde = effekt $\times$ Tid.

1 SI-enhed for mekanisk arbejde er 1 Watt $\times$ 1 sekund = 1 Ws og denne enhed er opkaldt efter den engelske fysiker Joule. 1 Ws = 1 Joule.

Hidtil har vi i reglen brugt enheden 1 hestekrafttime. Det er en meget stor enhed sammenlignet med 1 Joule, idet 1 hkt = 2,65 Megajoule 1 Megajoule = 1 million Joule. Så enheden 1 kilowatttime vil sikkert fortsat hæve sig ved siden af 1 MJ. 1 kWt = 3,6 MJ. Den gamle enhed for varmeenergi kilocalorie (kcal) findes ikke i SI systemet. Ved omregninger til Joule kan benyttes

$$1 \text{ kcal} = 4,19 \text{ kJ (Kilojoule)}$$

Trykenhed:

Angivelse af tryk i væsker og luftarter forekommer ofte i beskrivelse af landbrugsmaskiner. Den direkte afledede SI-enhed bliver Newton pr. kvadratmeter (1 N/m²), en enhed som har navn efter en fransk fysiker og kaldes 1 Pascal (1 Pa). Nu er det sammenlignet med de hidtil anvendte enheder (kg/cm²) en meget lille enhed, i praksis vil man derfor i forbindelse med landbrugsmaskiner i højere grad benytte enheden 1 Megapascal = 1 MPa. Det ses, at denne enhed giver de samme talværdier som enheden N/mm².

Forbindelsen til de hidtil anvendte enheder beregnes ved:

1 kg/cm² = 0,1 MPa eller 14,2 eng. pund pr. kvadrat tomme = 0,1 MPa når der er tale om lufttryk i dæk f. eks.

og 1 meter vandsøjle $mVs = 10 \text{ kPa}$ (kilopascal), f. eks. vandingsanlæg. $1 \text{ mm Vs} = 10 \text{ Pa}$ modtryk ved kornblæsere.

Hele SI systemet kan ved første øjekast synes noget indviklet, men har man nu 4 år til at lære det i, så går det jo nok.

Jens J. Bonde.

Gruppearbejde som undervisningsform

Der sker mange nye og spændende ting inden for undervisning og undervisningsformer i disse år.

Avancerede pædagoger kommer stadig med nye mere eller mindre gode forslag til ændringer af bestående undervisningsmetoder – og det er godt, det er sådan.

Her skal ikke berettes om eller tages stilling til nye revolutionerende pædagogiske synspunkter, men jeg vil blot fremsætte nogle få betragtninger om den gennem mange år brugte – og sandsynligvis også misbrugte – undervisningsform, der kaldes gruppearbejde.

Ideen med at dele eleverne op i smågrupper i timerne falder ganske godt i tråd med andre tendenser i tiden såsom:

1. interesse for arbejdsklima og samarbejde i al almindelighed.
2. ønsket om ret til selvstændig udfoldelse.
3. ønsket om at få sine synspunkter hørt og afprøvet.

Hvis ovenstående punkt 2 og 3 bliver for dominerende overfor punkt 1 opstår der en situation, der vil vanskeliggøre opnåelsen af de mål, man vel har for øje, når man foretager en sådan gruppeinddeling nemlig:

1. at kunne aktivere eleverne mere og derved give dem et større kundskabsudbytte og
2. at kunne give undervisningen et bredere sigte, og derved give eleverne et udbytte udover det rent kundskabsmæssige.

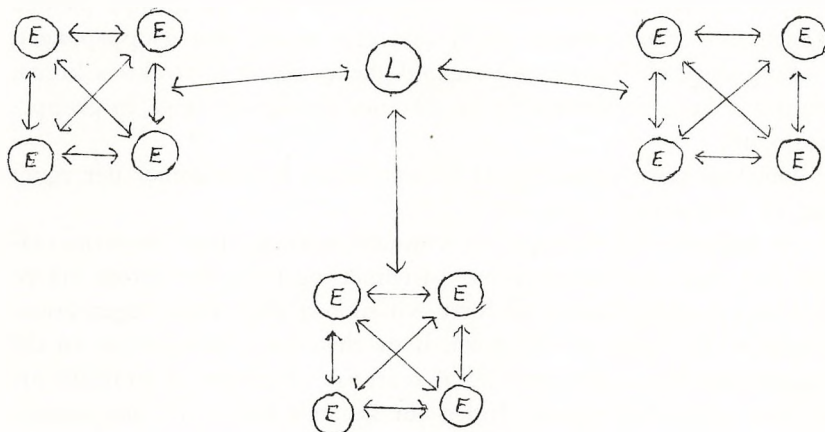
Når eleverne skal opdeles i grupper kan der være mange måder at gøre dette på. Her skal nævnes 3 muligheder:

1. Rent tilfældigt, (f. eks. efter alfabetisk navnefortegnelse).
2. Efter elevernes interesser.
3. Efter elevernes eget skøn.

I mange tilfælde vil metode 2 og metode 3 måske være sammenfaldende, men det behøver ikke altid at være tilfældet.

Det vil dog i høj grad være emnerne, der afgør valg af opdelingsmetode. Metode 1 vil være udmærket hvor det er et alment emne, som alle skal sætte sig ind i, men hvor det er mere specielle emner, må det blive metode 2 eller metode 3 der anvendes.

Opdeling i grupper ved undervisningen giver måske ikke læreren muligheder for at have direkte føling med alle elevers fremgang, men det giver alle elever mulighed for at udveksle synspunkter med deres kammerater og alligevel mulighed for en direkte kontakt med læreren. Der kan opnås det, der kaldes en fler-vejs-kommunikation, hvilket kan illustreres af følgende tegning, hvor pilene angiver kommunikationsretninger ved en gruppedeling på 4 deltagere i hver gruppe:

Emnet i en gruppe vil være afgørende for, om der absolut skal aflægges en rapport efter gruppearbejdets afslutning. De lange rapportaflæggelser for alle elever kan i mange tilfælde let give anledning til mange gentagelser uden at eleverne får mere ud af det. Den fordel som gruppearbejdet giver – nemlig at den enkelte elev får reaktion på sine indlæg fra de andre i gruppen eller fra læreren der »besøger« gruppen – bliver ikke forstærket af en samlet rapportaflæggelse.

Anderledes stiller sagen sig naturligvis, når de enkelte gruppers emner afviger, som for eksempel når arbejdet tilrettelægges på den måde, at eleverne skal udforme en rapport om en stor ekskursion, hvor hver gruppe behandler sin lille del af turen. Der vil det selvfølgelig være på sin plads at få forelagt de enkelte gruppers rapport for hele elevholdet.

Mange voksne kan have vanskeligt ved at acceptere metoden som indlæringsmetode fordi:

1. de fleste gennem deres skolegang er vænnet til, at deres indlæring dirigeres af en lærer og
2. gruppepresset i en lille gruppe bevirker, at det er sværere at vige uden om arbejdet. Alle må ud af busken, og på en eller anden måde engagere sig.

Hvor stor skal en gruppe være?

Det afhænger meget af emnet, men ved en faglig opgave vil 4 i en gruppe være udmærket. Hvis der er flere, kan der nemt opstå små interne diskussioner blandt deltagerne parvis, og dette kommer ikke hele gruppen til gode, og som følge deraf vil en sådan stor gruppe næsten altid kræve en gruppeleder. Hvis en gruppe på den anden side er på mindre end 4 deltagere mister den gruppepræget.

En gruppe på 4 har de største muligheder for at få et aktivt klima, og det er her i de fleste tilfælde ikke nødvendigt at vælge en gruppeformand.

Det kan være vanskeligt at karakterisere, hvilke emner der egner sig til behandling i grupper.

At begynde for eksempel en kemiundervisning, hvor eleverne måske slet ingen forkundskab har til emnet, og hvor der derfor må en del rent meddelelsesstof til først, vil sikkert ikke være nogen fremragende idé. Derimod vil emner, hvor eleverne i forvejen har en del baggrundsviden – det være sig af teoretisk såvel som af praktisk art – være udmærket egnede. Inden for sådanne emner vil den enkelte tit have dannet sig sine egne »fasttømrede« meninger og synspunkter, og det kan være en særdeles positiv oplevelse for ham at få disse meninger afprøvet overfor andre gruppemedlemmers måske diametralt modsatte opfattelser. I mange tilfælde betydelig mere virkningsfuldt end blot at møde lærerens modargumenter.

Men også opgaveløsninger egner sig. Specielt opgaver hvortil der gives mere end en løsning, og hvor de forskellige løsninger kan komme til diskussion i gruppen.

Dette gælder oplagt for et emne som driftsplanlægning, hvor et forslag fra en deltager i gruppen altid må frem til de øvrige deltagers vurdering. Denne vurdering kan så – i nogen tilfælde – udvikle sig til en meget højroestet diskussion, hvor meningene kan komme til at stå meget stejlt mod hinanden. Dette kan blive så voldsomt, at det kommer til at virke som et alvorligt handicap for arbejdsformen – men en af de forudsætninger der må være i orden for at et demo-

krati kan beså, er jo netop, at man får afprøvet sine meningers holdbarhed ved at udsætte dem for andres kritik og samtidig prøver at forstå andres synspunkter.

Gruppearbejde der lykkes kan være en positiv og god måde at arbejde på.

Vi bør bruge vore indvundne erfaringer til at anvende metoden rigtigt. Sker det, vil den kunne være til gavn for både elever og lærere.

P. Trier Hansen.

- - - noget helt andet

Her er så årets artikel fra vor økonomiske medarbejder. Hvis nogen forestiller sig en dybsindig artikel om, hvorledes man inden for dansk landbrug kan lave penge, må man ile til de andre artikler, for dette lille stykke handler aldeles ikke om dette, men om, hvorledes man på en fornøjelig måde i løbet af kort tid kan formøble små sammen-sparede ressourcer.

For at kunne gøre dette, er det uomgængeligt nødvendigt at være de lykkelige ejere af en sejlbad.

Inden sæsonens start er der dog visse forberedende øvelser at iagttage, såsom klargøring af alt grej lige fra tovværk og sejl over genstridige spritapparater til gardiner og puder. Når så forårssol og -blæst har tørret båden tilstrækkeligt, ifører fatter sig husets ældste bukser og sweater samt en god portion optimisme, og begiver sig fløjtende af sted til båden.

Kalfatring, bly og tjære samt en dunk maling er jo ikke lige sagen nu om stunder, hvor glasfiberen dominerer. Næh – nu skal man være kemisk ingeniør med udmærkelse for at hitte rundt i den jungle af to-komponentfiduser, som er uomgængeligt nødvendige. – Kemiske ingeniører hænger imidlertid ikke på træerne, hvorfor ukyndige sjæle stiller sig tilpas hjælpeløse an, stirrende dumt på en ny pensel. Længe varer det da ikke, førend garvede to-komponentspecialister iler én til hjælp. – Og så får den hele armen. Det svirrer i luften med navne på lakker og lim og polermidler samt linolieprocenter i pinotex'en og om vandslibning hist og polering her, alt mens det hjælpeløse udtryk under indtryk af den overvældende sagkundskab nærmer sig komplet og total forvirring. På dette kritiske tidspunkt er det så, at en venlig sjæl træder hjælpende til og råber: kaffe! – På sær uforklarlig vis lykkes det imidlertid imellem kaffe- og øl-pauserne at få skivet til at ligne en flot båd.

Indtil nu har konen ført en noget tilbagetrukket tilværelse: hjulpet engang imellem og givet gode råd. Det er først, når båden skal gøres klar med inventar, at hun får det store ord. En i familien må nødvendigvis være i besiddelse af en vis portion ordenssans, og når hun nu ved, at gemalen i den henseende er et komplet håbløst og uforbederligt tilfælde, så er det, at hun overtager kommandoen.

Se, når man nemlig skal ud på en sejltur af lidt længere varighed, må man have ca. $\frac{1}{2}$ mill. forskellige ting med. Det kunne jo tænkes, at vejret artede sig helt vidunderligt, altså skal sommerbeklædning medføres. Det kunne nemt tænkes, at vejrguderne viste tænder, altså må et mindre nordpolsudstyr medbringes. Nordpolsudstyr indbefatter blandt meget andet farmands eneste par lange uldne underbukser med lodden vrang, dem konen fortvivlet kalder skilsmissemiduserne. – Og uden mad og drikke . . . Maden må være af den holdbare og ukomplicerede slags, så det er ikke det store franske køkken, man kaster sig ud i. Derimod kan drikkevarerne nemmere varieres. Det er jo nemlig sådan, at det er en umulighed at færdes til søs uden til stadighed at kunne lække ganen. Somme tider er det nødvendigt at drikke noget, der kan varme de indeklemte tæer, og til andre tider er det dejligt at blive afkølet indvendigt. Heraf ses,

at flasker af forskellig art optager en ikke ringe plads om bord. – Nu kan det være vældig praktisk, når man er ude på de vilde vover at vide, hvor man er. Derfor medbringes en del remedier til bestemmelse af ens position. – Selv om vi stadig ikke har nævnt mere end ca. halvdelen af, hvad man har om bord, er det nu vist ved at være ved tiden, hvor vi for alvor står til søs. For de mange små ture sæsonen igennem, må vi af indlysende årsager lade ligge.

Dette, altså at stå til søs, foregår en tidlig morgenstund. De sidste forsyninger bringes i hast om bord og stuves væk, mens konen for en sikkerheds skyld truer med mytteri, hvis der ikke til stadighed er ryddeligt i kahytten. – Sejlene sættes, og for en god halv vind går det ud ad Flensborg Fjord. Snart rundes den første bøje, og denne skelsættende begivenhed er tegnet til, at en for de af vore føromtalte ressourcer indkøbte flasker hales frem. Og mens solens stråler glitrer i vandet og livet er herligt, varmes så tærne; og, oh fryd! der er ikke en eneste elev at øjne i miles omkreds. Nu går det over Sønderborg Bugt med udfirede skøder, rigtig søndagssejlad. Ved broen hejses broflaget, og vi krydser sindigt ventende frem og tilbage, mens vi sender medlidende blikke til de fjollede bilister, glemmende at vi for et par timer siden selv hørte til slagsen!

Turen op gennem Alssund er altid en oplevelse. Vi får et glimt af Sandbjerg Slot og det idylliske Sottrupskov, mens vi indtager en solid frokost. – Overnatning er beregnet til at finde sted ved Kalø. Tunge tordenskyer truer nu trist, så vi får travlt med at lægge til kaj, bjerge sejlene og sætte bomteltet op. Iført vore næstbedste landgangsbukser går vi på kro for at fejre over en middag, at det er vor bryllupsdag. – Da vi skal tørne ind, er det, selv efter grundig ransagning, komplet umuligt at finde skippers himmelblå pyjamas. Så der kravles uden py til køjs i den styrbords køje, en skippers privilegium, mens konen bemægtiger sig den bagbords.

Den følgende dag tager vi bestik efter Assens, og i bagende sol og med en let vind agten for tværs får vi byen i sigte først på eftermiddagen. Der skal forhales et par gange, inden vi til slut ligger for-tøjet uden på en gæv fiskekutter. Peder Willemoes skuer mildt fra sin sokkel ned på os. Snart får vi kontakt med fiskeren, som sindigt og fornøjeligt fortæller om fiskeri før og nu, mens flaskebeholdningen lisså stille suppleres op med endnu lidt tom emballage. – Da det jo er dagen efter bryllupsdagen finder vi anledning til at fejre dette med en bedre middag, og bagefter går vi på opdagelse i den kønne by, inden vi igen går om bord.

Næste dag indledes med en større renselsesproces på en badeanstalt. Tæerne kan godt få en lille tanke ved at være indespærrede i gum-misko, og det kan selv et glas af et eller andet ikke klare! For nu at gøre det helt godt, får »Moses« en større omgang med vand og sæbe, og bagefter poleres den, så den er en fryd for øjet. Men kul-turen må ikke glemmes, hvorfor vi bl. a. aflægger et interessant be-søg i Willemoes-museet og i kirken, som nu ikke udmærker sig sær-ligt. Derimod smager de stegte ål på en hyggelig restaurant udmær-ket – vi bliver jo nødt til at fejre 2. dagen for brylluppet!

Farvandsudsigterne lyder lovende, så vi takker af den følgende dag og går for en passende halv vind til Bågø. Havnen er lille og bådene mange, det er med at holde tungen lige i munden, og lade sejlene gå lige i rette øjeblik. Senere travler vi op over øen til Bågø by, en landsby før gårdenes udflytning. Man kan nok gøre sig nogle tanker om, hvordan fremtiden vil forme sig i et sådant ø-samfund. Forhåbentlig vil det overleve. Samme dags eftermiddag går det vi-dere mod Årø, hvor vi finder en god liggeplads ved færgelejet. Det blæser op, og vi bliver liggende i 1½ døgn og har det som land-mændene, der også ligger under for vejrets luner. Vi fordriver tiden med lange spadsereture på den dejlige ø, mens vi snakker om vejret, som vi ikke kan gøre noget ved. En helbefaren fisker råder os til at stikke af en tidlig morgenstund, og da også farvandsudsigterne lover lidt mindre vindstyrke, gør vi klar til at kunne gå af sted. Storsejlet sættes og rebes, olietøj og redningsveste findes frem, og så tørner vi tidligt ind med vækkeuret sat til kl. 3. Det piber noget i riggen, da vi søvndrukne tumler rundt næste morgen. En hurtig kop te, masser af tøj og redningsveste på og så af sted. Vinden er sydøstlig, hvilket er ensbetydende med, at vi skal krydse hele vejen sydover, det giver ikke så få ekstra sømils sejlads. Vi haler skøderne tot, og båden krænger godt over, mens det går af sted. Til tider lægger båden sig så meget, at rælingen er under vand, men den klarer stolt alle søer og vindpust. For at komme lidt i smult vande, går vi inden om Barsø, og nu kan konen få smurt nogle tiltrængte hånd-madder. Det viser sig, at man også kan drikke dugfriske drammer, selv om hældningsgraden ser faretruende ud! Værre er det, da konen skal af med en lille tår: hun kiler sig fast mellem to køjer og gør det samme med pøsen, så omsider lykkes det da, mens hun ud af det bagbords køje betragter vandmasserne og ud af det styrbords kigger op til solen. Efter 8 timers saltvandssprøjtende sejlads når vi Sottrupskov i Alssund, mens vi tilfredse konstaterer, at alt om bord

virkede, som det skulle. Det er en overordentlig rar fornemmelse at vaske saltet af ansigtet og derpå tørne ind til et middagshvil.

Om aftenen serverede kroen en udmærket middag og en ditto vin: nu måtte vi fejre, at vi havde haft en virkelig fin tur, og at vi ikke havde formået at formøble alle vore økonomiske ressourcer, samt at skippers himmelblå pludselig var dukket op!

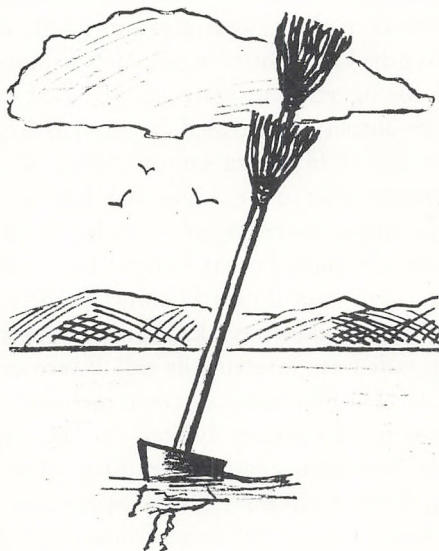
Næste dags aften nåede vi atter tilbage til den hjemlige bro. Det sidste stræk startede i hårdt og regnfuldt vejr, men efterhånden løjede vinden af, og vi måtte bide i det sure æble og starte påhængsmotoren det sidste lille stykke. Med et lille suk bandt vi fortøjningerne til de kendte pæle, bjergede sejlene og satte fenderne ud.

En og anden vil nok indvende, at det da vist var en temmelig fugtig tur både på den ene og den anden måde. Hertil er kun at gå til bekendelse og indrømme, at det i virkeligheden, bortset fra det allestedsnærværende saltvand, var meget behersket, hvad det indenbords kvantum angik!

Og så er der tilbage at tage et lidet overblik over turen: Når først man har fået sig en båd, er bådferie en højst overskuelig økonomisk affære. Men det er samtidig en fortrinlig måde at lære nye mennesker og nye landskaber at kende.

Der er dejligt i Danmark.

Ulla og Thorkil Bruscb.

Holland-Tyskland

Onsdag d. 25. 7. kl. 6,30 kørte en flok velsoignerede og ædruelige unge landmænd »med ledsagere« på en 6 dages tur til Holland og Tyskland. Den første dag gik mest med buskørsel, men hen under aften var der indlagt et besøg på en gård ved Leer, med en østfrisisk stambesætning på 40 køer m. opdræt. Gården var på 91 ha. Foruden besætningen var der 60 ungdreuer i pension, desuden havde manden 10 heste. Stambesætningens ydelse lå på 265 kg smørfedt. Foderet bestod af hø + græsensilage (marsk). Arbejdskraft: 3 helårsarbejdere.

Næste dag startede vi med besøg allerede kl. 9,30. Besøget gjaldt familiebedriften Timmermann, Smilde i Holland.

95 køer m. opdræt registreret i stambog

ydelse: 4607 kg, 4,10 % fedt, 305 dage.

34 ha græs

31 ha kartofler, til stivelsesindustri

12 ha majs til ens. (lejet)

Arbejdskraft: hr. Timmermann + 3 sønner. Der udføres lidt maskinstationsarbejde ved siden af.

Efter rejsning af telte m. m. gik turen videre til et brug på den nyindviede Polder. Besøget blev en stor oplevelse; især for Brusch, der havde set hen til det i mere end et år, skolen besøgte nemlig også familien Kostelijk sidste år, og fru'en var tolk og genstand for megen diskussion.

Beskrivelse af bruget se elevskrift 72.

Til stor fortrydelse for ovennævnte var det hr. Kostelijk, der viste os hen til naboen, en specialiseret planteavlbedrift.

15 ha hvede

15 ha sukkerroer

15 ha kartofler.

Sønnen på gården spåede, at man om 4-5 år kom op på samme »udbytte« i hvede, som på Kolding-kanten, nemlig 100 hkg/ha.

Efter disse to besøg var vi ude og se en sluse, der er med til at regulere vandstanden i dette storslåede projekt. Desuden besøgte vi den nyetablerede by, der er handelscentrum for Polderen. Om aftenen var der frit slag på campingpladsen, med dertil indrettede lokaler.

Rast undervejs.

Fredag d. 27. Dagen startede med besøg hos firmaet Denkovit, hvor vi først fik en forklaring til deres program vedrørende udviklingen og fremstillingen af sødmælkserstatning. Derefter så vi på fabrikens kalvefedningsforsøg, der i første række gik ud på, at se resultatet af stigende koncentration af mælkepulver til kalvene.

Efter middag besøgte vi sundhedstjenesten for Hollands »blindtarm«. Vi fik en forklaring på det hollandske sundhedssystem, der er opdelt i flere regioner med hver deres hovedkvarter med tilhørende laboratorium og planlægningsorganer.

Dagens ufaglignede besøg blev aflagt på Philips' store elektroniske udstilling i Eindhoven.

Hele lørdagen var tilrettelagt af en lærer på landbrugsskolen i Horst. Han tog os med på et avlscenter for hollandsk landrace.

Besætning: 70 årssøer, 200 gylte på stald + en del orner.
Jordtilliggende: 1,5 ha.
Arbejdskraft: 1,5 helårsarbejder.

2. besøg: Hos en ung landmand, der havde bygget løsdriftsstald til 60 køer (rødbroget).

Ydelse: 5000 kg – 3,8 % fedt – 3,5 % prot. Kalvene flyttes til

Majs kan give stort udbytte i Holland. Her hos Timmermans.

specielt opdrætningsbrug, tages hjem 2 mdr. før kælvnings. Pris 1,9 gylden pr. dag/dyr.

Tyrekalvene sælges 10 dage gamle for 600 gylden for rødbrogede, 50-100 gylden mindre for sortbrogede.

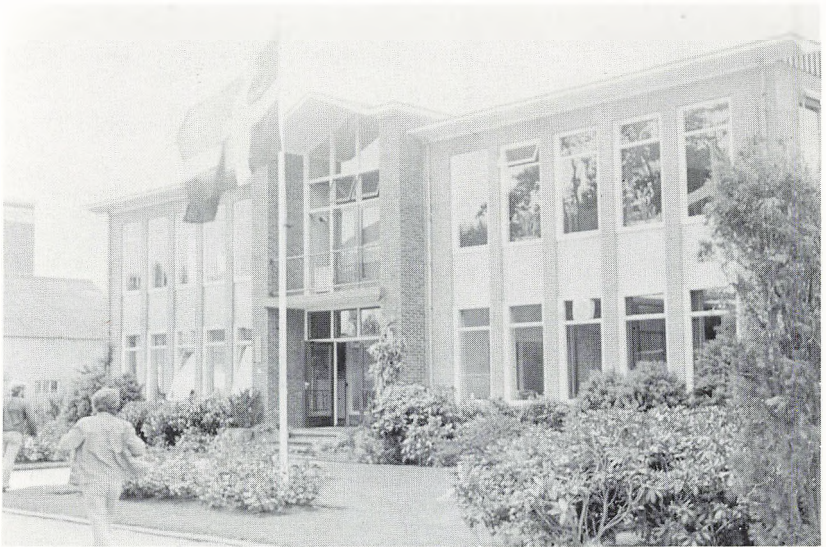
Jordtilliggende: 16 ha græs, endvidere indkøbes der 8 ha majs på roden.

3. besøg: Hos Reinders, en ung mand, der havde sat specialdriftens rationalisme i højsædet og bygget 4 fedesvinestalde til ialt 1000 svin på stald. Der var ingen jord til bedriften, bortset fra byggegrunden + en smule frugtplantage. Det tog Reinders ca. 1/2 time 2 gange daglig at passe de mange svin. Fodringen foregik med to aut. Big Dutchman fodervogne, 200 svin havde selvfodringsautomater. Der var

spalter i alle stalde. Begge fodringer blev foretaget om aftenen (svingbart forværk). Foderet var udelukkende færdige indkøbte blandinger. Reinders regnede med fortløbende at udbygge bedriften.

Om eftermiddagen så vi den kombinerede landbrugsskole og forsøgsvirksomhed i Horst. Skolen er under kraftig udbygning til en enhed, der beskæftiger sig med næsten enhver landbrugsproduktion. Der var søer, fedesvin, fedekalve, høns på net, høns i bur og meget

Firmaet Denkovit. Det danske flag var hejst.

mere, køer havde man dog endnu ikke fået råd til at holde. Der var virkelig mange spændende ting, og mange fremmedartede staldtyper at se på.

Søndag var der intet fastlagt program, og dagen var beregnet til at slappe af i, men det afslappende ved dagen kan diskuteres, idet vi kørte 4-500 km i bus. Vi kørte nordpå til Bad Segeberg, hvor vi bankede pløkkene i sandet, og holdt aftenen fri til udfoldelser såsom minigolf, pindsvinejagt m. m.

Mandag besøgte vi landbrugsskolen og forsøgsgården Futterkamp, der ejes af Slesvig-Holstens landbrugskammer og skal uddanne kontrolassistenter og inseminører. Man håbede på, at der blev mulighed for også at uddanne unge til landmænd.

Gården var på 152 ha, 110-120 køer + opdræt, blev brugt til for-

søg med malkeanlæg og malkekurser. Marken blev kørt med 17,5 ha kløvergræs, 10 ha sukkerroer, 5 ha majs, 47,8 ha eng og afgræsning, resten med hvede, havre og vinterbyg. Én af bygningerne på skolen blev brugt til vækst- og slagteforsøg med avlstyre, lignede meget Egtved, man fodrede blot ikke efter ædelyst, hvilket man var meget ked af. Lederen håbede at få det gennemført inden længe. Efter en udmærket markvandring med bus, kørte vi til Klaus Spönnemann,

Fabriken Philips' elektronik-udstilling i Eindhoven.

Gr. Königsförde. Han var forpagter hos forældrene, drev 29,7 ha, havde 42 køer med opdræt og fedede selv tyrekalvene.

Sædskiftet: 3 ha korn, 2,5 ha sukkerroer, 6 ha ensilagemajs, 11,5 ha afgræsning + 6 ha majs. Majs indgik i sædskiftet på alle kvæggårdene vi besøgte. Hr. Spönnemann's var 2,5-3 m høje, og når den bliver det umiddelbart syd for grænsen, må den også kunne det nord for.

Fra hr. Spönnemann gik turen til grænsen, hvor chaufføren gjorde adskillige nervøse, men vi slap igennem og kom glade hjem fra en begivenhedsrig tur.

*Chr. Tychsen.
H. P. Steffensen.*

Englandsturen

Kl. 2.45 d. 25/7 blev de vækket, der havde sovet, efter at have fejret den sidste aften på skolen på behørig vis. Efter en kop kaffe kl. 3.00 begyndte vor englandstur.

Turen gik neden om og hjem, gennem Tyskland, Holland, Belgien. Holland er et pænt land at køre igennem. Rent og net. Det var straks at se, da vi passerede grænsen til Belgien. Her virkede det hele mere gråt og gammelt og småt. Markerne var små, og det var ikke ualmindeligt, at se dem køre med heste.

Vi overnattede i Brügge, på en campingplads. Der faldt hurtigt ro over gemytterne. 3.45 næste morgen måtte vi op, for at nå færgen i Seebrügge til Dover. En sejltur på 4 timer. Der var ikke just blikstille, og der blev flittigt ofret til havets guder af den dyrekøbte morgenmad.

Efter en middag i Dover gik det videre til Mc. Watts farm, Solton Manor Farm, East Langdon. Gårdene havde et jordtilliggende på ca. 500 tdr. Besætningen var 90 køer + opdræt. De var krydset fra Ayrhire til Frisisk kvæg. Disse køer og kalve blev passet af een mand. Om vinteren gik de i løsdrift på dybstrøelse. Fodringen var græsmarksafgrøder. Ladetørret hø og ensilage. Ingen roer. Til gengæld var det meget almindeligt at svide grønsværen af i juli, hvorefter der så blev sået fodermarvkål oveni, uden jordbearbejdning. Derved skaffede de dem et godt efterårsfoder. De regner med en indbindingstid omkring jul.

Ensilagen lå i forbedrede Gedbjergstakke, i 2-2,5 m højde. For at skille ensilagen i bænke, havde de en eldrevet ensilagespade. Et trekantet blad påmonteret en vandpumpelignende motor. Det fungerede udmærket. Prisen for en sådan pumpe var 1000 kr.

Bygningerne var af en billig konstruktion. Ikke særligt smukke, og vedligeholdelse blev der ikke ofret meget på. Byggeprisen pr. ko

kunne holdes på 1000 kr. i nybyggeri. Besætningerne var store, og malkestalde var en selvfølge. Ydelsen var moderat, en god gennemsnitsko havde omk. 4500 kg 4 0/0 mm.

Hos Mc. Watt blev vi budt ind og se stuehuset. Ganske imponerende. Værelserne var store. Ingen centralvarme, men rigtige pejse. »Spar på olien«. Møblerne var ikke talrige, men smukke, og af en enorm styrke.

Orientering hos Mc. Watt, Solton Manor Farm.

Om aftenen kørte vi til Hasting for at overnatte på Shear Barm Farm Holiday Camp. Her oplevede vi vel nok topmål for uhygiejne. Både i den tilhørende butik og på toiletterne. Der måtte vi også tolerere en hylen og skrigen af en flok unge rejsende, den ganske nat.

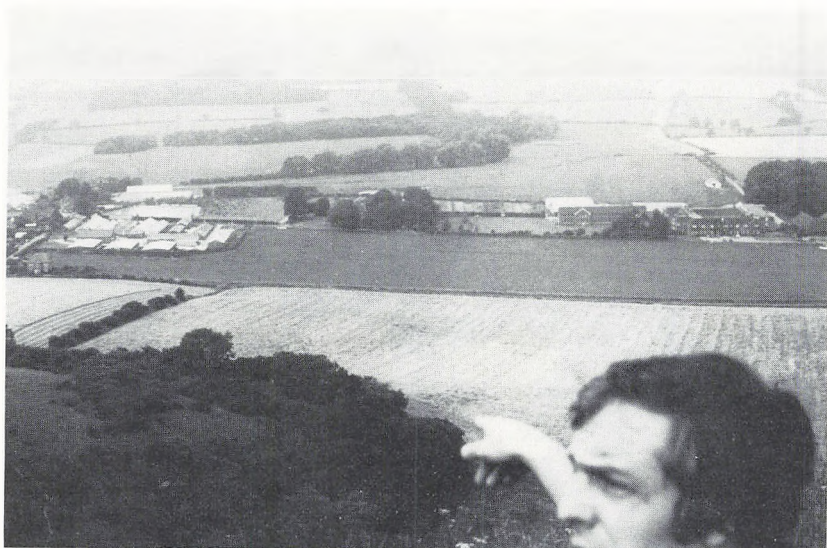
27/7. Vi var ude at se svin på en slags avlscenter, hos Mr. A. Vidal, Claphatch. Her skal bemærkes, at grisene blev fravænnede ved 3 ugers alderen, og hvis foderforbruget oversteg 2,8 f.e. pr. kg tilv., var det ikke tilfredsstillende. Her så vi et højst utraditionelt svinehusbyggeri. Et hus pr. stifuld, ca. 10 stk. Grisene gik på net, og gødningen blev suget ud. Vi blev ledsaget af viceforstanderen fra Plumpton landbrugsskole. Han tog os med til Plumpton, hvor man var vært ved en middag.

Eftermiddagen gik med at bese Plumpton landbrugsskole. Der var

gjort meget ud af skolens tilhørende landbrugsbedrift. Den var meget alsidig, lige fra frugtavl, malkekøer og svin til fjerkræhold, både høns og slagtekyllinger med eget lille slagteri til disse. Desuden var der et fårehold på 158 moderfår af forskellige racer.

Skolens øvelseslokaler i maskinlære havde også en pæn standard

Om aftenen slog vi os til ro i Alder House Caravan Site, efter at have været en tur i Bolney for at se lidt på byen.

Udsigt over Plumpton Landbrugsskole.

28/7. Det er nu lørdag, og besøget var hos Mr. Slater Broomlye Farm. Her var en stor besætning. 350 køer opdelt i tre hold. Et højt-tydende og et lavtydende, samt et opsamlingshold, hvor køerne gik, inden de blev fordelt på de to hold. De køer, der ikke rigtig ville, blev sat til at amme nogle Hereford pattekalve. 119 kalve til 39 køer. En dejlig fennefuld kvæg.

I weekenden havde vi teltene stående på Grange Farm Camping and Sportscenter i Chigwell. Lidt uden for London. Aftenen var fri, og vi tog selvfølgelig til London. Med undergrunden. Når man er dernede tvivler man på, man kommer overgrunds igen. Et yderst besynderligt transportmiddel. Vores forventninger til byen blev langt fra indfriet. Det bedste var, at vi fik en god aftensmad. Alle steder var der overfyldt med mennesker, og hvor der ikke var mennesker,

var der skidt. Både som snavs, forsumpede mennesker og meget andet.

29/7. Rundvisning i London af forstanderinden fra Dansk KFUK i London. Vi overværede bl. a. middags-vagtskiftet foran Buckingham Palads. En festlig forestilling. Der var bare så overfyldt med mennesker. Søndag aften var vi inviteret ind på KFUK. Det blev en tam affære, trods de »indfødte« talte samme sprog som os.

30/7. Vores sidste dag i England aflagde vi Writtle landbrugs-

Fræser demonstration på Howard Rotawator Co. Ltd.

skole, Chelmsford et besøg. Ved nærsyn af deres skoler, kommer man i tvivl om, om vores er fuldkomne. På denne skole havde man meget avancerede audiovisuelle undervisningsmidler, f. eks. transportabelt TV. til undervisningen. På skolen var der også en bar, som eleverne selv bestyrede. En eftermiddag om ugen blev brugt til sportsarrangementer, og alle skulle deltage.

Sidste besøg var på Howard Rotawator Co. Ltd. Der blev hovedsagelig lavet fræsere, som vi godt kender herhjemme, importeret af Mica. Det sidste projekt, var udarbejdning af »big balle« presser. Disse baller havde en vægt af 500 kg, og blev flyttet og ladet med frontlæsser, udstyret med en forstørret ørentvisteklo-lignende gribeanordning. Presseren var specielt påtænkt det danske marked, grun-

det vores kommende miljølov. En sådan presser menes at få en pris af ca. godt 60.000 kr.

Sidste nat slog vi vores telte op på en campingplads nær Dover. Når vi sådan slog telt op, lærte vi hurtigt at tage P. Trier og vinden i betragtning, for han havde et eventyrligt snork.

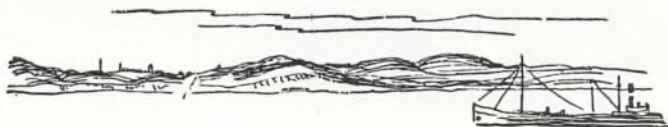
9.30 forlod vi England, men forinden havde vi nået at se Dover Castle, som er et overdådigt og imponerende bygningsværk. En fæstning der har voldt de gamle gæve vikinger noget besvær at indtage.

Hjemturen tages i et stræk, og varer godt 20 timer.

Det var en dejlig tur, ikke fyldt med flere besøg end vi kunne overkomme at få det hele med, og desuden var det så tilpas varieret, at alle kunne få noget ud af det. Noget som jeg var særlig glad for, var besøgene på skolerne, hvor vi fik et indblik i, hvordan de engelske landmænd bliver uddannet. Vi skal næppe kimse af dem. De har også fat om tingene derovre, blot på en anden måde som os.

Jeg tror godt vi englandsfarere kan enes om, det var en dejlig tur, som der er grund til at sige tak til P. T. Hansen og Prop. Mortensen senior og junior for en godt planlagt og vel gennemført tur. Tak.

Hans Jørgen Ernst.

Et år i det europæiske fællesmarked Hvad nu?

Vi har nu været medlemmer af det europæiske Fællesmarked i det meste af et år. Vi kan begynde at vurdere, om vore forventninger holder stik, og om der skal rettes ind på kursen i det enkelte landbrug.

Hvad priserne angår, da er de steget helt efter forventningerne, ja, godt og vel endda på enkelte områder, f. eks. svinekød. Med næsten uændret produktion har eksporten af okse- og kalvekød samt kreaturer i årets første 10 mdr. hjembragt 434 mill. kr. mere end i samme periode året forud. Svin og svinekød har givet os 614 mill. kr. og andre husdyrprodukter, herunder fjerkrækød, ost og smør, har hjembragt 238 mill. kr. mere. Endelig har vi fået en stigning for korn og frø på 228 mill. kr. og kød- og mælkekonserves med 195 mill. kr., ialt har vi fået 1709 mill. kr. mere hjem for eksporten direkte. Dertil kommer, at vi fra Fællesmarkedets landbrugsfond, FEOGA, har modtaget 716 mill. kr. i restitutioner (eksporttilskud til eksport ud af Fællesmarkedet), vi har fået 558 mill. kr. i udligningsbeløb i forbindelse med tiltrædelsesaftalen og endelig 215 mill. kr. i valutaudligningsbeløb på grund af kursændringer. Ialt har vi således for eksporten modtaget ca. 3200 mill. kr. mere i de første 10 mdr. af 1973, end vi fik for stort set samme eksportmængde i de samme mdr. i 1972. På årsbasis bliver det til ca. 3.800 mill. kr. Hertil kommer de prisstigninger, vi har fået på hjemmemarkedet. Vi må således nok sige, at vore forventninger fuldt ud er gået i opfyldelse hvad den side af sagen angår.

Med hensyn til udgiftssiden, da ventede vi prisstigninger på nogle af landbrugets hjælpestoffer. Og her må vi desværre også sige, at vore »forventninger« er gået i opfyldelse. Proteinpriserne er steget mest, men uden forbindelse med Fællesmarkedet. Derimod er der stigninger i priserne på maskiner, gødning og arbejdskraft, som nok har en sam-

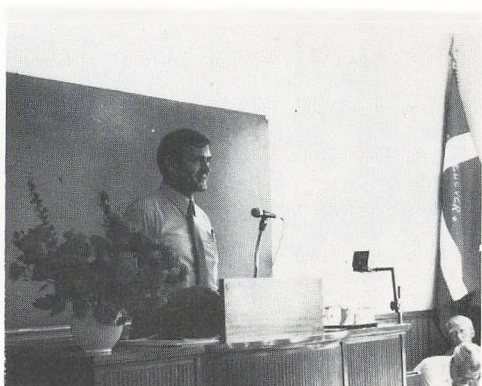
menhæng med EF-tilslutningen. Det er imidlertid navnlig de politisk bestemte omkostninger, der er steget.

Ved folketingsvalget i efteråret 1971 valgtes omkring 30 medlemmer, som var erklærede modstandere af Fællesmarkedstilslutningen for Danmarks vedkommende. Ved det samme valg var der ikke helt få, også landmænd, der var utilfredse med VKR-regeringens resultater, sikkert med rette, de undlod derfor at stemme eller stemte på eet af de urepræsenterede partier med det resultat, at vi fik en S + SF-regering hvis basis var EF-modstandere. Efter folkeafstemningen om Danmarks optagelse i EF synes disse – i den magtposition, de var – at have haft som mål, at de erhverv, der ønskede Danmark ind i EF, i hvert fald ikke skulle have nogen fordel selv af tilslutningen. Statens produktionstilskud og hjemmemarkedsordningerne bortfaldt straks som forudset, men der skete samtidig en begrænsning af statens andel af udgifterne til eksportkontrol, konsulenttilskud m. v. Man gennemførte en væsentlig stramning af kapitalvindingsafgiften, så den nu virker som en konfiskation selv ved almindelige familiehandeler, vi fik $2\frac{1}{2}$ pcts. afgiften, forhøjede arveafgifter. Som noget nyt indførtes skat på ekspropriationserstatninger og brandskadeerstatninger. Amtsskatterne genindførtes, og der var fremsat forslag om en årlig 1 pcts. afgift af alle erhvervsbygninger, altså også landbrugsbygninger og en skat på forsikringspræmier. Disse to sidste forslag bortfaldt, da regeringen faldt.

Det er ikke alene det forhold, at disse urimelige byrder begrænser landbrugets indtjening direkte, men de har samtidigt hindret en ønskelig og nødvendig investering i landbrugets produktionsapparat, så vi ikke i fuldt mål har kunnet udnytte de muligheder, EF-tilslutningen indebar. I samme forbindelse kan nævnes, at den hidtidige rentesikringsordning bortfaldt allerede i februar måned. Den skulle afløses af en ny lov om modernisering af landbrugsbygninger, der blev vedtaget midt i april i år. Denne lov har regeringen endnu ikke sat i kraft på trods af, at en vis del af udgifterne refunderes fra FEOGA, altså Fællesmarkedets landbrugsfond.

På trods af dette, har medlemsskabet af EF givet landbruget bedre indtjeningsmuligheder og, hvad der tæller meget stærkt, sikre afsætningsforhold.

Mange landmænd har næppe følelsen af, at deres indkomster på det nærmeste er fordoblede i 1973 sammenlignet med året forud. De har haft et opsparet behov for investeringer såvel i bygninger som maskiner. Påbegyndelsen af nye avlsbygninger er i første halvår

Elevmødets 2 hovedtalere.

Markstudier på forældredagen.

*Fra afskedsfesten
d. 16. sept.*

*Studier af kødproduktion.
I praksis hos Jørgen
Thomsen, No og i teori
på Egtved.*

*Kvæg kan godt
øve tiltrækning
på planteavlsfolk
– og omvendt.*

Svend Nissens nybyggeri studeres

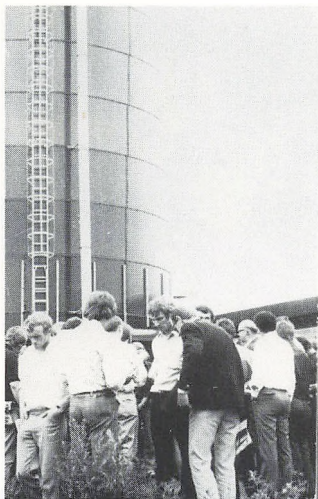

– og diskuteres.

*Hvad gi'r mest?
Musik om aftenen eller landbrug
om dagen.*

*Bedriftsbesøg på
Jyllandsturen.*

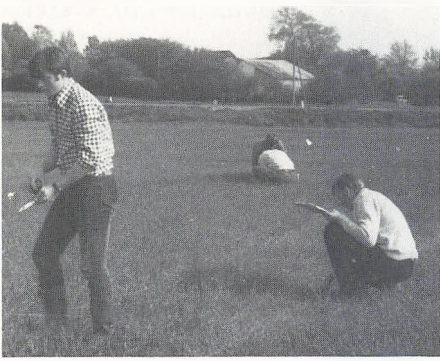

Fra Englandsturen.

*Sommeren var velegnet
til udendørs aktiviteter.*

*Vittigheder er ikke
hvad de har været –*

*– men ellers var det
en vellykket
Englandstur*

*– altså bortset fra
til tider for snævre
gader.*

1973 øget til 275.000 m² eller 75 pct. mere end i første halvår 1972. Maskininvesteringerne er i samme periode øget med 30 pct.

Hvordan er udsigterne fremover, spørger mange. Vi kender produktionsomfanget på en række produkter, og vi kender nogenlunde forbrugsudviklingen. Ud fra disse to faktorer kan man skønne nogenlunde sikkert om prisforholdenes udvikling.

Svineproduktionen synes at ville stige med 2-3 pct. i Vesteuropa, men der må ventes et mindre fald i Danmark. Forbruget er stigende, og der må nok regnes med en stigning i priserne i forhold til 1973.

Okse- og kalvekødproduktionen vil stige en del, mens forbruget kun stiger meget svagt. På den anden side har Fællesmarkedet nu indført fuld told på import udefra, så priserne vil nok komme til at ligge på nogenlunde samme niveau som i 1973.

Smørproduktionen er svagt stigende, mens forbruget ikke stiger, snarere tværtimod. Man har i EF drøftet planer om en nedsættelse af mælkeprisen med et par øre pr. kg hvis produktionen når over et vist niveau, det er usikkert, om det gennemføres, men vi skal næppe regne med højere priser på mælk i 1974.

Kornpriserne vil nok stige en smule, men antageligt med en vis udjævning af forskellen mellem hvede og foderkorn. Om frøpriserne tør jeg ikke udtale mig. De vældigt høje priser på græsfrø i år kan hurtigt svinge den anden vej, om produktionen overstiger forbruget.

Hvad angår proteinpriserne, da bliver verdens sojabønnehøst i 1973 på ilat 58 mill. tons eller 10 mill. tons mere end året forud. Produktionen af fiskemel kan antages ikke at gå ned. Forbruget dæmpes nok noget som følge af de høje priser. Jeg vil derfor tro, at det nuværende prisniveau også vil gælde i 1974.

Konklusionen af dette må blive, at den stabilitet i priser og afsætningsforhold, vi håbede på ved tilslutningen til EF, holder stik. Der synes at være plads for en vis udvidelse af den danske svineproduktion umiddelbart, og på lidt længere sigt vil de små landbrug i Syd-europa antageligt »falde fra«, der er krise i det italienske landbrug allerede nu. Dette vil give plads for en stigning i det danske kvæghold. Endvidere har udviklingen bekræftet, at forudsætningerne for en mere specialiseret produktionstilrettelæggelse fortsat er til stede.

Arbejdskraft- og afløsningsproblemet bliver det store spørgsmål, som landbruget endnu ikke har fået løst. Måske skulle dansk landbrug forsøge at organisere uddannelse af unge landmænd fra de andre EF-lande, f. eks. Irland, Tyskland, Italien m. fl. I hundredvis af unge, danske landmænd tager jo til Canada, U.S.A. eller England

som led i uddannelsen. Hvad om vi tilbød unge fra andre EF-lande f. eks. een a to mdr.s ophold på en dansk landbrugsskole som en slags grundskole og indføring i dansk landbrug + 6 mdr.s tjeneste på et godkendt landbrug (svine- eller kvæghold) med fast løntilbud og afsluttende to ugers rundtur til landbrugsinstitutioner, veldrevne landbrug m. v. Ville det ikke være en fornuftig anvendelse af en lille del af Sverigespengene, om man oprettede et kontor på Axelborg og satte et par mand til at forberede dette og senere averterede i de enkelte lande og sendte oplysninger ud samtidig med, at egnede landbrug kunne melde sig herhjemme. Der er så mange danske landmænd, der kan klare det nødvendige engelsk eller tysk, at sproglige vanskeligheder kunne overvindes.

Sv. Karlskov Jensen.

Årets gang

Elevholdet 1972-73 blev på 87 elever, hvoraf 82 fortsatte i alle 9 mdr. mens de 5 »stod af« efter 6 mdr.s forløb af forskellige grunde. Skoleåret formede sig som tidligere år, d. v. s. at vi justerede timeplanen og undervisningen ind efter de erfaringer, vi i lærerkollegiet havde indhøstet i forudgående år, ligesom vi »afprøvede« nye former og metoder i rimeligt omfang. Hovedvægten lægges på det, som har stået sin prøve, en vis del på det som synes, at kunne give en forbedring og en anden ikke for stor del lægges på det, der må betegnes som et eksperiment, det er en god opskrift både i et landbrug og på en fagskole.

Forskellen på tidligere årgange ligger derfor mest i forskelle i elevholdet, og her igen nok mest i den ikke særlig store del af holdet, der præger det enkelte hold frem for dets gennemsnit.

Som sædvanligt bringes et kort uddrag af dagbogen:

November - december: Oplæsningsaftener ved Trier, litteraturaften ved forstander Rasmussen, Danebod Højskole, Svinekontrolassistentmøde m. foredrag af forsøgsleder Karl Aage Jacobsen, København og konsulent Peter Nielsen, Høruphav, byggedag i samarbejde med »Tectum« konsulent Steen Hansen, Vejen og Filt Jensen ind-

ledede. »Juleballet« begyndte med underholdning v. glasspilleren Erik Hansen, Århus.

Januar - april: Foredrag v. konsulent Älling, Sommersted, med lysb., højskolelærer Oscar Haarder, Rønshoved, m. lysbilleder fra Czekoslovakiet, jagtkonsulent H. Essendrop, Løjt Kirkeby, m. film, filmaften m. film fra Himalaya, Henning Carlsson viste lysb. fra Canada. Sammen med Landboforeningen foredrag af direktør Kjeldsen, Andelsslagterierne, Axelborg. »Hesteaften« arr. af Dansk Sportsrideklub. Kommunalpolitisk kursus med foredrag af Poul Hartling. Underholdningsaften af kgl. skuespiller Kaj Holm, fastelavnsbal m. underholdning af lokale kræfter.

Maj - juli: På sommerskolen er det især de mange ekskursioner, der optager os uden for selve timeplanen. Vi gentog »Fars Dag«, hvor vi gav eleverne fri for at afløse hjemme og inviterede »fædrene« til en dag på landbrugsskole, hvor vi gennemgik generationsskifteproblemer, finansiering, skatteproblemer i samme forbindelse og kalkulationsplanlægning. 56 fædre var tilmeldt. Vi havde det traditionelle Sct. Hansbal med bål i haven og dans til Kryhlmænd og Frandsens musik. Ved elevmødet, som refereres andet steds i årsskriftet, talte Filt og jeg. Dagen forud havde vi jubilæumsfest med 40 års-, 25 års- og 10 års-jubilærer. Begge dage er fornøjelige og gode med meget stort fremmøde af tidligere elever. Det gør godt med de mange håndtryk og venlige smil, og det er rart at mødes med de tidligere elever og høre lidt om, hvordan det går dem. Både Margrethe og jeg glæder os til at få lidt mere tid til »snak« ved elevmødet nu til sommer og i kommende år. Forældredagen er een af årets bedste dage. I år deltog ca. 110 forældre, programmet rummede bl. a. mark- og staldtur, et foredrag af mig, opvisning i gymnastiksalen i »trampolinspring«, oplæsning ved Trier og om aftenen dialektunderholdning ved nogle af eleverne.

Af ekskursioner havde vi som sædvanligt mange. I flæng nævner jeg: JF-fabrikken, Sønderborg, Graasten Slagteri, Kreaturslagteriet, Bylderup Bov, Tyrestationerne i Dybbøl og Bovlund, Opdrætningscentralen, Langagergård, Avnbøl, Forsøgsstationerne St. Jyndeved og Rønhave, Bov Sogns Andelsmejeri, Avlscentret Langdel, Augustenborg, Fabrikken Cormall, Dybbøl, Knud Jørgensens Fjerkræfarm, Ragebøl, Svend Nissen, Ø. Gejl, Hans A. Pedersen, Harreby, Svineforsøgsstationen Sønderjylland, Rødekro, Graasten Trælast, Cotellet, Gram, Jørgen Frandsen, Nybøl mk., Mælkekondenseringsfabrikken SAMDEN, Åbenrå, gdr. Andr. Petersen, Langdel og mange flere. I

forbindelse med ungskuet i Herning besøgte Gunnar Andersen, Darum, fabrikant Strange Hansens forsøgsgård, Alslev, Jens Schmidt og Erling Nygård, Astrup, Skjern, Vestjydske Tørreri, No, gdr. Jens Thomsen, No samt Egtved opdrætningsforsøgsstation. Endelig besøgte vi naturligvis det Sønderjydske Fællesskue, Åbenrå. Den store ekskursion gik i år til henholdsvis England med eet hold og Holland med et andet hold. Det berettes der om andet steds.

Vældig mange nye indtryk og oplevelser efterlader disse ekskursioner, megen viden hentes og undervisningen knyttes herigennem nær til praksis. Vi skylder de mange virksomheder, de mange landmænd både de her nævnte og de mange andre, vi kommer i berøring med i løbet af et skoleår stor tak for venlighed og gæstfrihed.

I årets løb har vi åbnet vore døre for en lang række kurser, møder og besøg. Vi har holdt et antal kvæg- og svinekurser i samarbejde med Specialarbejderskolen Sønderjylland, Åbenrå, vi har selv afholdt et par efteruddannelseskurser, endvidere LOK-kurser, sparekassekursus m. v. Af besøg fortæller dagbogen bl. a. om elever og lærere fra den tyske forskole, Tinglev, Den italienske Landbohøjskole, Instituto Tecnico Agrario, Rom, Videbæk og Omegns Landboforening, konsulenter, landbrugslærere og landmænd fra Landesbezirkverband, Karlsruhe, Agronomklubben Schlesvig-Holsten, Lemvig og Omegns Landboforening.

Endvidere havde vi besøg af 20 medlemmer af det Norske Storting med Stortingspræsidenten og Karl Skytte i spidsen. Desuden afholdtes det årlige Landbrugslærermøde 24. og 25. aug. på Graasten Landbrugsskole i år med 160 deltagere.

Også disse besøg giver os en stor berøringsflade til mange sider og er derigennem af værdi for skolen og lærerstaben.

SKOLENS AVLSBRUG

Det forløbne år har ikke budt på driftsændringer, dem overlader jeg til Filt at overveje. Vi fik tidligt tilsået, og i den tørre sommer var vi glade for den stive, vandholdige jord. Der var rigeligt med græs hele sommeren, og bortset fra visse pletter groede kornet godt til, det samme gjaldt roerne. Vi havde med absolut held sprøjet med TCA mod kvik og Pyramin mod ukrudt, så vi havde efter vore forhold særdeles pæne roemarker hele sommeren. Høsten blev da også god med ca. 44 hkg tørret, rensat korn pr. ha i gns. og 8800 fe. roer i

rod + en meget stor top. Hveden var præget af rust, den så bedre ud end den foldede.

Hvad besætningen angår, da har den aldrig været bedre end nu. R.D.M. gav i år 275 kg smør i gns. mens S.D.M. gav 242 kg. Gns. af 77,0 årskøer blev 258 kg smør. På Fællesskuet i Åbenrå havde vi ikke mindre end 4 ko-samlinger med, alle fik 1. pr., en enkelt ko måtte nøjes med 21 p. Vi havde en del kvier tilmeldt, men de måtte blive hjemme på grund af angreb af lungeorm. Enkelte af de røde køer er i det forløbne år optaget i ko-stambogen.

I svinestalden er alt gået planmæssigt. Sundhedstilstanden har været bedre end i de nærmest foregående år.

Avlsgårdens bidragsregnskab viser, at det samlede dækningsbidrag fra planteavlen har været 128.677 kr., fra kvægholdet 211.932 kr. og fra svineholdet 82.510 kr. Omregnet pr. enhed bliver det pr. ha kornareal 2147 kr., pr. årsko 2789 kr., pr. årssø 833 kr. og pr. produceret fedesvin 67 kr. Mælkeydelsen var 6034 kg 4 % mælk pr. årsko. Foderforbruget i svinestalden 3,31 fe. pr. kg tilvækst. Ved bedømmelsen af tallene skal huskes, at skolens regnskabsår går fra 1. april til 31. marts, d. v. s. at kun 2 mdr. af dette regnskabsår er med EF-priser.

Sv. Karlskov Jensen.

ÅRENES GANG

Margrethe og jeg har nu rykket vore teltpæle op og bor på Frederiksberg. Vi er netop færdige med genopbygningen efter branden, af den gård vi har købt i Vester Hæsinge på Fyn, men endnu mangler vi en del i at have stuehuset færdigindrettet. Det er tanken, at vi vil bo på gården i den del af året, hvor der ikke er møder i Folketinget.

Naturligvis var det svært for os at tage afsked med Graasten Landbrugsskole og alle vore venner og medarbejdere der, det gav jeg udtryk for ved elevmødet sidste år, hvor jeg bl. a. udtalte:

»Det var efter mange overvejelser min kone og jeg for 16 år siden lod os overtale af Mads Thuesen og Jørgen Gram til at overtage ledelsen af Graasten Landbrugsskole. Vi havde slået rod i Vejle og påtænkte ikke at rykke vore teltpæle op. Men vi havde begge lyst til skolearbejde, til at arbejde for og med unge, for landbruget og med landbrug.

Vi var begge klar over ansvaret og arbejdsbyrden, men indvilgede altså og har aldrig fortrudt.

Disse 16½ år har været en omstillingens tid for dansk landbrug,

som i denne periode har været ude i meget store omskiftelser, og meget vanskelige økonomiske kår.

Dansk landbrug har måttet konkurrere mod afgifter og told på det europæiske marked, mod statsstøttet eksport og kontingenteringer i EFTA og andre markeder, det har måttet »tåle« statstilskud og forhøjede hjemmemarkedspriser trods længere arbejdsdag og mindre løn end de fleste andre i vort samfund.

Under disse uhyre vanskelige økonomiske forhold måtte dansk landbrug gennemføre en omfattende strukturrationalisering og en stærk mekanisering for at afbøde virkningerne af den vældige afvanding af unge. Dette sidste skabte store vanskeligheder for mange landbrugsskoler, så store, at adskillige måtte give op.

For dansk landbrug betød disse forhold en omfattende låntagning og mange afsavn. Men det kom igennem med »det bedste i behold«.

Landbrugsskolens og vor opgave var at prøve på »at vise vej« og bevare og styrke de unges tro på en fremtid for dansk landbrug og i dansk landbrug.

Skolens landbrug deler kår med landbruget i det hele taget. Vi har derfor levet med direkte i landbrugets problemer og vilkår, og har måttet indrette os efter de skiftende vilkår. Det har været af stor værdi for os, og vi tror, også for undervisningen.

Med Danmarks tilslutning til EF – som jeg har talt for og arbejdet for i samtlige 16 år – er dansk landbrugs stilling ændret fundamentalt. Vi har fået muligheder og perspektiver igen. Ganske vist søger regeringen at fravriste landbruget mest muligt af den forøgede indtjening. Jeg tænker på 2,5 pct. afgiften, de forhøjede arveafgifter og kapitalvindingsskatten, som vanskeliggør generationsskiftet. Sidst genindførelsen af amtsskatterne, der er en urimelighed. Landbruget betaler jo skat af indkomst, formue og forbrug på linje med alle andre i samfundet, derfor er amtsskatterne en særskat.

Undervisningen har tilsvarende gennemgået en omfattende ændring. Vi har nu næsten samtlige elever på 9 mdr.s holdet. Foredragstimerne er begrænset til fordel for gruppeundervisning i mindre delhold, skriftlige opgaver har vi mange af. Fra at undervise overvejende i produktion, får eleverne nu en meget omfattende undervisning i afsætningsforhold, økonomi, finansiering, planlægning m. v.

Undertiden bliver vi spurgt, om eleverne er anderledes nu end før? Svaret må blive både ja og nej! De er friere og har mindre autoritetstro, det kan være et gode.

Moderne lærere og pædagoger lærer jo børn og unge, at de skal

være kritiske, de skal kræve medindflydelse. Også dette kan være et gode, men enkelte kan misforstå det. Det er nok stadig de lærere, der har års erfaringer, som hvert år deltager i pædagogiske og faglige kurser, der ved mest om, hvilken undervisning, der er brug for, og hvordan den bedst meddeles. Enkelte elever forstår måske heller ikke i starten, at de regler og påbud, vi har, bunder i erfaringer og i ønsket om at skabe et godt og trygt klima for alle elever – også de mindre fremtrædende. Når vi forlanger, at undervisningen skal følges, har det bl. a. noget at gøre med, at om de ikke selv lærer at respektere deres uddannelse, kan de heller ikke forlange, andre skal gøre det, men også at vi, der står som ledere, har et ansvar overfor forældrene og overfor ministeriet.

Men inderst inde er de unge nok stort set som førhen, nok endda noget mere målbevidste. Dansk landbrug kan glæde sig over en meget dygtig ungdom, også målt med internationale alen.

Mange afgørelser skal træffes, mange bekymringer kan det give, at have ansvar for så stor en skare af unge, men også mange rige og glade timer, de er stort i overtal, det er dem, vi husker.

Det har ikke været en nem beslutning for os at sige farvel til alt dette, vi er klare over, at vi efterlader lidt af os selv her. Det er ikke alene arbejdet med de unge, det er også alt hvad vi har fået lov at skabe her, at se gro og udvikles. Men vi har altid ønsket at overlade arbejdet og ansvaret til yngre kræfter i god tid, endnu mens vi har kræfter til at skabe os en ny tilværelse, hvor vi kan have lidt mere privatliv sammen end det, skolelivet levner mulighed for.

Og så håber jeg naturligvis at kunne tjene landbruget og dets unge i mit arbejde på Christiansborg.

Nægtes kan det heller ikke, at skolearbejdet trods de mange glæder slider på sine udøvere, ellers måtte det nok være fordi man ikke tager opgaven alvorligt nok.

Vi er begge taknemmelige for, at vi i disse 16 år har fået lov at bygge videre på den skole, som rejstes her i 1924, og fået mulighed for at omforme den efter nutidens krav. Det har været en rig og inspirerende arbejdsplads.

Vi er taknemmelige mod de mange, som har arbejdet sammen med os i skole, landbrug, køkken og have, mod bestyrelsen, som har givet os så frie hænder, og mod de mange, mange elever, vi har haft gennem årene.

Vi ønsker Kirsten og Filt Jensen lykke og held i arbejdet og i øvrigt alt godt for Graasten Landbrugsskole i årene fremover«.

Vi skylder også bestyrelse og kolleger en stor tak for den smukke afskedsfest, de holdt for os i september, hvor vi havde en dejlig aften sammen med skolens og elevforeningens bestyrelser, kolleger, medarbejdere og enkelte andre. Vi siger tak for de smukke gaver. Det blev en aften, vi mindes med stor glæde.

Vi glæder os til ved elevmødet at træffe mange gamle elever, og i øvrigt er I som altid velkomne til at se ind eller ringe, hvis I har brug for det. Vores adresser er: Amalievej 23 II, 1875 København V., tlf. 01-21 60 50 eller Møllegården, Vester Hæsingepk. 5672 Broby F, tlf. 09-63 10 35.

Vi sender vore bedste hilsener med ønsket om en god jul.

Margrethe og Sv. Karlskov Jensen.

SKOLENS AVLSBRUG

Der er ikke i øjeblikket planer om at revolutionere skolens landbrug. En enkelt lille byggeopgave har vi dog sat i gang her i efteråret, idet vi indretter loftsetagen over farestalden til en babyafdeling for henholdsvis kalve og smågrise. Det er et dejligt, centralt-beliggende loftsrum, og vi mangler i høj grad pladsen til de små fra begge staldafdelinger. Ombygningen søges billiggjort ved selv at udføre en stor del af den. Der bliver plads til ca. 100 pattegrise og 35 kalve.

De 28,2 årskøer af SDM præsterede en ydelse på 216 kg smørfedt, medens de 48,8 årskøer af RDM nåede 245 kg. Kvægbesætningen skikker sig vel, bortset fra en kedelig virusinfektion, der navnlig rammer kalvene i alderen fra 3 til 7 måneder. Foreløbig har den kostet os 7 kalve. Der er fra kostalden i oktober året 1972/73 leveret 45 fedekalve, 19 køer, 5 kvier og 2 tyre.

Eleverne har i disse dage (begyndelsen af november) sammen med Jens Kirk og Poul Trier Hansen målt roe- og ensilagebeholdninger. Resultatet af det deraf udarbejdede foderbudget blev, at vi i vinter kan bruge pr. ko 4,25 f.e. roer, 2,7 f.e. ensilage, 0,5 f.e. høg og 0,5 f.e. halm, ialt ca. 8 f.e. grovfoder; dertil er det så vores hensigt at bruge 1 kg fl. melasse..

Fra svinestalden er i oktober året 1972/73 leveret 650 slagterisvin med en gennemsnitsvægt på 62,1 kg. Der var 15 % med bemærkninger. 32 % gik i klasse AI Ekstra, 50 % i AI, 15 % i A og 2 % i gruppen »andre«.

De slagterisvin, vi har leveret siden 1. oktober i år, har vist en betydelig dårligere klassificering. Større leveringsvægt, strammere klassificeringsregler samt en orne, som har afsløret et betydeligt medansvar, er den indtil nu stillede diagnose; den kostede ornen livet.

Kornmarken har i år afleveret et udbytte på 40,7 hkg hvede, 44,2 hkg havre og 44,3 hkg byg pr. ha. Gulrusten har sat sit spor i hvedeudbyttet. Til høsten 1974 har vi valgt den rustresistente svenske sort »Solid«. Hvor solid den vil være får så vise sig, det var noget sent den kom i jorden – 6. oktober – og endnu senere den kom af jorden, på grund af de meget lave temperaturer i oktober; den er der, men den er meget spæd.

PERSONALIA

Kirsten og jeg er i den lykkelige situation, at vi kan meddele, at vi omtrent er de eneste nye her på stedet, vi er glade for at den »gamle« stab af trofaste medarbejdere på skole og gård er blevet.

Af lærerne fortsatte alle med undtagelse af Martin Sølvsten, der nu løser U-landsopgaver i Afrika. Han er blevet afløst af Jens Kirk, der er landmandssøn fra Velling ved Ringkøbing. Hans løbebane har været en solid praktisk uddannelse, idrætshøjskole, landbrugsskole og Landbohøjskolen samt godt et år som assistent i fodringsvejledning i Ribe amts vestre Landboforeninger. Vi byder Jens Kirk og hans norske kone Brit velkommen til samarbejdet her på Graasten Landbrugsskole.

En af vores store glæder var, at Asta Gedbjerg ville fortsætte som leder af køkkenafdelingen, at Alice og Mie blev, er vi også glade for, og vi byder velkommen til Else Schultz, Jutta Petersen, Bitten Petersen og Birte Blumensaat.

At Svend og Ester Petersen fortsætter som pedelpar er en borgen for at skolen altid vil være ren, og at vi får vort inventar godt repareret, uden at vi skal have bud efter håndværkere. At også skolens omgivelser er i orden, sørger Arne Led for, bistået af sin energi og sit gode humør.

På avlsgården er det fortsat Jonny Nørgaard Petersen, der er avlsleder og Gunnar Nielsen, der er fodermester, så begge afdelinger er i gode hænder. Fra 1. november har Hans Peter Steffensen (elev 72/73) overtaget stillingen som svinefodermester. Peter Jacob Thuesen og Bent Mogens Larsen fortsætter et år mere som medhjælpere på gården, dertil har vi så fået Christian Nissen, Toghale, som medhjælper i stalden.

Dette afsnit skal slutte med en tak til alle, hver på sin plads. En forudsætning for at en sådan virksomhed kan fungere er, at enhver har en levende interesse for, at det skal lykkes.

SKOLEÅRET 1973/74

Den 4. november rykkede atter et nyt hold elever ind på Graasten Landbrugsskole; det er skolens halvtredssindstyvende hold. Det er knap så stort som sidste år, 82 elever ialt, deraf 70, der er tilmeldt på 9 måneders kursus. Der er elever fra hele landet, men Sønderjylland er stærkest repræsenteret, 72 % er sønderjyder.

Kun 3 af eleverne har tidligere været på grundskole, det er 3,6 %; vi havde ventet, at det var en betydelig større part; i gennemsnit for alle skolerne skulle der være 13 %. Det spændende spørgsmål for os er, om denne forskel skal tydes således: at tidligere grundskoleelever søger driftslederkursus på de skoler, hvor de tidligere har været på grundskole. Hvis det er sådan, må det vække til alvorlig eftertanke på de driftslederskoler, der ikke har en grundskoleafdeling.

LEGATTILDELING

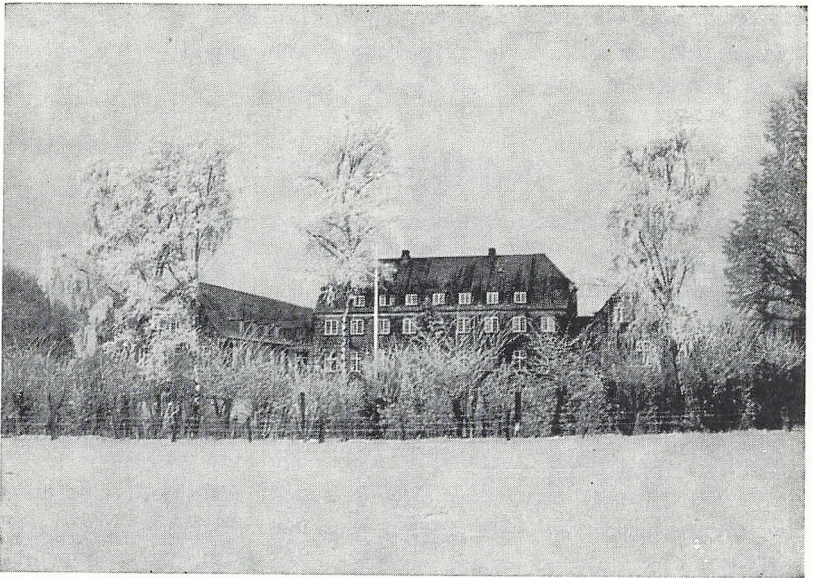
Dronning Ingrid har igen i år betænkt en Graasten-elev med et INGRID-FONDETS rejsestipendier.

Legatet, der er på 4.000 kr., blev tildelt Johnny Lassen, Højbjerg, Felsted, elev 1972/73.

Vi glæder os over, at der snart er skabt tradition for, at en af Graasten Landbrugsskoles elever kommer i betragtning ved den årlige uddeling af rejsestipendier til unge sønderjyder, der er under uddannelse.

Hermed de bedste hilsner til alle gamle Graasten-elever og til alle venner af skolen. På gensyn til elevmødet til sommer.

Kirsten og Filt Jensen.

Julehilsen

Gamle Graasten elever og skolens øvrige venner sendes de bedste ønsker for julen og det kommende år.

Margrethe og Svend Karlskov Jensen

Else Marie og Anton Mortensen

Asta og Christian Gedbjerg

Ulla og Thorkil Brusck

Lis og Jens Jacob Bonde

Marie og Jens Stisen

Hanne og Poul Erik Nielsen

Asta og Poul Trier Hansen

Kirsten og Filt Jensen

Foreningen Graasten Elever

Almindelige oplysninger.

Medlemstallet i foreningen er i år steget med 32, således at det pr. 1. juni 73 var på 3020 medlemmer ialt. Det viser stor trofasthed mod foreningen, hvilket vi siger tak for. Det viser lidt om, at det formål som foreningen har med at danne et forbindelsesled mellem skolen og tidligere elever værdsættes blandt medlemmerne.

Regnskabet viser igen i år et mindre overskud på trods af, at vi har bibeholdt kontingenten på 10 kr. Det vil vi også gøre i år, selv om den prisstigningsbølge vi nu er inde i, sandsynligvis vil give et underskud på næste års regnskab.

Vi håber på, at vi igen i år kan forøge medlemstallet lidt, og henstiller til alle, at de hurtigst muligt indbetaler det vedlagte girokort.

Regnskabet.

Oversigt over regnskabet fra 1/6 72 til 31/5-73

<i>Indtægter:</i>		<i>Udgifter:</i>	
2881 kontingenter	29.563,68	Årsskriftets trykning	18.516,32
Tilskrevne renter	1.217,43	Porto	4.853,33
		Tryksager	1.383,85
		Elevmøde 72	674,44
		Annoncer	1.456,74
		Film	315,00
		Ny fane	1.896,25
		Krans t. begravelse	43,50
		Kontorartikler	41,42
		Sekretærløn	400,00
Indtægt ialt	<u>30.781,11</u>	Udgift ialt	<u>29.580,85</u>
Kassebeh. 1/6-72:		Kassebeh. 1/6-73:	
Bank	19.399,97	Bank	25.578,50
Giro	8.446,02	Giro	3.996,53
Kontant	538,77	Kontant	29,99
	<u>28.404,76</u>		<u>29.605,02</u>
Balance	<u>59.185,87</u>	Balance	<u>59.185,87</u>

Konsulent Hans Hansens legat:

Indestående i Sydbank		Udbetalt elevunderst.	710,00
1/6-72	4.368,57	Indestående 1/6-73	4.512,24
Renter	263,67		
Kuponer	590,00		
Balance	<u>5.222,20</u>	Balance	<u>5.222,20</u>

Graasten Landbrugsskoles uddannelsesfond:

Indestående i Sydbank		Indestående 1/6-73	10.051,45
1/6-72	9.449,99		
Renter	601,46		
Balance	<u>10.051,45</u>	Balance	<u>10.051,45</u>

Regnskabet har fået følgende påtegning:

Regnskabet er efterset, bilagene er sammenholdt med kassebogen, bankbøgerne er forevist, kassebeholdningen er til stede og alt er fundet i orden.

Graasten, d. 22/6-73

(sign.)

Chr. Gedbjerg.

Sv. Karlskov Jensen.

Efter generalforsamlingen d. 4. juli 1973 består styrelsen af følgende:
Mads Schmidt Eriksen, Broballe, Nordborg, (formand).

Jørgen Vehl, Tandslet.

Finn Schou, Louiselund, Lunding, Haderslev.

Håkon Friederichsen, Rørkær, Jejsing.

P. Trier Hansen, Vårhøj, Rinkenæs.

Niels G. Mikkelsen, Voldstrup, Hjerm. }

Thorkil Todsén, Kvær, Tørsbøl. }

Valgt af 1971-72-holderet.

Hans Peter Steffensen, Varnæslykke, Varnæs, Åbenrå.

Valgt af 1972-73-holderet*).

*) Fra 72/73-holderet er der kun valgt et medlem til styrelsen, men dette medlem sidder til gengæld i 4 år i stedet for - som tidligere - en 2-årig valgperiode.

Elevfortegnelse 1972-73

6. mdr.s elever:

Andersen, Jørgen Terp, Ravsted,
6372 Bylderup Bov.
Christensen, Kurt, Østerby,
6270 Tønder.
Hansen, Knud Åge, Belle, 7140 Stouby.
Petersen, Hans Jacob, Sodegård,
6100 Haderslev.
Sibbesen, Aksel Christian, Skodsbøl,
6310 Broager.

9. mdr.s elever:

Andersen, Andreas, Gårdeby,
6360 Tinglev.
Andersen, Erling Nørby, Gl. Skolevej
2, Rønninge, 5550 Langeskov.
Andreasen, Ove, Ravsted,
6372 Bylderup Bov.
Appel, Erik, Viufgård, 6052 Viuf.
Bendesen, Karl, Sdr. Sejerslev,
6280 Højer.
Bergholt, Nicolaj, Rugbjerg, Arrild,
6520 Toftlund.
Bruhn, Carsten, Sæd mark,
6270 Tønder.
Carlsson, Henning Romme, Majbølle,
4862 Guldborg.
Carstensen, Helmut, Hovedgaden 20,
6360 Tinglev.
Christensen, Boy Peter, Lendemark,
6372 Bylderup Bov.
Christensen, Christian, Egen 18,
6430 Nordborg.
Christensen, Claus V., Lavensby,
6430 Nordborg.

Christensen, Knud Jørn, Møgelmoose,
Ådum, 6880 Tarm.
Christesen, Peter, Burkal,
6372 Bylderup Bov.
Christiansen, Hans Bonde, Kegnæs-
gård, 6474 Skovby Als.
Clausen, Carsten, Vilslev,
6771 Gredstedbro.
Dahlmann, Jørn Otto, Ribevej,
6780 Skærbæk.
Danielsen, Svend Åge, Hovedgaden 21,
6360 Tinglev.
Dideriksen, Hans Christian, Isakslund,
8962 Vivild.
Elneff, Henning, 6254 Øster Højt.
Eriksen, Torben Ahlmann, Sandbjerg,
6400 Sønderborg.
Ernst, Hans Jørgen, Heds,
6372 Bylderup Bov.
Frandsen, Visti, Ensted Kro,
6200 Åbenrå.
Hansen, Holger, Augustenhof,
6430 Nordborg.
Hansen, Knud, Lysabildskov,
6474 Skovby Als.
Hollender, Christian M., Stevning,
6430 Nordborg.
Holm, Svend Åge, Ønslev,
6251 Hellevad.
Iwersen, Hans Christian, Tevring,
6780 Skærbæk.
Jensen Carsten B., Horsebjerggård,
Veddinge, 4540-Fårevejle.
Jensen, Johs. Koed, Rouglund,
6052 Viuf.

- Jessen, Lars, Skolebakken 40,
2830 Virum.
- Jochumsen, Peter, Vismårlund 16,
6500 Vojens.
- Johansen, Gunnar, Ansløt,
6100 Haderslev.
- Juhler, Poul, Roigård, 6310 Broager.
- Jürgensen, Carl-Martin, Hornsgård,
6372 Bylderup Bov.
- Karlsson, Karl Henning, Oksbøl mark,
6430 Nordborg.
- Kristensen, Kaj Oluf, Nygård,
6360 Tinglev.
- Langhoff, Knud Erik, Gl. Ålegård,
6092 Varmark.
- Larsen, Lars, Thorsbjergvej 1,
6500 Vojens.
- Lassen, Johnny, Hybjerg, Felsted,
6200 Åbenrå.
- Laustsen, Christian H., Møllerup,
6370 Tønder.
- Lorenzen, Henry J., Kværø,
6382 Tørsbøl.
- Lorenzen, Jacob, Sød, 6270 Tønder.
- Matzen, Hans Christian, Fårhus,
6330 Padborg.
- Mortensen, Jeppe Erik, Stevelt,
6192 Øsby.
- Møller, Niels, Holmvej 1, Sjellerup,
6430 Nordborg.
- Nicolajsen, Peter G., Østerholm,
6371 St. Jyndeved.
- Nielsen, Jørgen, Hydeved,
6251 Helleved.
- Nissen, Rasmus, Barsø, 6200 Åbenrå.
- Nørgård, Harry, Gerlaf Hjulersvej 1,
6500 Vojens.
- Nørgård, Mogens, Hyrup,
6541 Bevtøft.
- Paulsen, Martin, Tornemark,
4700 Næstved.
- Petersen, Andreas, Østerby,
6270 Tønder.
- Petersen, Chr. Tychsen, Højgård,
Nybøl, 6400 Sønderborg.
- Petersen, Ejlar Nansen, Vollerup,
6400 Sønderborg.
- Petersen, Jørgen, Jegerup Frihed,
6500 Vojens.
- Petersen, Kjeld, Østerholm, Tråsbøl,
6200 Åbenrå.
- Petersen, Svend Ove R., Stolbro,
6430 Nordborg.
- Petersen, Tage Laue, Majbøl,
6400 Sønderborg.
- Petz, Johannes, Holmevej 10,
6254 Øster Højst.
- Post, Ewald, Gabøhedevej 1,
6500 Vojens.
- Rahr, Christian, Ellum,
6240 Løgumkloster.
- Rasmussen, Willi, Søgård,
6381 Klipleve.
- Ravn, Peter, Fjelstrup,
6100 Haderslev.
- Reseke, Hans Jørgen, Stevning,
6430 Nordborg.
- Roued, Hans Jørgen, 2264 Braderup,
Nordfriesland, Tyskland.
- Rudolph, Andreas, Rolighedsvej 5,
6510 Arnum.
- Schmidt, Iwer, Løjtved,
6240 Løgumkloster.
- Seeberg, Jens Hansen, Overgade 7,
Nustrup, 6500 Vojens.
- Skau, Nis, Dalgårdsvej 14,
6100 Haderslev.
- Skov, Niels, Visbjerg,
6340 Løgumkloster.
- Steffensen, Hans Peter, Varnæslykke,
6200 Åbenrå.
- Steg, Mads, Holm, 6430 Nordborg.
- Sønnichsen, Gunnar, Fjelstrup,
6100 Haderslev.
- Sørensen, Peter Kyhl, Følvang,
4540 Fårevejle.
- Thordsen, Erik, Pindesholm,
6440 Augustenborg.
- Thorup, Henning, Lyngby Torp 41,
9480 Løkken.
- Thuesen, Jørgen, Hovslundskov,
6230 Rødekro.
- Weilstrup, Mogens, Søndergård,
Måbjerg, 7500 Holstebro.

Wrang, Kresten, Stenderup, V. Sottrup,
6400 Sønderborg.

Østerby, Martin, Stensledgårdvej 11,
5610 Assens.

Praktikere:

Petersen, Jonni Nørgård, avlsleder,
Langagergård, Avnbøl,
6400 Sønderborg.

Nielsen, Gunnar, fodermester, Gadbjerg
mark, 7321 Gadbjerg.

Hougård, Jørgen, svinefodermester,
Hedeby, 7323 Give.

Larsen, Bent, Årø, 6100 Haderslev.

Refstrup, Anders, Sundquistgade 3,
6400 Sønderborg.

Thuesen, Peter Jacob, Bovlund Bålsted,
6535 Branderup J.

Elevholdet 1973-74.

Nyt fra gamle elever

Årgang 1924–25.

Redaktør: *Ejnar Pedersen*, Vangen 11, 6000 Kolding.

»Birkely«, Stenede pr. Hobro

Kære gamle ven!

Nyt fra Gamle Elever er jo ved at blive et sparsomt afsnit for vor årgang. Det er vel ikke så sært, når de fleste af os er passeret »støvets år«, så sker der vel ikke så meget mere.

Vi solgte gården for 8 år siden og byggede hus herinde i Stenild by, mens det endnu var til at bygge huse for penge. Men selv om vi ikke nåede at opleve de »gode tider« for landmanden, har vi været fuldt ud tilfredse med, som det har artet sig for os. Derimod er jeg ikke tilfreds med som vort stakkels land regeres, så vi kommer længere ud i den tilsyneladende velstand, der ender i armod, og trods det vi nu får valg, er der vel ingen udsigt til, at vi kan få skuden vendt. Siden jeg holdt op med landbruget, har jeg været bogholder på maskinfabrikken »Horgan« her i byen (uden omskoling). Det er jo rart at have lidt at tage sig til så længe helbredet holder.

Hilsen til gamle kammerater og altid velkommen i Stenild.

E. Willumsen.

Årgang 1925–26.

Redaktør: *Jørgen Thomsen*, Knud, 6100 Haderslev.

Ingen indberetning.

Årgang 1926–27.

(Ingen redaktør.)

Årgang 1927–28.

Redaktør: *Søren Støjberg*, Bukshave, Fjelstrup, 6100 Haderslev.

Ingen indberetning.

Årgang 1928–29.

Redaktør: *Nis H. Callesen*, Leerskov, 6230 Rødekro.

Ingen indberetning.

Årgang 1929–30.

Redaktør: *Aksel Nielsen*, Dybbøl Bygade 56, 6400 Sønderborg.

Det kniber for redaktøren at passe jobbet. Der er ingen kort sendt ud i år. Fejlen er min, for årgangen er ellers flink til at svare, men lidt er der – levninger fra

sidste år, der kom for sent. – Vi er jo oppe i den aldersgruppe, hvor det gælder liv og død. Således også i år eller rettere i 1972. – Søren Hasagers datter sendte et brev og fortalte så kønt om sin far, der døde 19. august 72 af en blodprop v. hjertet. Datteren skriver: »Al sin tid havde far jo været en svag mand; men netop i sommeren 1972 havde han det så godt som aldrig før. Allerede i 1955 måtte han forpagte gården ud. Og da sidste forpagtning udløb 1971, købte min mand (kødekspertør) og jeg gården. Den blev drevet med maskinstation og mine forældre blev boende på gården. Far frydede sig over, at vi havde overtaget driften og var glad for at føle, at han igen kunne give råd og vejledning. Far var levende interesseret i alt, hvad der viste sig inden for landbruget. – Glad og åndsfrisk lige til det sidste. Tolv dage før sin død havde far den glæde at have fire af de gamle venner fra 29-30 samlet på Hosagergaard: Anders Sig, Niels Hahne Christensen, Elvin Hansen og Niels Nissen med fruer; de havde en dejlig dag og fik opfrisket mange gamle minder.

De bedste hilsener
Merete Møller Frandsen,
født Hosager.

Kokholmvej 13, 8800 Viborg.

Tak for brevet fru Frandsen. Jeg sender dit kontingent videre til sekretæren. Så står det til dig, om du fortsat vil være med. Red.

Niels Hahne Christensen kommer vi somme tider i selskab med – sidst i juli 1972. Aftenen før de officielt overdrog gården til en søn; men der er vist en masse arbejde i Niels Hahne endnu, og han sparer sig ikke.

Vor mangeårige gæve formand, Jens Suurballe, Lunding, er fra kommunesammenlægningen i 1970 ansat ved Haderslev kommune. Sønnen har fået gården for otte år siden I øvrigt er Jens Suurballe kilde til en del oplysninger om kammerater på hans egn. Han beder ellers om at være anonym; men emærner ved jo nok, at red. ikke har kontaktet dem, så vi takker Jens for hans ulejlighed og noterer os, at han stadig er den beskedne mand, der absolut ikke vil mase på.

Mathias Fallesen fra Raade er endnu på gården (1972) i Raade, som han byggede i 1931. Han vil se hvad fremtiden vil bringe, før han går på aftægt. Han er nu 70 år; men han føler sig frisk og rask. Det er måske Lillebælts friske brise blandet med tobakken, der gør det.

Jørgen Ruddbæk, Flovt, afstod Dalager, som gården hedder, til sønnen Peter i 1964, og bor nu i aftægtshuset, som han har bygget. Tiden skal jo gå med noget, derfor hjælper han på gården. – Jørgen Ruddbæk var en sikker regnemester på skolen, det husker vi nok.

Knud Jensen, Aarøund, har i mange år hjulpet entreprenørerne med at udbygge veje omkring Haderslev; men har i sommer (stadig 1972) haft vanskeligheder med helbredet.

Andreas Holst, Restrup, har afstået gården til sønnen. Han har en gård i forpagtning i nærheden, så Andreas bor endnu på gården. Der er nok at bestille, og Andreas ser meget ungdommelig ud endnu. Han er jo gift med en dybbøl pige. – Det er også et plus til hans fordel.

Anton Petersen, Hammelev, driver endnu gården. Han kan ikke have kreaturer mere. Amtsvejen skærer jorden fra bygningerne. Han er (var) spændt på kornpriserne.

Daniel Uldal, Lerte, har oparbejdet en stor ejendomsmæglerforretning. Han sælger mange huse og gårde. Han havde meget travlt før 1. oktober 72. Det var også Daniel Uldal og Jens Suurballe, der til fastelavnsfesten pyntede op med serpenter – »bag efter kvinden.« – Nu tør jeg ikke repetere mere. Som læser og holder af »Vestkysten« ser man tit Uldals annoncer.

Holger Iversen bor i Århus, nærmere betegnet Riis Skov. Han låner penge ud til landbruget og ville gerne støtte kursen, når blot han kunne. Redaktøren har den glæde at være sammen med Holger Iversen den anden tirsdag i maj til en gang ålespisning på Østergades Hotel i Århus; men han sidder for bordenden. Jeg må nøjes med sidefløjen; men ålen er den samme.

Marius Wind, Gammel Ladegaard, har bortforpagtet jorden til naboen; men sidder endnu på gården.

Spindesiden skal heller ikke gå ram forbi. Min kone og jeg var så heldige anden gang vi opsøgte Mette Torborg at træffe hende hjemme i lægeboligen i Brædstrup. – Vi fik en hyggelig passiar med den forhenværende malkepige, som har så mange offentlige hverv, at hun slet ikke har tid til at tænke på, at hun endnu ikke er helt ung, for at bruge et diplomatisk udtryk. Mette fortro, at hun ikke kom med til 40 års jubilæet. – Det var en skam. – Vi kunne godt have haft hende. Forresten har hun jo appelleret til kammeraterne om at besøge sig. Adr. er Skovvejen, Brædstrup.

Jørgen Rasmussen forh. Mejerigaarden i Dybbøl, har efter at have solgt Mejerigaarden i nogle år boet i Høruphav og har atter solgt i Høruphav og købt en dejlig stor villa med 1200 m² grund på Ringridervej i Sønderborg. – Et meget kønt sted med nærmest landleg bebyggelse og dog i byen. Jørgen Rasmussen har et job på margarinefabrikken som portner nogle timer daglig.

Som ret nærboende ved landbrugsskolen er man jo stadig i stand til at følge dens virke. Og det må man sige, at i den svære tid det er for skolerne, har Gråsten forstået at hævde sig smukt. Dens kræfter har været opgaven voksen, og år efter år har der været fuldt hus. – Nu kom der ny forstander; men ikke fremmed for skolen. Da jeg hørte Filt Jensens udnævnelse til forstander, tog jeg til Gråsten og lykønskede L. Lauridsen med valget, og det blev han glad for. – Det betyder meget for skolen, at det blev de to, også fru Kirsten, det varsler godt for fremtiden, og må vi ønske jer til lykke.

Vor mor og jeg driver jo stadig gården her, men med svineavlscenret er det gået ned til fremavlssted; det næste trin er opformeringsbrug. Køerne, S.D.M., har vi stadig og en karl har vi også, ellers gik det ikke; men vi har nu i over et år søgt gennem byråd, byudviklingsudvalg, boligministeriet og fået afslag på at bygge en bolig på særskilt matrikel nr. her ved gården. Vi må bygge en aftægtsbolig sammenhørende med gården, så den ikke kan sælges; og det gør vi nu. Så ser vi løsenet på det, når tiden er der. Af hverv har jeg jo stadig ejendomsvurderingen i Dybbøl. I har nok hørt om d. 15ende. Det er til dato den berømteste; men også den største. – Lidt småting er man jo stadig i og endelig redaktør, men ville gerne afløses.

Venlig hilsen *Aksel Nielsen.*

Årgang 1930–31.

Redaktør: *Hans Jepsen, Rørkær.*

Ingen indberetning.

Årgang 1931–32.

Redaktør: *Lorens Lassen, Ryvang, 6473 Tandslet.*

Ingen indberetning.

Årgang 1932–33.

Redaktør: *Jacob Skovmand, Ringmosegård, Augustenborg.*

Kære kammerater!

Nyt fra gamle elever har jeg ikke, men vil i anledning af vort 40 års jubilæum sende en hilsen og tak til Graasten Landbrugsskole for den dejlige dag vi havde og samtidig ønske vor nye forstander Filt Jensen og hans kone mange gode år på skolen.

For os som deltog i jubilæet, var det dejligt at møde gamle kammerater med Lauritsen midt imellem os. Lige som alle vi andre ældes af år, gør Lauritsen det også, men han ældes ikke af sind.

En del af holdet er gået bort, andre har forladt landbruget på grund af det økonomiske uføre, vi har gået igennem. For mig at se, har tilslutningen til E.F. betydet så meget, at unge i dag, som virkelig vil gøre en indsats, har muligheder.

Nu kan der planlægges, for nu er der en prispolitik.

De mål, mange satte sig for 40 år siden, har de økonomiske forhold umuliggjort.

40-års jubilarer 1973.

For mit eget vedkommende driver jeg gården kvægløs nu. Det gjorde ondt at sige farvel til en besætning, der havde rod helt tilbage til 1895.

Jeg foreslår nu at I sender mig korte meddelelser til nyt fra gamle elever i det kommende år, og jeg skal have dem senest d. 15. 10. 74. Spørgekort har I fået for nogle år siden men ikke sendt mig dem endnu.

Til dem, som ikke var med d. 3. 7. 73 ved jubilæet, kan jeg meddele, at vi var 18 af vort hold.

Dem som ikke havde for lang vej hjem sluttede af på Kammeyer i Graasten, hvor Jens Lund var vært.

Med venlig hilsen
Jakob Skovmand,
Ringmosegaard, 6440 Augustenborg.

Årgang 1933–34.

JUBILÆUMSHOLDDET

Redaktør: *Henrik Thomsen*, Roost, 6535 Branderup J.

Ingen indberetning.

Årgang 1934–35.

Redaktør: *Anker Brink*, Rørkær, 6373 Jejsing.

Ingen indberetning.

Årgang 1935–36.

Redaktør: *Markus Lund*, Nørballe, Felsted, 6200 Åbenrå.

Ingen indberetning.

Årgang 1936–37.

Redaktør: *Peder N. Pedersen*, Harreby, 6510 Gram.

Kære kammerater.

Hvis vi på nogen måde skal holde liv i nyt fra gamle elever, er der kun et at gøre, at tage pennen og give et lille livstegn fra sig, når man får et kort.

Vores »gamle« lærer på skolen – Georg Nissen – havde d. 1ste september 25 års jubilæum som konsulent i Den nordslesvigske Landboforening. Vi husker ham som den unge energiske lærer i hesteavl. De forskellige racers dyder og fortrin blev jo meget diskuteret, da vi var på skole.

G. Nissen har på en god og saglig måde været medlemmerne en dygtig planteavlskonsulent; ikke altid med på det nyeste, men først stikke fingeren i jorden, og så se hvad forsøgene viser, inden de nye sorter skulle ud i marken.

Georg og hans kone, Hanne, har bygget et dejligt nyt hus i Rødding, som de nu er flyttet ind i.

Venlig hilsen *Peder N. Pedersen*.

Årgang 1937–38.

Redaktør: *Hans Dinesen*, Aller, 6070 Christiansfeld.

Ingen indberetning.

Årgang 1938–39.

Redaktør: *Frode Østergård*, St. Gammelby, Mejrup, 7500 Holstebro.

Ingen indberetning.

Årgang 1939–40.

Redaktør: *Hans Asmussen*, Nr. Hostrup, 6230 Rødekro.

Ingen indberetning.

Årgang 1940–41.

Redaktør: *Thomas Jensen*, Gabøl, 6500 Vojens.

Ingen indberetning.

Årgang 1941–42.

Redaktør: *Hans Jørgen Festersen*, Tombøl, 6200 Åbenrå.

Ingen indberetning.

Årgang 1942–43.

Redaktør: *Niels Aggesen*, Aggesensgård, Maugstrup, 6572 Simmersted.

Ingen indberetning.

Årgang 1943–44.

Redaktør: *Nis Jorsal*, 6580 Vamdrup.

Ingen indberetning.

Årgang 1944–45.

Redaktør: *Christian Hansen*, Rønsdam, Bov, 6330 Padborg.

Ingen indberetning.

Årgang 1945-46.

Redaktør: *Alfred Lyck*, Varnæs, 6200 Åbenrå.

Ingen indberetning.

Årgang 1946-47.

Redaktør: *Niels Bladt*, Olufskærvej 15, 6100 Haderslev.

Ingen indberetning.

25-års jubilarer 1973.

Årgang 1947-48.

Redaktør: *Hans L. Clausen*, Elsmark, 6430 Nordborg.

Ingen indberetning.

Årgang 1948-49.

JUBILÆUMSHOLDET

Redaktør: *B. Holstein Jessen*, Brunde, 6230 Rødekro.

Vort hold har 25 års jubilæum til sommer. I stedet for at sende spørgeskort vil jeg gerne på denne måde opfordre alle fra holdet om at møde op til elevmødet til sommer, så vi kan fejre de 25 år på behørig vis.

Venlig hilsen *Bent H. Jessen*.

Årgang 1949-50.

Redaktør: *Chr. Thomsen*, Skelbækgård, 6473 Tandslet.

Ingen indberetning.

Årgang 1950-51.

Redaktør: *Niels Justesen*, Nygård, 6392 Bolderslev.

Kære venner!

Eftersom årgangsredaktøren har forsømt at udsende spørgskort, kan jeg forsikre jer for at høre på beklagelser over den lave svarprocent af udsendte kort. Håber på tilgivelse, ellers må I vælge en ny.

De bedste hilsener for julen og det nye år.

Bodil og Niels Justesen.

Årgang 1951-52.

Redaktør: *Laurits Juul*, Ø. Vamdrup, 6580 Vamdrup.

Kære kammerater!

Af 25 udsendte kort er der kommet 5 tilbage, hvilket man vist må kalde ganske pænt og en solid fremgang fra i fjor.

Holger Bonde, nu Lysmosen 34, Marstrup pr. Haderslev, fortæller, at han var ved landbruget indtil 1958 i forskellige pladser på Haderslev kanten. Han fik da vrøvl med helbredet og kunne ikke tåle det tunge slæb ved landbruget. Han købte da en bladkiosk i Kolding. I 62 overtog han sine forældres villa i Erlev, hvor han foretog om- og tilbygning, så den indeholder 1 stor lejlighed og 1 mindre, dertil 3 clubværelser. Der blev en pæn forretning ud af det. I sommeren 64 byggede han et hus med en lejlighed til sig selv + værelser til udlejning, og han solgte så sin bladkiosk. I 66 blev han gift og flyttede til Marstrup, hvor hans kone havde en gård på 50 tdr. ld., som de bortforpagtede og senere har solgt til hans bror. I 67 blev Bonde valgt til tillidsmand for M.L.U. i Marstrup. Han var med til at oprette en konservativ vælgerforening og blev dens formand i 4 år. I 67 byggede de så deres nuværende bolig, og i 71 købte de en ejendom på Tøndervej i Marstrup med lejligheder og en butik, som nu er udlejet til sparekassen Sydjylland, og han er selv blevet bestyrer, et arbejde han er glad for, og han skriver, at vi er velkomne til at kigge ind, når vi kommer forbi, han har åben 2 timer dagligt. Han har desuden lidt revisorarbejde og er måler aflæser i O. Jerstal, ved sammenlægning af forsikringsselsk. er han genvalgt, og området er udvidet. Til slut hilsen fra H. Bonde.

Jens Thielson, Holbøl mk., sender kortet tilbage så vi kan se, at han er i live og at adressen er rigtig (tak for det Thielsen). Der er ikke nogen særlige forandringer hos ham, men arbejde har han nok af, hilsen fra Jens Thielson.

Fra Hellevad hører vi fra Steffen Radiks kone, at der ikke er sket store ting i Hellevad, men det er dog et af de steder hvor mejeriet udvides i stedet for at nedlægges, vi får at vide, at det ved Chr. Petersen mere om, for han sidder i bestyrelsen. Fru Karen fortæller videre at Holger Hansens forældre har bygget hus i Hellevad, og at Herman Übel er flyttet til Ø. Løgum. Steffen og hans kone har nys mistet den sidste af deres forældre og er således nu den ældre generation, men Steffen holder sig dog stadig ung ved fodbolden. Hilsen fra Steffen og Karen.

Andreas Gudemos, Hundslev, skriver, at han og hans kone og 5 piger i alderen fra 6 til 20 år har det godt, og han tilføjer, at drengene er begyndt at komme! Hans jord i Hundslev har han lejet ud, og bygningerne bruger han som frølager for hans frøforretning i Sønderborg, skulle vi komme forbi, er vi velkomne til at kigge ind. Han slutter med at opfordre os til at komme til elevmøde til sommer og byde Filt velkommen som forstander. Hilsen fra A. Gudemos.

Fra Mommærk kommer der en hilsen fra Bent Bonefeld. Han bosatte sig der som forpagter i 53 på en ejendom på 46 tdr. ld., købte en naboejendom i 62 på 23 tdr. ld., og blev ejer af den forpagtede i 64. Han solgte kvægbesætningen i 67, da hans lade brændte. Han byggede en svinestald og en kornsilo. Om familien skriver han, at de omsider fik en søn i 68, og han skaber selvfølgelig megen glæde.

Om mig selv er der intet nyt. Jeg driver stadig mit lille landbrug, så godt jeg nu kan. Økonomien er jo som bekendt blevet bedre efter E.F. tilslutningen, men jeg har nu aldrig troet på, at befolkningen valgte E.F. for bøndernes skyld, og den seneste udvikling med kapitalvindingskat og lign. tyder vel også på, at vi skal måske ikke vente os en alt for gylden fremtid. På dyrskuet i Åbenrå traf

jeg Chr. Clausen Lambjerg, han var let genkendelig, og så ud til at have det godt. Jeg bringer en hilsen fra ham.

Sluttelig de hjerteligste hilsener til hele omgangen og tak til dem der skrev. God jul!

Laurits Juul.

Årgang 1952-53.

Redaktør: Laurids Ålling, Selskær, 6560 Sommersted.

Ingen indberetning.

Årgang 1953-54.

Redaktør: Jørgen M. Juhl, Bygaden 45, Sdr. Vilstrup.

Kære kammerater.

Da 1973 jo er et jubilæumsår for os, det må da være 20 år siden, vi begyndte på Graasten Landbrugsskole, har jeg sendt spørgeskort ud til alle, der stadig er medlemmer af elevforeningen. Jeg fik i sommer en ny adresseliste og kan deraf se, at vi nu kun er 47 tilbage i foreningen, det er jo trist at så mange er faldet fra, men jeg håber, at I andre bliver, og at vi ses så mange som muligt om 5 år.

Den første jeg hørte fra var Knud Kvist, han skriver: Vi er nu mellem de unge på 40, og meget er sket siden vi var på skolen, alt er vel ikke gået, som vi drømte om; men han er dog stadigvæk optimistisk.

Fra 1953-58 var han fodermester ved Tønder, købte derefter gården ved Grenå. Der er 34 tdr. ld. sandmuldet jord i lidt bakket terræn, men med udsigt over Kartegat, kun 2-3 km til vandet, men det der med badning, er der ikke blevet megen tid til. Han driver gården alsidigt, har 11 køer (det skal han jo have, hvis han vil lave om til kødkvæg). (Du tænker altså lidt på den strandtur, kan jeg forstå.) Så har han 10-12 søer og 40-50 fedesvin; men hønsene er »skudt«. 2 piger og 1 dreng er der til at føre slægten videre, og helbredsmæssigt står det nogenlunde til. Om 5 år kommer han ned for at se om M. Stork stadig står på toppen af flagstangen. (Se skolebilledet.)

Knud E. Nielsen beretter, at han stadig har ejendommen ved Stenstrup, men kun som fritidsbeskæftigelse, den drives med grisesøer og fedekvæg; ellers arbejder han på en ostefabrik, det lugter da altid lidt af landbrug. Er gift og har 3 børn.

Peter Caspersen skriver, om mig selv ikke noget særligt, vi har det godt, og tager tilværelsen som den kommer, altid forberedt på lidt af hvert.

Men siden »Nyt fra gamle elever« udkom sidst, vil jeg fortælle, at Peter Andersen fra Brøns er død sidste år i december måned. Han boede her i Tandslet i mange år, kom hertil som kontrolassistent, og med tiden gav han sig til at handle med kreaturer, han oparbejdede sig en stor forretning på Als og Sundeved. Han var dygtig og reel og vandt sig mange venner overalt, hvor han var kendt. Han kunne have drevet det til noget endnu større, havde han ikke været trykket af en hjertelidelse, som nogle måneder efter at han var fyldt 40, havde døden til følge. Han kom ofte hos os i vores hjem, og vi var glade for hans hjælpsomhed. Vi vil ære hans minde i taknemmelighed.

Peter Caspersen sender også en hilsen til alle kammerater fra dengang.

Peter J. Krag: Har det godt, ikke flere børn, ingen penge, ikke meget arbejde; og for lidt brændevin mod gift. (Men hvis vi her i livet er tildelt en bestemt mængde spiritus hver, så tror jeg ikke, at Peter Krag skal se hen til ret meget mere resten af tiden.)

Kristjan Buhl fortæller, at han nu har været på Island i 19 år. Først på en gård og derefter både fodermester og bestyrer af en afkomstprøvestation for tyre. I 1960 købte han en gård 20 km fra Akureyri, har boet der siden og er godt tilfreds. Han blev gift i 1958 med en pige fra Island og har 5 børn i alderen 13-3 år.

Han har 17 køer + ungkreaturer og en del får. De får det der svarer til ca. 2 danske kr. pr. liter mælk og 10-15 kr. pr. kg kød. Det er jo en god pris, men kraftfoder og kunstgødning er tilsvarende dyrt og transportudgifterne er store.

De har masse af jord deroppe, men det meste er uopdyrket og bruges kun til afgræsning. Der er oftest milde vintre, men kølige somre med megen sol. Han slutter med mange hilsener til alle fra årgang 1953-54.

Hos Iver Jensen er der ikke sket store forandringer. Han er stadig ansat ved Landbohøjskolen, og har et parcelhus i Skovlunde. To piger på 10 og 14 år er med til at forsøde tilværelsen; og han skriver til oplysning for Tobiasen, at han ikke fylder mere nu, end han gjorde på Graasten.

Lidt sent på den var også Asmus Jepsen, så han tog telefonen og ringede til mig; men det blev i hvert fald dyrere for ham, end hvis han havde sendt mig et brev, det er helt utroligt så meget man har at sludre om, når man ikke ser hinanden så ofte.

Han har droppet køerne for en del år siden og fortalte, at han netop er blevet anerkendt som svineavlscener. Tag ud på Kegnæs og se til ham, når I kommer til Als.

Som rosinen i pølseenden skal I få en hilsen fra »vores alles« Brita. Jeg ligger endnu inde med en hilsen, jeg fik fra hende i 1966; men dengang kom kortet for sent og kom ikke med i elevskriftet. Brita fortæller, at hun blev agronom i 1958 og har siden da været assistent på landøkonomisk forsøgslaboratorium; er gift med en dyrlæge og hedder nu Grøndal Nielsen. Hun har 2 drenge på 12 og 9 år, og bor i en tjenestelejighed på Landbohøjskolen; men har dog, som de fleste veletablerede, et lille bondehus i Sydsjælland, hvor alle weekends tilbringes.

Brita, jeg vil gerne ad denne vej takke dig for billedet, det var lige ved, at jeg havde sendt det med til affotografering; men jeg har beholdt det, som et kært minde; de andre må vente med at beundre dig, til vi forhåbentlig ses om 5 år.

Undertegnede bor stadig i Sdr. Vilstrup og her er ikke sket større forandringer, jeg købte ejendommen her for 4 år siden af min far, og efter at vi nu har fået den nye ejendomsvurdering, kan jeg se, at med den fart der nu er på, vil mange af os nok blive millionærer inden folkepensionsalderen, det kedelige er bare, at det kan man jo ikke leve af. Det gamle ord, lev fattig, dø rig, gælder stadig; men til den tid tror jeg, samfundet snupper det, der er tilovers. I de senere år, bliver der i hvert fald gjort en masse for at gøre livet en lille smule surt for os.

Nu vil jeg slutte med at ønske jer alle og skolen en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Jørgen Martin Juhl.

Årgang 1954-55.

Redaktør: *M. Uldall*, 6751 Vejrup.

Ingen indberetning.

Årgang 1955-56.

Redaktør: *Bent Gade Holm*, Borkgården, No, 6950 Ringkøbing.

Ingen indberetning.

Årgang 1956-57.

Redaktør: *Poul Jensen*, Bregnegårdsvej 24, 6630 Æødding.

Ingen indberetning.

Årgang 1957-58.

Redaktør: *Poul Solmer Frank*, 6500 Vojens.

Næsten hvert år, når jeg skal til at redigere de modtagne besvarelser på udsendte kort, kommer jeg til at spekulere ret alvorligt på, hvorvidt jeg på et eller andet tidspunkt har gjort mig utilbens med årgangen? Sender pligtskyldigst 30-35 kort afsted hvert år. 2 til 3, - måske 4 returnerer!

Heldigvis er der et svarkort fra sidste år, som ikke nåede at komme med, efter-

som det blev sendt som julekort. Det er fra Børge Mortensen, Nejs, 6310 Broager: Her på ejendommen har vi det godt, især efter at køerne blev afskaffet for et par år siden. Har nu udelukkende fedesvin. I øvrigt skal der jo også være tid til jagt! – Forplejning og beatmusik sørger henholdsvis kone og 2 piger på 10 og 13 år for.

Fra Vagn Andresen, Damgårdsminde, 6070 Christiansfeld, er modtaget eneste hilsen i år. Han melder om salg af malkekøer, har en snes Hereford i stedet for samt 3 søer, fra hvilke alle grise fedes. Kone og 3 børn på 2, 6 og 10 år, trives vel. Derudover ingen folk på gården. Areal er blevet lidt beskåret af kommende motorvej, – der blev 55 ha til rest.

Såvel Børge som Vagn bringer hilsen til årgangen og er klar til at modtage besøg, når lejlighed skulle byde sig.

Povl Solmer Frank.

Årgang 1958–59.

Redaktør: *Niels Erik Matthiesen*, Karlsvrå, 6360 Tinglev.

Kære kammerater!

Mens disse linier skrives er det 15 år siden vi mødtes på Graasten Landbrugsskole. Hvis nogen havde regnet et stort bidrag fra vores årgang i den anledning, bliver vedkommende desværre skuffet. Jeg udsendte 29 spørgeskort og modtog fire svar. Det er ikke fordi det er så rart, men det er da så reele!

Christen Clausen fortæller, at han på fjortende år driver samme gård med samme kone. De har 2 drenge på 12 og 10 år. På de 32,5 ha, som er under plov, dyrkes udelukkende korn, som fodres op på indkøbte grise. Sidste vinter byggedes en ny (Tectum) svinestald på 263 m². Både Chresten og svinene er godt tilfredse med stalden. Chresten og familie forsøger i øvrigt at leve et jævnt og muntert virksomt liv, og det er hidtil gået ganske udmærket.

Johan Clausen har nyt at fortælle. Den ejendom på 20 tdr. land han i 62 overtog efter sin far gav efterhånden for lidt. For godt 3 år siden begyndte han så en uddannelse som teknisk assistent, hvormed han blev færdig i juli sidste år. Han forespurgte hos Filt Jensen (Teknisk udvalg, Åbenrå) som imidlertid ikke manglede medarbejdere på det tidspunkt. Han blev istedet ansat hos et rådgivende ingeniørfirma i Åbenrå, som fortrinsvis laver byggemodninger og udstykninger for kommuner. Han arbejder dels med tegning på kontoret og dels med nivelering og opmåling »i marken« altså et dejligt afvekslende arbejde. I fritiden driver han så ejendommen. Hans kone arbejder 5 timer dagligt som sygeplejerske på lægehuset i Felsted. Det var også hende der tjente til føden til dem begge og deres to døtre, i den tid Chresten tog sin uddannelse, som han er godt tilfreds med. »Jeg har bestemt ikke fortrudt, at jeg begyndte på noget nyt«, skriver han tilsidst.

Svend E. Hansen sender en hilsen fra det nordlige Jylland, men mener ellers ikke, at der er sket de store ting siden sidst. Han udvider stadig koholdet (kan heller aldrig få arbejde nok! red.) er for tiden ved at lave udmugning og planlægge en udvidelse med spalter til ungkvæg. Har et »folkehold« på 2 piger og en dreng: 12 - 9 - 4 år, sender en hilsen til alle fra vor årgang.

Jørgen Jacobsen fortæller, at han siden sidst har overtaget ejendommen, som han driver i sin (sparsomme) fritid, idet han er lærer ved kommuneskolen i Oksbøl ved Nordborg. Selv om timelønnen for en tjenestemand er større end for en traktorfører, nyder han arbejdet med traktoren. »Der kan man da lukke støjen ude med høreværn«, skriver han og slutter med at fortælle, at han har en lille »traktorfører« på godt 2 år.

Det var så de indkomne svar, som jeg takker for og håber, at nogle flere vil svare til næste år.

Når disse linier læses, er det så Filt Jensen, der er »Stander« på Graasten. Jeg er sikker på, at alle fra vor årgang er glade for at det blev ham, der fik pladsen, både fordi han sikkert vil være en god mand for skolen, og fordi der så stadig er en på skolen, som også var der i »de gode gamle dage«, da vi var der.

N. E. Matthiesen.

Årgang 1959-60.

Redaktør: *H. Schmidt*, Skolebakken 24, 6000 Kolding.

Der startede som bekendt 125 elever på skolen den 1. nov. 1959. For at gøre en slags status, som begyndelse på årgangens bidrag til nyt fra gamle elever kan oplyses, at elevforeningen idag har 87 elever som medlemmer fra vor årgang. Alle 87 har i år fået tilsendt spørgeskort jævnfør foreningens foreliggende adressefortegnelse, hvilket har givet følgende resultat.

Grethe og Mads Eriksen returnerer kortet med venlige hilsener. Mads Eriksen mener ikke at have nye meddelelser til dette afsnit. I kraft af at Mads Eriksen er formand for elevforeningen og følgelig har en nær tilknytning til skolen og elever af både ældre og yngre årgange, kan vi læse hans indlæg andet steds i elevskriftet.

Peder Christensen meddeler, at han har købt sin fars gård - Ingebølgård - efter at have haft den forpagtet i 5 år. Yderligere har han i foråret købt en nabogård og fik derved samtidig hus til en gift medhjælper, som han var heldig at få til 15. august. Har i øvrigt også 3 børn: 1 pige og 2 drenge. Kan også oplyse at Bent Petersen stadig er i Canada og har fået svendebrev som murer. Er blevet gift og har tre børn. Chr. Appel har besøgt ham i sommer.

Mange hilsener *Peder Christensen*.

Egon Schjøll, Gram, har lavet lidt om i sommer og udvider med 11 køer og når så op på 45 stk. Har planer om at smide søerne ud og lave spalter der. Har i sommer købt en ejendom til på 5 ha og har så ialt godt 25. Ellers alt vel og en hilsen fra os alle 5 i Skjoldager.

Jacob Holst er stadig ved landbruget og bestyrer en gård på Røddingegnen på 45 ha med 30 køer og ingen svin. Er gift og har en dreng på 9 og en pige på 5 år. Venlig hilsen fra *Jacob Holst*.

Ejvind Cornelsen er stadig i landbrugets tjeneste, idet han sælger byg på flsker. Sender hermed en hilsen til alle fra årgangen.

Andreas Winther er stadig inseminør og er flyttet fra Christiansfeld til Hokerup ved Rinkenæs, hvor han har købt et stort hus. Har en dreng som er begyndt i børnehaveklasse og en pige på tre år. En hilsen til alle kammerater fra 59-60.

Theodor Olesen. Vi overtog sidste år mine forældres gård, som vi driver sammen med den, vi havde i forvejen, desuden har vi 20 ha i forpagtning, så vort samlede areal er ca. 60 ha, som drives kvægløst, men med produktion af 5-600 svin om året. Vedrørende forstanderskiftet på vor skole, kan man glæde sig over, at det blev Filt Jensen, som skal lede skolen fremover. Jeg håber det må blive til glæde for skolen, egnen her omkring, eleverne og Filt Jensen. Vi vil savne Karlskov Jensen, og vi vil savne Filt Jensen, som var bygningskonsulent. Vi har fået 2 børn og har det godt. Mange hilsener fra *Theodor Olesen*.

Jørgen Lei: Kære kammerater! Nu er det snart længe siden, vi var elever på skolen. Jeg kan fortælle, at Peter Holst bygger en stor ny stald hvert år. Jens Knudsen er opstillet til amtsrådet, og har desuden mange tillidsposter, så jeg tror ikke, de har tid til at skrive selv. Jeg selv driver gården på niende år, vi har 90 ha, mest med korn og frø, ingen dyr, men 2 sønner.

P.S. Mange kammerater svarer ikke, når spørgeskortet fra redaktøren kommer til skrivebordet ved løvfaldstid. Grib din pen og vis din flid. Disse linier bliver læst med interesse, vær med kammerat, selv om du skifter adresse.

Mange hilsener fra *J. Lei*, Dundelun.

Peder Hansen: Kære kammerater! Ja, vi bor stadig herude og prøver på at leve af landbruget, skønt »Anker og Co.« gør hvad de kan for at gøre det surt nok. Har moderniseret og bygget om så besætningen er på ca. 100 kreaturer (30 køer) + 170 fedesvin. Er blandt de heldige der har fået en karl til 1. nov. (det får vist ikke alle, der ønsker det). Jeg løber af og til på det »lange hyl« til Christian Petersen, han er jo lidt ved musikken (dejligt bierhverv som Grünbaum har svært ved at kontrollere. Hermed de bedste hilsener fra *Christa* og *Peder Hansen* + 3 børn.

Henning Hansen, gammel bondemand efterhånden, har i 7 år undervist ved siden af ved forsvarrets civilundervisning (nu nedlagt). Har som erstatning be-

gyndt med kødkvæg (charolais). Driver traditionelt landbrug, 700 svin om sommeren, 500 om vinteren, 30 stk. kødkvæg (19 høns). Har lige bygget kødkvægsstald, 450 m². Er lidt for hårdt engageret i udenomsting. Medlem af Nordborg byråd siden 1970, underviser i aftenskolen, ingen karl, lykken er vist nok efterhånden at kende sin egen begrænsning. »But the show must go on« som man siger.

Mange hilsener *Henning Hansen*.

Ove Raun Buchboldt: For ikke at nedsætte procentsatsen, hvad besvarelser af spørgeskemaer angår, vil jeg her benytte lejligheden til at ønske til lykke til alle jer med jord under egne støvler – for den givtige indtræden (specielt for landmænd) i EF.

Nu forsøger jeg ikke at lægge op til en længere debat angående for eller imod EF – debatten ville trække i langdrag, da der ikke har været »årgangsberetning« siden 1970.

Jeg sidder just og kigger på billedet af 10-års jubilarene fra vort eget hold, og må konstatere, at en hel del af jer har spist lidt for meget af »smør- og andre pukler«. Eller måske er det konens interesse for tilvækst?

Hvis nogen af jer tør komme vejen her forbi, skal I være velkomne til at aflægge os et besøg (jeg byder på en øl – hvis jeg har råd til det.)

Af mere håndfaste ting kan jeg nævne, at *Dres Appel* stadigvæk har kontrollen over en stor del af de sønderjyske svin med udgangspunkt i Rødekro. *Hans Erik Clausen* vil ikke nøjes med sultøl og er derfor blevet skoleinspektør i Ulsted v. Hals. Om *Jørgen Lei* – ifølge eget udsagn – stadigvæk er fagidiot med skyklapper på, er mig ubekendt. Jeg selv har rodet mig ind i en stime af filantropiske foretagender.

Glædelig jul og et godt nytår til alle fra årg. 59/60.

Erik Jønsson: Har i 6 år drevet et landbrug på 25 ha samt nogle ha i forpagtning. Af besætning er her ca. 20 malkekøer plus opdræt og 30 grisesøer hvorfra de fleste grise sælges. Desuden lidt opdræt af heste.

Er gift og har 3 børn – 2 drenge på 11 og 4 år og 1 pige på 1 år.

Undertegnede er stadig ansat i landets trediestørste byggevirksomhed, Jysk Betonelementfabrik, som varetager leverancer af alle kategorier af betonelementer til boligbyggeri, offentlig byggeri og industribyggeri. En væsentlig del eksporteres til Tyskland.

Mange hilsener og tak for indlæggene.

H. Schmidt.

Årgang 1960–61.

Redaktør: *Gunar Kjer Hansen*, Rørbæk, 3600 Frederikssund.

Ingen indberetning.

Årgang 1961–62.

Redaktør: *Holger Warncke*, Bovrup.

Kære kammerater!

Da jeg i sin tid blev valgt til redaktør for vor årgang, lovede jeg mig selv, at der aldrig skulle stå »Ingen indberetning« under vort årstal.

I år kunne det nær være sket alligevel, idet jeg med megen skam må meddele, at jeg af forsk. grunde ikke har fået taget mig sammen til at udsende spørgeskort. 30 stk. 60 øres frimærker har været købt i lang tid, men de må så ligge til næste år, selvom portoen nok skal stige et par gange inden da.

Som en redaktør for en anden årgang skrev for nogle år siden, da han heller ikke havde udsendt kort: »Jeg lover jer til næste år at gøre mit arbejde som redaktør dobbelt så godt.« Så kan I selv regne ud, hvad det kan blive til!

Vi var nok en del, der blev lidt underlige til mode, da vi erfarede, at Karlskov Jensen og frue ville forlade skolen, iet vi var klar over, at den bl. a. ville miste en stor kapacitet inden for lærerstaben. – Stor var glæden imidlertid, da det blev kendt, at Filt skulle afløse Karlskov. Filt Jensen hører på en måde mere med til vor årgang end til de foregående, da han jo forlod skolen samtidig med os i aug. 1962, for at blive konsulent for Sønderborg Amts Landboforeninger, og senere bygningskonsulent for omtrent hele Sønderjylland.

Vi ønsker Kirsten og Filt Jensen velkommen tilbage og held og lykke med arbejdet fremover på og for Graasten Landbrugsskole.

Som I kan se, er jeg temmelig tom for nyheder. Herfra er der heller ikke meget opløftende nyt. Den 14.10. døde min svigermor, og med hendes bortgang har min kone mistet en god og trofast medhjælper og vore børn en kærlig mor-mor, der var dem en god barnepige.

Her sidst i oktober tog vi en ny kostald i brug. Det var dejligt, og det bliver nok bedre endnu når både køer og »mester« har fundet sig tilrette under de nye forhold.

Hermed sendes en hilsen til alle på holdet med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.

Holger Warncke.

10-års jubilarer 1973.

Årgang 1962-63.

Redaktør: *Jes Lassen*, Tastegård, Felsted, 6200 Åbenrå.

Ingen indberetning.

Årgang 1963-64.

JUBILÆUMSHOLD

Redaktør: *Vagn Hammer*, Høvej 6, Elev, 8520 Lystrup.

Ingen indberetning.

Årgang 1964-65.

Redaktør: *Frede Hansen*, Søvang 4, 6400 Sønderborg.

Tage Mortensen har beskæftiget sig med lidt af hvert siden han forlod skolen. Først arbejdede han ved landbruget, så 3 år som maskinarbejder og fra 1969 har han været chauffør for Westphael kemiske fabrikker i Bøvl, han kører over hele

landet. I 1968 blev han gift, og de købte et ældre hus i Bøvl, som de har lavet i stand her i sommer.

Åge Mortensen var hjemme fra skoleopholdet til 1968, så blev han gift og overtog en ejendom på 18 ha med 13 køer + opdræt. De har forpagtet 8 ha til, og sat besætningen op til det dobbelte, han synes det går godt. Fritiden bruges til håndbold. De har en afløser på 2 år.

Jørgen K. Nissen er blevet gift med en yndig pige fra Færøerne, de venter deres første barn her i efteråret. Han driver med 25 køer og 12-15 søer + 100 fedesvin, han har forbedret med riste og rørmalkningsanlæg og lavet plantørring. Han har hidtil haft en karl om sommeren, men i sommer kunne han ingen få, så han filosoferer lidt over forenkling af driften, han kan lide at arbejde med en bedrift, det er hovedsagen. I år har kornet svigtet lidt, men til gengæld ser det ud til at roerne giver godt, kartoflerne ved han endnu ikke, hvor meget de bliver til.

Peter Nissen har overtaget gården efter sine forældre for et år siden. Gården er på 45 ha, der drives med korn og frø, kornet fodres op på 40 søer + fedesvin. Han og konen driver gården alene, de har en datter på 4 år.

Knud Erik Petersen arbejder som regnskabstekniker for Nordfyns Landboforening, det har han gjort de sidste 4 år og befinder sig godt. Han blev gift i 1969 og byggede hus i Næsbyhovedbroby (Broby kirkevej 27, hvis nogen skulle komme forbi). De har en søn, der bliver 2 år i december. Ellers spiller han håndbold og deltager i foreningslivet.

Jørgen O. Petersen passer selv bedriften sammen med konen. Hun tager sig af kalve og ungdyr, så må han klare resten. De ser Egon Nielsen en gang imellem, og i sommer var Herman Homilius og kone på besøg.

Vinicia Petralia bor nu: Les Combremonts 14, 1510 Mondon, Schweiz. Han har fået en ny plads, siden sidst han skrev og leder nu en gård med 200 søer. Han tænker stærkt på at begynde for sig selv og er ude efter en gård på 40-50 ha, som han vil drive med 100-150 søer (SPF). Det er længe siden han har været i Danmark, men håber på at få tid til at rejse herop næste år i ferien.

Svend Åge Petz overtog efter at være blevet gift i 1966 sin kones fødehjem på 27 ha i Knud ved Fjelstrup. Han har været i gang med at opbygge en lukket svinebesætning. Her i efteråret bliver han færdig med 3. afsnit af en investeringsplan, en fedestald på 400 m². Herefter har han plads til 50 søer + fedesvin i nye stalde med automatisk udmugning. Der er endvidere planer om automatisk fodring. De har i årenes løb fået 2 sønner, der nu er 5 og 2 år, så fremtiden er sikret, hvad medhjælp angår. Se inden for når I kommer forbi.

Arne Rudbæk har i sommer bygget ny kostald med riste og udvidet besætningen til 36 køer. Han har sat søerne ud, og har nu kun fedesvin, 130 ad gangen. De har 2 drenge på 3 og 1½ år.

Finn Schou har gjort kostalden større, så der nu er plads til 56 køer mod 40 før. Han har bygget ny kalvestald til 50 småkalve og ungtyre, han har 40 søer og feder alle grisene. Af arbejdskraft har han en fodermester og en traktorfører og hjælper selv til. Han driver 130 ha, 20 med roer, 80 med korn og resten græs. Han har to dejlige døtre på 3½ og 1½ år.

Venlig hilsen *Frede Hansen*.

Årgang 1965-66.

Redaktør: *Folmer Troelsen*, Bredsten Trampolincenter, 7182 Bredsten.

Et år er gået siden sidst, og hvilke ændringer har den ikke ført med sig, om disse er af det gode, kan der skændes meget om. Uenighed og nysgerrighed har altid været med til at skabe nye betragtninger og dermed problemløsninger, men det er som om linen for tiden er fuld af knuder, snart må der komme et par hænder, med enige fingre, og løse dem. Knuder på tov til tovtækkeri giver knækkede fingre. Nå - men nu ikke mere politisk filosofi over dagens situation godt en måned før 1974; men til sagen, og den er ej for frugtbar. Springtiden havde jeg med vilje sat til 1 uge. Venner, nogle af jer er lidt træge i oprækket!

Henning Bak, Højgade 9, 7451 Sunds, skriver medens dørklokken ringer (mon

den har sat sig fast?), han er stadig kontrolassistent, og har 10 aftener optaget hver uge. Red.: Ja, somme tider var det rart med 10 dage i ugen!

Kurt Thorsen, Dyssevænget 11, Kregme, Frederiksværk, har nu i to år været driftsleder på Nordsjællands Tørrecentral. Fra 15/11-73 begynder han som for-søgstekniker på Statens gårde i Hillerød, da tørrecentralen bliver nedlagt.

Christian Clausen, Simmersted, skriver: Som før omtalt bor jeg i Simmersted. Vi har nu 3 børn, 2 drenge og 1 pige. I sommer har jeg moderniseret stalden, ristestald til 41 køer, og spaltstald til ungkreaturerne, ellers er det ikke det store, her er sket. Thomas Bonde, Mangstrup, venter arving nr. 2 her i efteråret. Kig ind hvis nogen kommer forbi.

Alfred Andresen, Harrevænget 4, Guderup, 6430 Nordborg, arbejder stadig på Danfoss, og byggede hus i Guderup i 71. Befinder sig stadig bedst som ungarl.

Frits Feddersen, St. Emmerske, 6270 Tønder. Angående driften kan jeg fortælle, at vi sidste år ryddede kostalden for al indmad, og puttede nyt materiale derind, for at få plads til 50 grisesøer. Det er lige i denne tid et år siden, det blev fær-digt, og nu er det hele i fuld sving, uden nævneværdige problemer. Samtidig byg-gede vi en lade med siloanlæg og foderblander, hvor der er plads til ca. 2000 tdr. korn, så vi behøver ikke længere foderstofhandlerens hjælp for at få kornet be-handlet, men regningen bliver stor nok endda. Besætningen er så nået op på 50 grisesøer, ca. 150 smågrise og 150 fedesvin. Desuden har vi 12 charolaiskrydsnin-ger med pattekalve. Sidstnævnte for sædskiftets og fornøjelsens skyld. Jeg skal lige nævne, at vi driver 120 tdr. land. 80 tdr. ld. er vort eget, og 40 tdr. ld. har jeg lejet af min mor, da min far døde for to år siden. Angående familien kan jeg fortælle, at vi har en lille pige på et år, og venter nr. 2 til påske. Vi har det strå-lende, og har for en gangs skyld lidt tid til at dyrke hjemmelivets fred, eller hvad man nu skal kalde det.

Gunnar Henriksen, Svendborgvej 21, Ollerup. Ja, jeg har ført en noget om-tumlet tilværelse siden sidst. Gården vi købte i Lindved i 1968, solgte vi igen dec. 1971. Arbejdet som kalvekontrol, som jeg også startede i 68, beholdt jeg til aug. 72. Da startede jeg et 10 mdr. højskoleophold på Ask Højskole, et såkaldt forkursus til HF. Jeg havde vinteren 1971-72 10 ugentlige timer med gymnastik og trampolinspring i interessegrupper. Derved fik jeg lyst til at blive lærer. Efter endt ophold på Ask Højskole 1. juni i år, søgte jeg ind på Den Frie Lærerskole i Ollerup, hvor jeg blev optaget i 1. klasse fra 12. aug. i år, her er jeg så nu. Min kone, Annie, er lige startet et 10 mdr.s kursus til køkkenlederuddannelse, så nu skal der rigtig læses. Kig ind i Ollerup, vi er der de næste 5 år.

Erik J. Schmidt, »Olmersvold«, Uge, 6360 Tinglev. Her er sket store ting, køerne rejste igår (nov.), vi er ved at bygge svinestald til ca. 180 svin. Skal have kostalden omlavet til ca. 50 søer, og lavet nyt siloanlæg til ca. 1500 tdr. korn.

Familien har ikke ændret sig, vi har stadig 3 børn, 2 drenge og 1 pige.

Claus Eriksen, Kirkevej 4, 6254 Ø. Højt. Har siden sidst været ude at flyve en tur til den storslåede natur på Færøerne, hvor han fik lov at aftjene sidste del af værnepligten. Siden 71 har han været planteavlskonsulent i Den tyske Landboforening med hovedsæde i Åbenrå. Distrikt er hele Sønderjylland med 1200 medlemmer. Som ungarl da har man det godt, siger han, og er da tilfreds med lønnen

Fra resten af konsulentholdet kan der meldes:

Carsten Dinesen Andersen. Regnskabskonsulent i Tønder.

Bennet E. Nielsen. Gift. Husdyrsmand i Skive Salling Landboforening.

Erik Rytter. Gødningskontrollen.

Poul Christensen. Planteavl. Lolland.

Arne Christensen. Økonomijuridisk rådgiver. Århus.

Hele dette hold var samlet »til fejde ved bordet« en week-end på Rømø i som-mer.

Holger Krabbe, »Grønnegaard«, Boddum, 7760 Hurup, udvider kostalden på grisenes bekostning. Stuehuset er blevet moderniseret. Også her er mejerierne lagt sammen i større enheder. Vi har to piger, så karlene kommer nok af sig selv.

Det var så dagens tekst. Jeg selv roder lidt i fortiden omkring år 900-1100. Det er jo kun nogle få hundrede meter herfra, at kong Gorm kom kørende på sin kærre medens træl måtte trække de tunge byrder helt over til kongsgården nær

Jelling. Børne-(for)-sorgen er stadig min levevej, dette er som at stable kugler ovenpå hinanden, selvfølgelig alt efter hvordan man fortolker cirkulærer. Min lade er besat med trampolinspringere og bordtennisspillere tre aftener hver uge. Lokalerne er ikke godkendte endnu, men det går godt. Christian, 1 år, trykker en gang imellem på maskinen, så ser du nogle skrivfejl, så trøst dig med at han nok ligner faderen, vil være med i alt omkring ham. Ja, vore unger er dejlige.

Hvor mange af os mon stadig er beskæftiget ved landbruget i 1974, dette vil jeg finde ud af i det kommende år?

Alle hilser alle.

Hilsen *Folmer*.

Årgang 1966-67.

Redaktør: *Peter Lei*, Snogbæk, Vester Sottrup.

Kære kammerater.

Jeg har i år, som sædvanlig, udsendt spørgeskort, men desværre kom der kun 5 svar. Til næste år er vi færdige med anden runde af vores årgang, og der er stadig mange, der ikke har ladet høre fra sig. Det kan ikke være rigtigt, tag jer nu sammen når I får spørgeskort og send et par ord.

Her er så, hvad de 5 friske gutter har at fortælle:

Knud Jacobsen er forpagter på Als. Gården er på 50 tdl. Han har 25-30 malkekøer + opdræt og køber nogle kalve, som opfedes. Svin befatter han sig ikke med. Knud har været gift i 4 år og har en dreng på 2½ år og en pige på ½ år.

Kaj Jensen har en gård i Vestjylland, hvor han har været i 2 år. Adr.: »Østergård«, Ø. Debel, 6855 Outrup.

Christian Riggelsen går stadig hjemme på gården som karl og »driver den af«. (Det gjorde han også sidst han fik spørgeskort).

Arno Nielsen er ansat hos A/S Erik Nielsen, Albertslund, som salgsleder. Arno er blevet gift. Adr.: Belsager 92, 2670 Greve Strand.

Andreas Kryhlmund købte gård 1.-12.-70. Gården havde hans far haft i forpagtning i 25 år, men på grund af ejerens død, blev det muligt at købe den. Andreas og Else har moderniseret og udvidet gården. Der er nu 29 ha og 20 malkekøer + opdræt, samt 80 svin. Der produceres en del gylte. Andreas driver stadig maskinstation foruden landbruget.

Der sendes en hilsen til alle kammerater på holdet. Adr.: Kirkehørup, 6400 Sønderborg.

Knud Korneliussen er flyttet, spørgeskortet kom retur. Du bedes skrive din nye adr. til mig. Adr.: *Peter Lei*, Snogbæk, 6400 Sønderborg.

Det var så hvad der var at fortælle i år, og til slut vil jeg ønske alle en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Peter Lei.

Årgang 1967-68.

Redaktør: *Jørgen From*, Solgård, Fjelstrup, 6100 Haderslev.

Ingen indberetning.

Årgang 1968-69.

Redaktør: *Henrik Bastholm*, Kollegieparken A 16, 9681 Ranum.

Kære kammerater!

Til indledning vil jeg gerne sige tak til Gunnar Holm, for at han har villet røgte redaktionen af nyt fra vores årgang i de to år, jeg var i Indien. Nu er jeg hjemme igen, og det er en fornøjelse at opleve, at så mange af jer er med til at fylde »Nyt fra gamle elever, årgang 68/69«. Samtlige breve er fyldt med optimisme om vores erhverv, og mange skriver om udvidelser af bedrifterne. Medlemskabet af EF synes rigtigt at have sat skub i tingene. Mange beretter om, at de er blevet selvstændige, det er vel også en begrundelse for den store aktivitet, der kan spores i de indkomne breve. Med nye folk i gårde kommer nye metoder ind og nye tider. For mange fra vores årgang falder det meget heldigt sammen med de nye fællesmarkedstider for dansk landbrug.

I sommer, d. 4/7 1973, var jeg til elevmøde på Graasten Landbrugsskole. Vores årgang var godt repræsenteret med ca. 15 68/69 elever. Om elevmødet kan I læse andet steds. Efter mødet var Jørgen Ingeman og jeg ude at besøge Jens Chr. Hansen og frue. De stod midt i et nybyggeri af en løsdriftstald (senge) til 80 køer. Også inde i privaten var der gang i produktionen, de har nu to dejlige drenge. Andre fra elevmødet var på besøg hos Gunnar Holm, som også bygger løsdriftstald til ca. 80 køer.

I år har især Alsbeboerne været flittige. Derfra skriver *Hans Clausen Kock*, Græskobbel 2, Asserballeskov, 6440 Augustenborg, tlf. (04) 46 41 66, følgende:

»Kære kammerater. Som sikkert mange ikke har opdaget, er det første gang, jeg skriver. Efter landbrugsskolen har jeg været i et par pladser bl. a. som fodermester. Nov. 1970 flyttede Ruth og jeg hjem til mit fødehjem, hvor vi fortsatte med udearbejde, (jeg halvdags), samtidig med at jeg lavede om til søer.. Nu er ejendommen kun på 8 tdr. land, med tilforpagtning har jeg 20 tdr. land, og bygningerne er dermed heller ikke så store. Ombygningen begyndte jeg med i foråret 71, og fortsatte om efteråret med tilbygning til goldsøerne. Ved årsskiftet købte jeg den anden halvdel af gården af min søster. Den 6. maj 1972 blev Ruth og jeg gift. Kort efter begyndte vi at bygge en farestald og halmlade. Indtil nu har det været selvbyggeri. Til farestalden havde jeg håndværkere til at mure murene og snedker til tømrerarbejdet. I år har vi også bygget lidt. Garage, værksted m. m., samt forberedelse til en goldsostald. I dag har vi ca. 50 søer, men skulle gerne have 70 80 søer inden for det næste år, og så senere en fedesvinproduktion. Dette er jo en stærk specialisering, som jeg ikke har fortrudt.

Familien er også blevet forøget med en herlig dreng, som lige er fyldt 1 år i sept. 1973. Og jeg kan oplyse at Jens Chr. Hansen nu har 2 drenge, og at han har indviet dne nye sengestald med 80 køer. Helga og J. J. Moos har nu været i Tanzania i 2 år på en hønsefarm. Når de til foråret kommer hjem, har de store planer om at starte en stor ægproduktion. Jens Høgedahl er blevet gift med Inga, og de har fået en datter her i sommer. De har købt gård oppe ved Lemvig. Hermed en hilsen til alle kammeraterne. *Hans Clausen Kock.*«

Niels Nielsen, »Bokegegård«, Nørremark 20, 6400 Sønderborg, skriver følgende: »Kære kammerater! Efter opholdet på Graasten Landbrugsskole tog jeg til Sjælland, nærmere betegnet Brøndbyøster. Hvor jeg kom til en gård på ca. 200 ha. Kommunen ejede jorden, som så igen var forpagtet ud. Maj 1970 kom jeg til Herfølge på en gård på ca. 40 ha. Men derudover havde vi 10 andre i forpagtning, plus at han ejede en mere. Det samlede areal blev på ca. 265 ha. Der var ingen husdyr, og jeg var stort set ene om det, bortset fra forår og høst. I mellemtiden var Dorthe blevet færdig som husholdningslærer og 1/7 1971 rejste vi til Als. Vi blev gift i juli og har siden boet i Ulkebalskro, nu Nørremark 20. I juni fik vi lidt tidsfordriv i form af en lille knægt, som efterhånden snart er blevet stor. 1/6 1973 overtog jeg bedriften som er på 62 ha. Vi har 35-37 køer og ca. 150 fedesvin. Dorthe underviser ved folkeskolen i Sønderborg. I fritiden arbejder jeg med gymnastik, og i øeblikket kører jeg et drenge- og et springhold.

Venlig hilsen *Niels Nielsen.*«

Fra Lyø skriver *Karsten M. Jørgensen*, Lyø, 5600 Fåborg, følgende: »Kære kammerater! Lige et par ord fra lyøboerne. Jeg kan oplyse, at Peder Toni er gået i lære som tømrer. Han har fået både pige og bil, så ham ser jeg ikke meget til. Hvad mig selv angår er der heller ikke meget at fortælle. Jeg går stadig her på farmen. I må undskylde mine sparsomme oplysninger, da jeg har glemt kortet lige til i sidste øjeblik. Så jeg skynder mig at smide det i postkassen. Venlig hilsen til alle. *Karsten.*« Det var godt Karsten, at du fik det i kassen. Red.

Tilbage til Als, herfra skriver *Jens P. Madsen* følgende: »I marts blev jeg færdig med en svinestald til godt 500 grise. Efter høst påbegyndte jeg en farestald samt et maskinhus, hvad jeg længe har savnet. Kresten Espersen er også i gang med en svinestald, som skal være færdig hen på vinteren. Ellers har vi det godt her på Als. Venlig hilsen *Jens P. Madsen.*«

Jørgen Ingeman Jørgensen, Lindegård, Roerslev, 5466 Asperup, Fyn, har sendt et brev hvori han skriver, at han pr. 1/7 1972 har overtaget sit hjem. Jørgen har været uheldig her i sommer, d. 5/8 brækkede han sin højre arm og har måttet have en husbond afløser i 8 uger. I sommer besøgte jeg Jørgen. Som altid havde

han tid til en håndbajer og en snak, men ellers har han ikke meget fritid. Han passer gården alene, samtidig med at han har udvidet sin kostald. Og han har planer om flere udvidelser, altså sammen som selvbyggeri. Han vil specialisere sig i Jerseymælk, og i første omgang sigter han mod en besætning på 40 malkekøer. Jørgen er stadig en lykkelig ungkarl. Han bor alene i stuehuset, idet hans forældre har bygget villa i samme by. Han sender en hilsen til alle og skriver: »Kig ind og få en sludder. Damer må gerne medbringes.«

Fra det nordlige i nærheden af byen, der er berømt for sine smukke kvinder og handsker, skriver Niels Hvidkjær følgende: »Kære redaktør! Ja, her fra Randers er der jo ikke de helt vilde nyheder. Jeg er stadig herhjemme. Vi driver stadig alsidig landbrug med både køer, søer og fedesvin. Vi havde trods den meget tørre sommer en nogenlunde høst af korn. Roerne er også gode, men græsset har ikke givet meget i år. Peter Seeberg og kone besøger jeg ind imellem, de bor ikke ret langt fra mig. De har for øvrigt 2 sønner nu. Ellers har jeg kun at bringe de bedste hilsener til alle. *Niels Hvidkjær.*«

Ejgil Rohr Knudsen, Knudsvej 18, 6100 Haderslev, skriver, at han stadig finder sig godt i hæren. Hans kone har travlt med en ret stor sobestand. Ind imellem at passe grisene tegner hun lidt billeder, og det er blevet til en udstilling i Tyskland. Ejgil Rohr skriver at Inge Marie er på Bornholm, hun har det godt og har to drenge. Ejgil slutter med at sende en hilsen til alle fra de fire i Feldstrup.

Fra Graasten Landbrugsskole skriver *Gunnar Nielsen* følgende: »Kære kammerater! Ja, her på skolen går alt vel, så jeg er blevet så glad ved at passe køer, at jeg fortsætter et år mere. Det er nu femte år jeg begynder på, så det er nu ellers på tide at jeg selv får noget købt. Vore kammerater ser jeg ikke meget til, men man må håbe at nogen af dem lader høre fra sig nu til jul.

Venlig hilsen *Gunnar Nielsen.*«

Et brev fra *Kresten Espersen*, Havnbjerg, 6430 Nordborg, har overvintret i redaktionen. Det kom for sent sidste år, men da jeg mener det stadig har nyhedens interesse, kommer det med i år. Det gælder selvfølgelig alle, at hvis en af jer på en eller anden måde har glemt at få sendt et brev, inden den fastlagte tidsfrist, så send det endelig alligevel. Brevet eller kortet skal nok blive bragt i elevskriften, om ikke før så i det følgende år. En tredjedel af vores årgang bliver hvert år med et kort fra redaktionen opfordret til at skrive nyt. Fremgangsmåden er valgt af praktiske grunde. Enhver har selvfølgelig lov til og er meget velkommen til at sende et brev uopfordret. Redaktionen er åben hele året, så hvis I har noget på hjertet så fat endelig pennen eller telefonen og lad dem gløde. Selv om sneen ligger højt, så kommer posten alligevel, så hvis I har haft travlt i efteråret og glemt »Elevnyt fra Graasten« så tænk og skriv i en af de lange vinteraftener. I praksis fungerer det sådan, at hvert år inden d. 1/11 skal jeg have sendt et fællesindlæg fra vores årgang til Trier.

Tilbage til *Kresten Espersen*, han skriver følgende: »Havnbjerg d. 27.-10. 1972. »Kære redaktør! Lige nogle ord om hvordan forholdene er hernede anno 72. Den 1. juni 1971 overtog jeg ejendommen herhjemme. Vinteren 1972 begyndte opførelsen af en ny svinestald til 260 svin. Den var færdig til høst, (1972) og jeg regner med at kunne producere ca. 2000 svin om året. Det går efter systemet med – alt ind og alt ud. Siloanlægget har også fået en kraftig udvidelse, så nu er der plads til ca. 2000 tdr. korn. Til ejendommen er her 60 tdr. land, derforuden har jeg forpagtet 130 tdr. land. Det klarer jeg ved hjælp af min far plus noget løs hjælp i høst og i foråret. Jeg har nedfældet ammoniak i de sidste to år. Jeg nedfælder ca. 70 tons om året ene mand. Svinestalden er selvbyggeri og har kostet ca. 55.000 kr.

Jens Peter Madsen driver nu 2 ejendomme i Stevning på 140 tdr. land. Han har bygget nyt siloanlæg til 3000 tdr. korn. Derforuden er han igang med en fedestald til 500 fedesvin. Viggo Matzen blev gift i foråret (1972) og har overtaget ejendommen hjemme. Han har udvidet kobesætningen til 30 køer.

Venlig hilsen *Kresten Espersen.*«

Den 11/1 1973 ophørte min kontrakt med Mellemfolkelig samvirke om arbejdet i Indien. Dernede havde jeg en dejlig og udbytterig tid. Det var virkelig interessant at møde andre kulturer og opleve hvordan livet leves under fremmede him-

melstrøg. Jeg havde fået blod på tanden og ligeså havde to andre danske frivillige, så vi besluttede at rejse »langsomt« hjem. Mest for at opleve og se noget mere nu da vi var derude, men også for at undgå den danske vinter. Vi rejste rundt i 4 måneder og kom hjem til Danmark, da der er skønnest, nemlig i foråret, nærmere betegnet d. 26/5 1973. Vores rejserute gik fra Indien til Malaysia, Indonesien, Singapore, Malaysia, Thailand, Hong Kong, Filippinerne, Bangkok, Nepal og tilbage til Indien. Derfra fortsatte vi gennem Pakistan, Afghanistan, Iran, Tyrkiet og gennem Europa til København. Vi rejste med alle tænkelige befordringsmidler, lige fra jettfly til cykelritchaw, men mest rejste vi med tog og bus. Her i sommer har jeg arbejdet for min broder med et kunstvandingsanlæg, han har fået i år. Så medens andre har stønnet i tørken, har jeg gået og bladret i våde kartoffelrækker og i vådt korn. I august måned begyndte jeg på et H.F. kursus her i Ranum, så skulle nogen komme forbi, er I altid velkomne. Ranum ligger lige syd for Løgstør.

I dette årsskrift skrives der sikkert noget om forstanderskiftet på skolen. På årgang 68/69ses vegne vil jeg også gerne rette en tak til Karlskov Jensen for det store arbejde han har gjort for dansk landboudom gennem Graasten Landbrugsskole. Jeg kunne på elevmødet forstå, at Karlskov Jensen vil fortsætte sit arbejde på Christiansborg. Det er mit håb og tro, at Karlskov Jensen også der vil arbejde for den landboudom, han har været med til at uddanne på Graasten Landbrugsskole. Disse sider med nyt fra gamle elever vidner meget kraftigt om, at landboudommen investerer og tror på en fremtid i landbrugerhvervet. Det må også forpligte landets ledende kvinder og mænd til at bakke denne investering op.

Sluttelig vil jeg ønske alle en glædelig jul og godt arbejde i det nye fællesår.

Henrik Bastholm,
Kollegieparken A 16
9681 Ranum
Tlf. (08) 67 61 42.

Årgang 1969-70.

Redaktør: Sv. Michelsen, Lysabildskov, 6474 Skovby, Als.

Kære kammerater!

Sidste år fik jeg over 30 % af spørgeskortene tilbage, i år kun 10 %, så det bliver ikke vores årgang, der sætter udgifterne til trykning af elevskriftet op.

Frits Vognsen skriver: Kære kammerater! Ja, så er 2 år allerede gået, siden vi forlod skolen, men der er også sket en del siden.

Jeg startede som fodermester hos min bror. Efter godt et år købte jeg hus i Høgelund v. Vojens og arbejdede hos en bygmester. 1. oktober i fjor byttede jeg huset med min mors gård. Den er 18 ha + 11 ha tilforpagtet, og jeg driver den med korn og 60 grisesøer.

Hvad det private angår kan jeg oplyse, at jeg blev gift her i forsommeren.

Mange hilsener Frits Vognsen, Marstrup Møllevej 50, 6100 Haderslev.

Knud A. Bager skriver: Kære kammerater! Det med at være kontrolassistent varede ikke så længe. Nu har jeg været på Ørritslevgård et år, som afløser i forsøgsstaldene. Fra 1. nov. bliver jeg fast fodermester, idet der er én, der er blevet ked af at lave forsøg. Jeg overtager ligeledes hans hus på gården og flytter ind sammen med min forlovede »Hanne«.

Vi arbejder på at automatisere fodringen fra en Assentoft silo. Desuden skal der forsøges med et robot malkesystem. Jeg er så robotten. Det med at etablere mig må vente lidt endnu.

Venlig hilsen Knud A. Bager.

Olav Primdal skriver: Efter skolen fik jeg plads på en gård ved Padborg som karl. Der var jeg så til d. 1/5-72. Derefter fik jeg plads som karl på Breinholtgård, der ligger mellem Esbjerg og Varde, hvor jeg bliver endnu en vinter.

Gården er på 240 tdl. og drives med ca. 450 fedesvin og ca. 80 malkekøer + opdræt.

Hilsen til alle Olav Primdal.

Det var så de 10 %. Resten må have sat sig godt tilrette i lænestolene, nu da

vi er kommet godt ind i fællesmarkedet. Om mig selv kan jeg oplyse, at jeg stadig er hjemme. Pr. 1/4 købte jeg naboejendommen. Den er på 26 ha, som jeg driver med korn og fedesvin.

Mange hilsener
Svend Michelsen,
Lysabildskov, 6474 Skovby, Als.

Årgang 1970-71.

Redaktør: *Erik Kock Andersen*, Elbæk Møllegård, 8700 Horsens.

Kære kammerater.

Syv fra holdet 70-71 har i år taget opfordringen op. Her kommer besvarelserne:

Nis Skau: For øjeblikket er vi ved at bygge maskinhus, så vi kan bruge laden til halm og roer, som det kniber med plads til, når stalden bliver udvidet til 30 køer i en traditionel bindestald og ungvæg på spalter i en ny tilbygning.

Niels Thielsen: Jeg overtog min fars gård d. 11/9, men med virkning fra 1/7, da jeg helst skulle have hele høsten med. Det var en nem og god høst i år. Det var ellers meningen, jeg skulle til at bygge, men jeg kunne ikke låne til både overtagelse og byggeri. I stedet har jeg begyndt at lave den gamle stald om, således at jeg kommer op på 40 køer + opdræt, som jeg har lavet om til i en gammel hestestald. Jeg regner med at få rørmalkningsanlæg i løbet af næste år.

Karl Vejrup: Efter vi var færdige på landbrugsskolen, blev jeg forvalter på en gård i Salling, hvor jeg var i 1½ år. Den 15/3-73 kom jeg til Rodstenseje, som er en gård på 600 td. ld., der ligger 2 km syd for Odder. Den drives med roer, røe- og græsfrøavl, maltbyg og hvad der ellers skal til for at føde de 130 køer og de ca. 60 søer + fedesvin, der står i staldene. (Karl er forvalter, og det er et sted, der er orden i sagerne. Jeg har besøgt ham flere gange. Red.)

Til slut mange hilsener til forstander, lærere og kammerater fra *Karl Vejrup*.

Hans Chr. Søndergård: Jeg flyttede hjem til november sidste år, og vi har nu øget besætningen fra en del kvier til 26 køer med opdræt og tyrekalve. Jeg har i sommer og efteråret forsøgt mig som selvbygger, hvor jeg har fornyet muren rundt om kostalden. Til juli 74 overtager jeg gården, og jeg forventer, så snart det er muligt at påbegynde bygning af en sengestald til ca. 60 køer med opdræt.

Ellers alt vel her. Mange hilsener *H. C.*

Anders B. Østergård: Hej! Jeg overtog gården hjemme, da jeg kom fra landbrugsskolen og blev gift i okt. 71. Jeg har ikke lavet meget om, men er ved at gå over til kun at have kreaturer. Er snakker med *Chr. Glæser* 4-5 gange om året, når vi er på jagt. Han har lige bygget hus i Klipleve. Ellers hører man ikke ret meget.

P.S. Vi fik (sgu) en datter i juni måned. Skæppe-skønt.

Ernst Østergård: Hej, kammerater fra årgang 70-71. En kort hilsen fra Vestjylland. Siden d. 1/11-72 har jeg været karl på en gård på ca. 200 td. ld. nær Ribe, hvor jeg bliver et års tid endnu. Der er ca. 60 køer + opdræt samt ca. 400 fedesvin. *Kresten Jacobsen* har været fodermester på en gård nær Gredstedbro. Fra 1/11 skal han være karl hjemme. *Poul Erik Thomsen* har overtaget sin fars gård. Det var vist alt, jeg har at berette.

Jonni Nørregård Petersen fortsætter på andet år som avlsleder på landbrugsskolen. Det er rart at vide, at skolens landbrug er i gode hænder.

Årgang 1971-72.

Redaktør: *Hans Iversen*, Vranglandgård, 6400 Sønderborg.

Hej årgang 71-72.

De to første breve er fra sidste år. De kom efter 25. oktober, og måtte derfor vente.

Jørgen Frederiksen skriver: Da jeg forlod skolen, kom jeg tilbage til min gamle plads i Gabøl, og der er jeg endnu. Det er meningen, at jeg skal være bestyrer fra maj 73, for da rejser den anden. Gården er på 120 ha, og vi er ved at bygge en ny sengestald til 90 køer. Gården ejes af en direktør fra Vojens.

Hans Uwe Camnensen skriver: Fra mig er der ikke meget at berette. Jeg går hjemme hos min far som 1. karl.

Ervin Jørgensen fortæller følgende: Efter opholdet på Graasten har jeg arbejdet hos mine forældre indtil 1. maj 73, hvor jeg overtog gården. Der er 24 ha til og drives kvægløst. Der ud over har jeg også en mindre maskinstation, som også fulgte med i købet. Den 5. okt. er jeg blevet gift, så jeg har faktisk haft rigeligt at se til hele sommeren.

Martin Laurrup skriver: Kære alle. Jeg har købt min fars gård - 28 ha, 20 køer + opdræt, ingen svin. Udvider til 34 køer, har bygget løsdriftstald i sommer og kørt ud at presse høg og halm og sprøjtet korn og roer. Økonomisk synes jeg det går meget godt - har haft en god høst. Jeg har forpagtet 22 ha ind til, så der er nok at se til. I fritiden opdrætter jeg jagthunde og går på jagt. Jeg er også blevet gift d. 12. 2. 73 med Bodil. Skulle der være nogle der kommer til vestkysten så kig ind.

Erik Kock beretter følgende: November 72 blev jeg karl på Paradiisgård, vi har et hus og en stor have. Her er svin og en frugtplantage. Den 1. okt. 73 startede vi en S.P.F.-besætning, det er meningen, at den skal udbygges til 120 grisesøer. Gården brændte sidst i august med hele årets høst. Midten af september fik vi en datter.

Søren Kristensen skriver: Ja noget er der jo sket siden landbrugsskoletiden. Jeg købte min fars gård i februar i år og er nu ved at lave løsdriftstald ud af det, med plads i første omgang til 50 SDM køer; af opdrættet vil jeg kun beholde hunddyrene. Svinene ryger selvfølgelig ud. Konen arbejder som sygemedhjælper på Gram sygehus, så vi laver da lidt en gang imellem. I vores fritid dyrker vi begge svæveflyvning, så jeg er jo da ikke gået helt i stå endnu.

Niels L. Larsen skriver bl. a. følgende: Jeg kom jo tilbage til den gamle plads på Sjælland, da jeg rejste fra skolen, men så til november ville jeg prøve noget andet, og så var vi jo til fest hos *Carsten* på Fyn, og så da jeg hørte, han havde fået plads ved Kolding, søgte jeg også en plads herovre, og jeg har nu været her et år og har fæstet mig for et år mere. Her er 150 søer, og vi skal udvide til 250, så vi skal bygge en ny sostald i vinter og en ny fedestald til sommer. Goldsøerne går ude på græs hele året og har nogle rum, de kan gå ind og sove i. Vi fodrer dem en gang om dagen, resten må de æde i græs. *Bent* på Møn er blevet gift lige efter høst og har overtaget halvdelen af sin fars gård. *Carsten*, *Erik* og *Ernst* har jeg set jævnligt i den tid, jeg har været her, og det er blevet til nogle fleste hist og her. *Peter* i Nordjylland og *Uffe* har jeg også set og snakket med nogle gange. *Uffe* tjente på Fyn i vinter, men er taget tilbage til Lemvig igen.

Erik Kaack sender følgende: Jeg begyndte at arbejde på maskinstation, da jeg kom hjem. Så kom jeg til Marstrup ved Haderslev, der var jeg til 1. maj, så flyttede jeg tilbage til maskinstationen igen, men frem og tilbage er jo også lige langt. Af holdkammerater ser jeg jævnligt *Anders Bindeballe*, der er forvalter derhjemme. *Casse*, der har overtaget den fædrende gård og *Leif Petersen*, der er fodermester ved Agerskov. Angående skoleopholdet vil jeg gerne give lærerne ret i lidt af det, de fortalte os, og det er det, de sagde om de store planer, vi havde på skolen sjældent blev til noget, når vi først kom hjem.

Povl Jørgensen er karl hjemme, ved siden af kører han tankvogn for mejeriselskabet »Danmark«. Han har solgt sin bil og bruger nu en 3-gear'et cykel. Økonomiske beregninger har ført til resultatet.

Jeg selv har været hjemme indtil 1. maj. Det sidste halve år har jeg tilbragt i Canada. De 4¹/₂ måned har jeg arbejdet på en canadisk farm, og 1¹/₂ måned har eg rejst rundt i Canada og USA.

Mange hilsener sender *Hans*.

Årgang 1972-73.

Redaktør: *Chr. Tychsen Petersen*, »Højgård«, Nybøl, 6400 Sønderborg.

Af 32 udsendte henvendelser til holdet, indløb der svar på 10. Mon det er for at lette redaktionen, at ikke flere har reageret? Næppe!

Rasmus Nielsen og *Ewald Post* kom først over målstregen med deres svar. *Rasmus* skriver, at han pr. 1/11-73 tager med *Hans H. Kristensens* rejsebureau til New Zealand, Canada, USA m. m., og at han har hyret *Ewald Post* som bestyrer fra samme dato.

Ewald Post's svar er i udstrakt grad lig R. Nissens. Mon ikke de har skrevet i sød forening?

Post oplyser endvidere, at Seeberg af og til dukker op i hans synsvinkel. Seeberg er ikke kommet på antabus endnu, men det varer nok ikke længe, inden det bliver nødvendigt.

Paul Jubler fortæller, at han i tiden 1/8-1/11-73 er ansat på en gård med 48 køer i løsdrift, 17 søer + enkelte fedesvin. Hvor gården ligger, og hvor han vil gøre af sig selv efter 1. november, skriver han ikke noget om, men det kommer vel i hans næste skriftlige udfoldelse. På forhånd tak!

Jørgen Terp Andersen (6 mdr.) overtog en gård i Ravsted til 1. marts. Gården er på ca. 30 ha, 80 fedesvin og 12 køer. Jørgen var tilfreds med høsten, der gav ca. 13 fold, hvilket må siges at være pænt forholdene taget i betragtning. Andre steder på egnen høstede man bare 2-3 fold.

H. Chr. Dideriksen (Molbo). Oppe i *selve* Jylland, som Dideriksen udtrykker det, mangler man ca. 20% af høsten i forhold til normaludbyttet, så EF-fordele-
lene er tilfule udlignet. Men aldrig noget så skidt, at det ikke er godt for noget. Det tørre vejr har sammen med skrælpøjning givet kvikken et ordentligt hak i tuden.

Dideriksen hilser en normalisering af proteinsituationen velkommen, og afslutter brevet med et par negative betragtninger vedrørende SPF svineproduktionen.

Ejlar Nansen Petersen blev fra 1/8-73 ansat på Arndrup Møllegård ved Bedsted Lø, en gård, eller et par stykker, med et samlet jordtilliggende på 175 ha. Besætning: 65 køer + fedekalve, 50 søer + fedesvin. Gården ejes af en bylandmand. Ejlar bliver i pladsen, men fra 1/11 som fodermester i kostalden.

Peter Ravn har siden skoleholdet kørt lastbil, men skal fra foråret 1974 hjem og drive slægtsgården, der har været forpagtet ud i 10 år.

(Held og lykke. Red.)

Andreas Rudolph er i sit brev kort, men saglig. Han skriver, at han er ansat på »Brødrene Gram« i Vojens, og at han bliver der foreløbig.

Johnny Lassen har efter 3 mdr. som karl hos sin nabo fået plads på »Stendegård«, lidt nord for Haderslev. Gården, der er 78 ha stor, drives med 50 malkekøer, 30 grisesøer, hvoraf grisene fedes. Til sin hjælp får Johnny en traktorfører + en ugift fodermester. Han slutter med at sende en tak til lærere og elever for et godt ophold og et godt kammeratskab.

Sidst, men ikke mindst

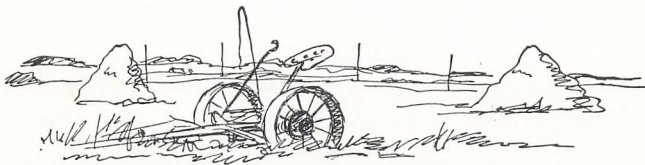
Hans Jørgen Ernst. Under overskriften: »Beretning fra juletræsegnen«, skriver Hans Jørgen, at han er blevet hjemmegående medhjælper. Han har netop aftjent sin værnepligt som paragraf 31 offer (CF).

Ernst vil nu efterprøve de store lyserøde kalkulationer i praksis. Resultatet bekendtgøres i en rapport til elevskriftet om tre år, slutter Hans Jørgen.

Slutteligt kan jeg berette, at jeg gennem én, der kender én, der er i familie med én, der har kørt i tog sammen med én, der skulle ha' set et billede af Torden-skjold har hørt, at:

Henry Lorentzen er blevet gift. Den samme ulykke skulle være overgået Peter Jochumsen. Endvidere er det kommet mig for øre, at Visti Frandsen er blevet far. Tillykke på holdets vegne.

Med venlig hilsen *Chr. Tychsen Petersen*.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Om at vente	3
Selvejer, forpagter eller funktionær	5
Mon det denne gang vil lykkes for majsens?	10
Elevmødet 1973	14
Samarbejde om efteruddannelsen	15
Problemer vedrørende fravæning af smågrise	17
Kommentar til forureningsdebatten	20
Det nye SI system	23
Gruppearbejde som undervisningsform	28
– – – noget helt andet	32
Holland-Tyskland	37
Englandsturen	42
Et år i det europæiske fællesmarked	47
Årets gang	51
Julehilsen	60
Foreningen Graasten Elever	61
Elevfortegnelse	63
Nyt fra gamle elever	67

